

3478

Δ. 1692

0 XI

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Βραβευθὲν εἰς τὸν ἄρτι διεξαχθέντα διαγωνισμόν
τῶν διδασκτικῶν βιβλίων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

— * —

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

197 x 134

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1894

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Κυριώτατος επί των πραγμάτων διδασκάλος
των διδασκασίων της Γραμμάτιδος

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΑΝΕΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΧΗΜΑΛΩΝ

ΑΝΕΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1884

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Βραβεύθην εἰς τὸν ἄρτι διεξαχθέντα διαγωνισμόν
τῶν διδακτικῶν βιβλίων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

—*—

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1894

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Σπ. Σακελλαρόπουλον

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τοὺς νόμους ΑΜΒ' τῆς 22 Ἰουνίου 1882 ΑΧΙ' τῆς 20 Δεκεμβρίου 1887 καὶ ΒΡΑ' τῆς 14 Ἰανουαρίου 1893, τὰ σχετικά Βασιλικά Διατάγματα περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας, δηλοῦμεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὸ εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑποβληθὲν Συντακτικὸν τῆς λατινικῆς γλώσσης ὅπως εἰσαχθῆ ἐπὶ τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους 1894—1895 ὡς μόνον διδακτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γυμνασίων, δημοσίων, δημοσυντηρήτων καὶ ἰδιωτικῶν. Καλεῖσθε δὲ ὅπως ἐκτελέσητε τὰ ὑπὸ τῶν εἰρημένων νόμων καὶ Β. Διαταγμάτων ὑπαγορευόμενα καὶ τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας ὑπαγορευόμενας παρατηρήσεις.

Ὁ Ὑπουργὸς

Δ. Μ. ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑΣ

Α. ΚΑΠΑΔΗΣ

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τῶν Καταστημάτων μας.

Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΕΝ Τῃ ΠΡΟΤΑΣΕΙ

1. Πᾶσα ἀπλή πρότασις αὐτοτελὲς νόημα ἀπαρτίζουσα σύγκειται ἐκ τοῦ ὑποκειμένου (subiectum) καὶ τοῦ κατηγορουμένου (praedicatum).

2. Καὶ τὸ μὲν ὑποκείμενον εἶναι ἢ οὐσιαστικὸν ἢ προσωπικὴ ἀντωνυμία ἢ οἰονδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ λόγου οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον ἢ καὶ ὅλη πρότασις.

3. Τὸ δὲ κατηγορούμενον εἶναι ἢ ῥῆμα (verbum finitum) ἢ ἐπίθετον (μετοχή, ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία) ἢ καὶ οὐσιαστικόν· ὅθεν τὸ κατηγορούμενον εἶναι ἢ ῥηματικὸν ἢ ὀνομαστικόν. Συνδέεται δὲ πρὸς τὸ ὑποκείμενον τὸ μὲν ῥηματικὸν κατηγορούμενον διὰ τῆς ῥηματικῆς καταλήξεως, τὸ δὲ ὀνομαστικὸν διὰ τοῦ συνδετικοῦ ῥήματος esse (verbum auxiliare ἢ copula).

α΄. Συμφωνία τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

4. Τὸ ῥῆμα ἢ τὸ συνδετικὸν esse συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον. Arbor viret. — Homines sunt mortales.

5. Τὸ κατηγορούμενον ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετον (μετοχή ἢ ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία) συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, ἂν δὲ οὐσιαστικόν, δύναται καὶ μόνον κατὰ πτώσιν νὰ συμφωνῇ. Verae amicitiae sempiternae sunt. — Captivi militum praeda fuerunt (Διβ.).

6. 'Αλλ' ἂν τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον δὲν εἶναι κοινὸν γένους, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔχόντων ἄλλην κατάληξιν διὰ τὸ ἄρσενικὸν καὶ ἄλλην διὰ τὸ θηλυκόν, τὰ ὁποῖα ὀνομάζουσιν οἱ Λατῖνοι substantiva mobilia (οἷον corruptor corruptrix magister magistra κλπ.), τότε τὸ τοιοῦτον οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά δὲν ἔχουσι φυσικῶς καὶ οὐδέτερον γένος, ἂν τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως εἶναι οὐδέτερου γένους, τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γένος ἄρσενικόν. *Licentia corruptrix est morum* (Κικέρ.) — *Tempus* (οὐδέτ.) *vitae magister* (ἄρσεν.) *est*.

Σημ. Τὰ περιληπτικὰ σπανιώτερον, συχνότερον δὲ τὰ ἐπιμεριστικὰ ἐνικὰ συντάσσονται πρὸς πληθυντικὸν ῥῆμα, οἷον *Atria turba tenent* ('Οβίδ.) — *Uterque eorum exercitum educunt* (Καῖσ.) — *Pro se quisque scelus regium queruntur* (Λίβ.).

7. Ὄταν συνθέτου οὐσης τῆς προτάσεως εἶναι πλείονα τὰ ὑποκείμενα ἢ κατ' ἀριθμὸν συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου γίνεται διττῶς.
α') ἢ τὸ κατηγορούμενον ἀναφέρεται εἰς πάντα τὰ ὑποκείμενα καὶ τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν. *Pompeius, Lentulus, Scipio foede perierunt* (Κικέρ.) — *Beneficium et gratia homines inter se coniungunt* (Κικέρ.).

β') ἢ τὸ κατηγορούμενον ἀναφέρεται εἰς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων καὶ τίθεται καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν. *Fors, tempus ac necessitas fecit* (Λίβ.).

Σημ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ τίθεται συνηθέτερον τὸ ῥῆμα ὅταν ἢ πάντα τὰ ὑποκείμενα ἢ τινα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐμψύχων ὄντων δηλωτικὰ.

8. Ἡ δὲ πρὸς πλείονα ὑποκείμενα κατὰ γένος συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου γίνεται ὡς ἑξῆς·

α') Τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ ἀναφέρηται εἰς ἓν ἐκ τῶν ὑποκειμένων καὶ τότε τίθεται καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ γένος αὐτοῦ. *Thrasylbulus contemp¹tus est primo a tyrannis atq²ue eius soli³tudo* (Κορνῆλ. Νέπ.).

β') Τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ ἀναφέρηται εἰς πάντα τὰ ὑποκείμενα, τότε δὲ

1. Ἐὰν μὲν εἶναι ὁμοιογενῆ τίθεται κατὰ τὸ γένος αὐτῶν. *Iustitiae sunt adjunctae pietas, bonitas, liberalitas* (Κικέρ.).

2. Ἐὰν δὲ εἶναι ἕτερογενῆ, ἐπὶ μὲν ἐμψύχων τίθεται κατ' ἄρσενι-

κόν γένος, ἐπὶ δὲ ἀψύχων, κατ' οὐδέτερον. *Iam pridem pater mihi et mater mortui sunt* (Τερέντ.).

3. Ἐάν τὰ ἑτερογενῆ ὑποκείμενα εἶναι τὰ μὲν ἔμψυχα, τὰ δὲ ἄψυχα, τὸ κατηγορούμενον τίθεται ἢ κατὰ τὸ γένος τῶν ἔμψύχων, ἢ, συνηθέστερον, κατ' οὐδέτερον γένος. *Rex regiaque classis una profecti sunt* (Λίβ.). — *Naturā inimica sunt inter se libera civitas et rex* (Λίβ.).

Σ η μ. Καὶ ὅταν εἶναι ἁμοιογενῆ τὰ ἄψυχα ὑποκείμενα δύναται τὸ κατηγορούμενον νὰ τεθῆ κατ' οὐδέτερον γένος. *Iniustitia et intemperantia fugienda sunt* (Κικέρ.). Ἐπὶ δὲ ἑτερογενῶν ἀψύχων δύναται τὸ κατηγορούμενον νὰ συμφωνῆ καὶ πρὸς τὸ πληγίτερον. *Brachia modo atque humeri liberi ab aqua erant* (Καῖς).

9. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι διάφορα κατὰ πρόσωπον τὸ ῥῆμα τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. *Si tu et Tullia valetis, ego et Cicero valetimus* (Κικέρ.). Ἐνίοτε δὲ συμφωνεῖ τὸ ῥῆμα πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ πλησιεστέρου ὑποκειμένου. *Et ego et Cicero meus flagitabit* (Κικέρ.).

β'. Ἐπιθετικοὶ καὶ οὐσιαστικοὶ προσδιορισμοί.

10. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ (*adiectiva epitheta*) λέγονται τὰ ἐπίθετα τὰ στενῶς καὶ ἄνευ τοῦ συνδετικοῦ *esse* συναπτόμενα πρὸς τὸ οὐσιαστικόν, ὥστε νὰ ἀποτελῶσι μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν. Συμφωνοῦσι δὲ ταῦτα τὰ ἐπίθετα πρὸς τὸ οὐσιαστικόν, πρὸς ὃ συνάπτονται καθ' ὅν τρόπον καὶ τὰ ἐπιθετικά κατηγορούμενα πρὸς τὸ ὑποκείμενον. *Praeteritum tempus nunquam revertitur* (Κικέρ.). — *Hominis utilitati agri omnes et maria parent* (= *et omnia maria*) Κικέρ.

Σ η μ. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ συνάπτονται μετ' οὐσιαστικῶν καὶ μετοχῶν καὶ ἐπιθετικῶν ἄντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν.

11. Οὐσιαστικοὶ δὲ προσδιορισμοὶ ἢ παραθέσεις (*appositio*) λέγονται τὰ οὐσιαστικά τὰ ἄνευ τοῦ συνδετικοῦ *esse* παρατιθέμενα εἰς ἄλλο οὐσιαστικόν (ἢ προσωπικὴν ἄντωνυμίαν) πρὸς προσδιορισμὸν αὐτοῦ. Ἰσοδυναμεῖ δὲ ἡ παράθεσις πρὸς ἀναφορικὴν πρότασιν καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν ὅπως καὶ τὸ οὐσιαστικόν κατηγορούμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον. *Urbs Athenas* (γεν. *urbis Athenarum*). — *Apud Herodotum, patrem historiae, sunt innu-*

merabiles fabulae (Κικέρ.). Voluptates, blandissimae dominae
(οὐσιαστ. mobile), animum a virtute detorquent (Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως καὶ τὸ κατηγορούμενον συμφωνοῦσ' ἄν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ ὄχι πρὸς τὴν παράθεσιν, ἂν ὁμοίως τὰ προσηγορικὰ urbs, oppidum, civitas παρατίθενται εἰς κύριον ὄνομα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τότε τὸ ῥῆμα ἢ τὸ κατηγορούμενον συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὴν παράθεσιν: Volsinii, oppidum Tuscorum, concrematum est fulmine (Πλίν. Φυσ. Ἱστ.). *Coniunctum, lumen Caeeciae extinctum esse.* Cic. p. l. Man. 5, 11

Σ η μ. β'. Ἐνίοτε τίθεται ἡ παράθεσις κατ' ὀνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν εἰς προσδιορισμὸν ὀλοκλήρου προτάσεως: Vulgo ex oppidis publice gratulabantur, ineptum sane negotium (Κικέρ.).¹

γ. Συμφωνία τῆς ἀντωνυμίας.

12. Αἱ ἀναφορικαὶ καὶ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι ὅταν μὲν ἀναφῶνται εἰς ὄνομα συμφωνοῦσι πρὸς αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, ὅταν δὲ εἰς ῥῆμα ἢ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος. Ἡ δὲ πτώσις αὐτῶν κρίνεται ἐκ τῆς θέσεως, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ ἐν ἣ εὐρίσκονται προτάσει. Ἀντὶ δὲ τοῦ quod τίθεται συνήθως id quod ὅταν προσδιορίζεται ὀλόκληρος πρότασις. Tam modestus ille puer est, quem vidisti, de quo audivisti, cuius tutor es, ut omnes eum diligant. — Timoleon, id quod difficilium putatur, multo sapientius tulit secundam, quam adversam fortunam (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. Λέγεται ἐπίσης ὁρθῶς λατινιστὶ flumine Rhodano (ἢ Rheno), qui... (Καῖς.) καὶ ad flumen Ligerim ἢ Scaldem, quod... (Καῖς.). Δύναται δηλαδὴ τὸ ἀναφορικὸν νὰ συμφωνῇ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἢ πρὸς τὸ κύριον ὄνομα, εἰς ὃ ἀναφέρεται, ἢ πρὸς τὴν παράθεσιν αὐτοῦ (flumen). ὅρα Σημ. α' γ' 11, 8.

13. Ἐὰν πρὸς τὸ ἀναφορικόν, ~~ἢ πρὸς τὸν ὀλοκλήρον~~ (εἰς ἡγούμενον οὐσιαστικόν, συνάπτεται διὰ τῶν ῥημάτων esse, dicere, appellare κ.τ.τ. ἕτερον οὐσιαστικόν, δύναται τότε τὸ ἀναφορικὸν νὰ συμφωνῆ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἢ πρὸς τὸ ἡγούμενον οὐσιαστικόν ἢ πρὸς τὸ διὰ τίνος τῶν ῥηθέντων ῥημάτων ἐπιφερόμενον: Darius ad eum locum, quem Amanicas Pylas vocant pervenit (Κουρτ.). — Thebae ipsae, quod Boeotiae caput est, in magno tumultu erant (Λιβ.).

¹ Καὶ ἐλληνιστὶ Ἡ δύστηνος εἶχον ἐλπίδας πολλὰς ἐν ὑμῖν γηροβοσκήσειεν τ' ἐμὲ καὶ κατθανοῦσαν χερσίν εὖ περιστελεῖν, ζηλωτὸν ἀνθρώποισι (Εὐριπίδ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ

14. Κατ' ὀνομαστικὴν τίθεται τὸ ὑποκείμενον τῶν παρεμφατικῶν προτάσεων καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν συνάπτηται διὰ τοῦ ῥήματος *esse*. Πλὴν δὲ τοῦ ῥήματος *esse* δέχονται κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὰ ῥήματα *existere*, *evādere*, *effici*, *nasci*, *fieri*, — *appārēre*, *videri* — *manere* κ.τ.τ. ἔτι δὲ καὶ τὰ παθητικὰ τῶν μετὰ δύο αἰτιατικῶν συντασσομένων κλητικῶν, δοξαστικῶν, προχειριστικῶν ἢ ἄλλων ὁμοίων ῥημάτων *dici*, *vocari*, — *fieri*, *appellari*, *nominari*, — *haberi*, *iudicari*, *existimari*, *putari*, *creari*, *eligi*, *designari*, *declarari* κλπ: *Caesar fit ab Ubiis certior Suevos omnes in unum locum copias cogere* (Καῖσ.). — *Aliter amicitiae stabiles permanere non possunt* (Κικέρ.). — *Omnes rectae animi affectiones virtutes appellantur* (Κικέρ.). — *Consules declarantur* M. Tullius et C. Antonius (Σαλλούστ.).

Σημ. Τὸ ῥῆμα *videri* (δοκεῖν) λαμβάνεται πάντοτε παρὰ τοῖς Λατίνοις προσωπικῶς, οἷον· *Felicissimus fuisse videor* — *felicissimus fuisse videris* — *felicissimus fuisse videtur* — *felicissimi fuisse videmur* — *felicissimi fuisse videmini* — *felicissimi fuisse videntur*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ

15. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ καὶ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανομένης τίθεται μετ' ἄλλου οὐσιαστικοῦ πρὸς δήλωσιν τῆς συνυπαρχούσης μεταξύ τῶν δύο τούτων οὐσιαστικῶν σχέσεως. Ἡ δὲ σχέσις αὕτη δύναται νὰ εἶναι διττὴ, σχέσις ὑποκειμένου καὶ σχέσις ἀντικειμένου· ὅθεν ἡ γενικὴ εἶναι ἢ ὑποκειμενικὴ ἢ ἀντικειμενικὴ.

α'. Ἡ ὑποκειμενικὴ γενικὴ (*genetivus subiectivus*) δεικνύει τὸ ὑποκείμενον, ἐξ οὗ πηγάζει ἢ εἰς ὃ, τι ἀνήκει, ἀποκρίνεται δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίνος*; οἷον· *Hominum facta* (*homines faciunt*). — *Hortus patris* (*pater possidet hortum*).

Σημ. Οὐδέποτε μεταχειρίζονται οἱ Λατίνοι τὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀτωνυμιῶν ὡς ὑποκειμενικὴν, ἀντ' αὐτῆς δὲ κάμνουσι χρῆσιν τῶν κτητικῶν

άντωνμιῶν· ὄθεν ἀντί τοῦ liber mei (τὸ βιβλίον μου), λέγεται liber meus (τὸ ἐμὸν βιβλίον), ἀντί τοῦ causa mei (ἔνεκεν ἐμοῦ) meā causā (ἐξ ἐμῆς αἰτίας, ἐμῆ αἰτία), οὕτω καὶ tuā causā, suā causā, nostrā causā, vestrā causā, suā causā (πληθυντ.). Ἄλλ' ὅμως τὸ suā causā λέγεται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἄλλως τίθεται eius, illius causā.

Πρὸς τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δύναται νὰ συναφθῇ ἡ γενικὴ τοῦ προσώπου, εἰς δ' ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται, οἶον· meā solius solliciti causā (Τερέντ.), ἔνθα ἐτέθη ἡ γεν. solius ὡς εἰ ἔκειτο mei causā. Παραβλητέα τὰ ἑλληνικά· Δατῆρ ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος (= ἐμοῦ κυνώπιδος) Ὁμηρ.— Τὰμὰ δυστήνου κακὰ (= ἐμοῦ τοῦ δυστήνου). Σοφ.

β'. Ἡ ἀντικειμενικὴ γενικὴ (genetivus obiectivus) δεικνύει τὸ ἀντικείμενον, εἰς δ' μεταβαίνει ἡ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου οὐσιαστικοῦ δηλουμένη ἐνέργεια, οἶον· amor dei (amo deum). — Odium servitutis (odi servitutum). Τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς ἡ ἔννοια δύναται νὰ ἀποδοθῇ καὶ διὰ τῶν προθέσεων in, erga, adversus μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως· Hannibal multa de fide sua et odio in Romanos (= Romanorum) commemoravit (Κορν. Νέπ.). Τότε δὲ μάλιστα γίνεται τοῦτο ὅταν εἶναι φόβος μήπως ἐπέλθῃ σύγχυσις ἐννοίας, οἶον ἐν τῇ παραθεύσει φράσει, ἂν ἐγράφετο odium Romanorum θὰ ἠπόρει τις ἂν ὁ Ἀννίβας ἐμίσει τοὺς Ῥωμαίους ἢ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀννίβαν,

Σημ. α'. Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ β' προσώπου, οἱ μὲν τύποι nostri καὶ vestri τίθενται πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς, οἱ δὲ nostrum καὶ vestrum τῆς διαιρετικῆς (§ 17). Ἄρα· mei, tui, sui omnium et idem nostrum et vestrum

Σημ. β'. Καὶ ἀντί τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (mei, tui, sui κτλ.), γίνεται οὐχὶ σπανίως χρῆσις τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, αἰτινὴς κανονικῶς, ὡς εἶπομεν (§ 15 σημ.), τίθενται ἀντί τῆς ὑποκειμενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν γενικῆς· Non sua solum ratio habenda est, sed etiam aliorum (Κικέρ.).

Ὅσάκις ὅμως ἐν τινι προτάσει πρόκειται διὰ τοιούτων ἀντωνυμιῶν ἀμφότεραι αἱ σχέσεις νὰ δηλωθῶσι καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ, τότε πρὸς δῆλωσιν μὲν τῆς ὑποκειμενικῆς σχέσεως τίθεται ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία, πρὸς δῆλωσιν δὲ τῆς ἀντικειμενικῆς, ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς· Grata mihi est vehementer memoria nostri (γεν. ἀντικειμ.) tua (ὑποκειμ. σχέσις) = ἡ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀνάμνησις σου, τὸ νὰ ἐνθυμηθῶσι σὺ ἐμέ. ver. II, 595

Σημ. γ'. Ἐνίοτε εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ φράσει ἀμφότεραι αἱ γενικαὶ ἢτε ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ, οἶον· pro veteribus Helvetiorum (γεν. ὑποκειμ.) iniuriis populi Romani (γεν. ἀντικειμ.) Καῖσ.

16. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος μετὰ ~~τοῦ~~ ^{πὸν λόγον} συνημμένου ἐπιθέτου ἢ ἀριθμητικοῦ τίθεται, εἴτε ἀπλῶς, εἴτε συνδεομένη διὰ τοῦ esse, τοῦ fieri ἢ ἄλλου ὁμοίου ῥήματος, εἰς δῆλωσιν τῆς

ιδιότητος ἄλλου οὐσιαστικοῦ καὶ τότε λέγεται γενικὴ τῆς ιδιότητος (genetivus qualitatis). Homo *magni ingenii* (οὐδέποτε homo ingenii ἄνευ ἐπιθέτου, ἀλλὰ homo ingeniosus). — Datames Thyum, hominem *maximi corporis*, ad regem duxit (Κορν. Νέπ.). — *Magni iudicii* esse debebat orator (Κικέρ.). — Fossa *centum pedum*. — Exsilium *decem annorum*.

Ἡ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν (§ 71).

17. Ἡ γενικὴ τίθεται ὡς διαιρετικὴ (genetivus partitivus) εἰς ὀήλωσιν τῆς σχέσεως τοῦ μέρους καὶ τοῦ ὅλου. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς συντάσσονται 1) τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ἐπιθέτα· *Gallorum omnium fortissimi* sunt Belgae (Καῖς.). — Poeni in *minorem Balearium* insulam traiecerunt (Λίβ.). 2) αἱ λέξεις αἱ ἔχουσαι ὅπως ὀήποτε ἀριθμητικὴν ἔννοιαν, τοιαῦται δ' εἶναι πλὴν τῶν κυρίως ἀριθμητικῶν, αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι quis, uter κτλ., αἱ ἀόριστοι aliquis, alter κτλ., τὰ ἐπιθέτα solus, multi, nullus, nonnulli, τὸ nemo καὶ ἄλλαι ὅμοιαι λέξεις· Duo sunt aditus in Ciliciam, *quorum uterque* parvis praesidiis propter angustias intercludi potest (Κικέρ.). — *Nemo mortalium* omnibus horis sapit (Πλίν. φυσ. ἰστ.). 3) τὰ περιληπτικὰ οὐσιαστικά. Catilina ingentem *numerum perditorum hominum* collegerat (Κικέρ.).

18. Ἀντὶ τῆς διαιρετικῆς γενικῆς δύνανται νὰ τεθῶσιν αἱ προθέσεις ex, in, inter καὶ σπανιότερον ἢ de (οὐδέποτε δὲ ἢ ab) μετὰ τῶν ἀρμοδίων πτώσεων. Antiquissimum est *e doctis* genus poetarum (Κικέρ.). — Thales sapientissimus *in septem* fuit (ἐνθα τοῦ septem ἀκλίτου ὄντος καὶ μὴ δυναμένου νὰ τεθῇ κατὰ γενικὴν ἐξ ἀνάγκης ἔγεινε χρῆσις τῆς προθέσεως) Κικέρ., — *Nemo de iis* (Κικέρ.).

Σημ. Ἡ διαιρετικὴ γενικὴ τίθεται καὶ μετὰ ὑπερθετικῶν ἐπιρρημάτων. Treverorum civitas longe plurimum totius Galliae equitatu valet (Καῖς.).

19. Πρὸς γενικὴν διαιρετικὴν συντάσσονται καὶ ὀνομαστικαὶ ἢ αἰτιατικαὶ οὐσιαστικῶς λαμβανομένων ἐπιθέτων οὐδετέρου γένους ἀριθμητικὴν ἔχόντων ἔννοιαν (multum, plurimum, tantum, quantum) καὶ δεικτικῶν, ἀναφορικῶν, ἐρωτηματικῶν ἢ ἀορίστων ἀντωνυμιῶν, ἔτι δὲ τὸ nihil οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον καὶ τὰ ἐπιρρήματα sat ἢ satis, parum, nimis, abunde, affatim, οἷον *Multum* habet *in-cunditatis solis caelique* mutatio (Πλίν.). — *Nihil omnium rerum*

5 6 7 8 4
melius quam omnis mundus administratur (Κικέρ.). — Satis eloquentiae sapientiae parum in Catilina fuit (Σαλλούστ.).¹

Σ η μ. α'. Μετὰ τῶν τοιούτων οὐδετέρων ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν δύναται νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν τὸ ὑπ' αὐτῶν προσδιοριζόμενον ὄχι μόνον ὅταν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἶναι ἐπιθέτον οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον τῆς δευτέρας κλίσεως aliquid falsi (Κικέρ.)=aliquid falsum, ὅπερ ὡς αὐτῶς λέγεται. Οὐδέποτε ὅμως δύναται νὰ τεθῶσι κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν τὰ τῆς τρίτης κλίσεως οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα ἐπίθετα οὐδὲ τὰ εἰς us οὐδέτερα συγκριτικά, ὅθεν λέγεται senile aliquid ἢ gravius aliquid, οὐδέποτε δὲ senilis ἢ gravioris κατὰ γενικὴν. Ἄν ὅμως συνυπάρχωσιν ἐν τῇ φράσει ἐπιθέτον τῆς τρίτης κλίσεως μετὰ ἐπιθέτου τῆς δευτέρας, δύναται μὲν τότε ἀμφοτέρω κατὰ τεθῶσι κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν aliquid novi ac memorabilis, ἀλλὰ συνηθέστερον λέγεται κατ' ὀνομαστικὴν (ἢ κατ' αἰτιατικὴν) aliquid novum ac memorabile.

Σ η μ. β'. Τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα ubi, ubique, ubicumque, nusquam, hic, huc, eo, aliquo κλπ. συντάσσονται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι μετὰ τῶν διαιρετικῶν γενικῶν gentium, terrarum, loci ἢ locorum πρὸς ἐπιρρωσιν τῆς ἐννοίας τῶν. Ubinam gentium sumus (Κικέρ.). — Ibidem loci res est (Κικέρ.).

Ἄλλαι γενικαὶ ἐκτὸς τῶν τριῶν gentium, terrarum καὶ loci ἢ locorum, εὐρίσκονται ἐνίοτε μετὰ τοῦ huc ἢ eo, ἀλλ' ἢ τοιαύτη χρῆσις δὲν εἶναι πολὺ δοκίμος (οὐδέποτε παρὰ τῶ Κικέρωνι) eo felicitatis pervenit (ad eam felicitatem pervenit.) — Eo processerat irarum (Λιβ.). — Huc arrogantiae venerat (Τάκιτ.).

20. Τὰ ἐφετικὰ ἐπίθετα καὶ τὰ μετοχῆς, πλησμονῆς, ἐμπειρίας, μνήμης, κτλ. ἢ τῶν ἐναντιῶν σημαντικά, συντάσσονται μετὰ γενικῆς συμπληρώσεως τὴν ἐννοίαν αὐτῶν οὔσαν καθ' ἑαυτὴν ἀτελή. Ferae sunt rationis et orationis expertes (Κικέρ.). — Pythagoras sapientiae studiosos appellat philosophos (Κικέρ.). — Cato reipublicae peritus et juris consultus fuit (Κορν. Νέπ.). — Medicamentorum salutarium plenissimae sunt terrae (Κικέρ.). — Certe omnes virtutis compotes beati sunt (Κικέρ.).

Σ η μ. Τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν (plenus, inanis, fertilis κτλ.) δύναται νὰ συνταχθῶσι καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν, τὸ δὲ refertus συντάσσεται συνήθως πρὸς γενικὴν προσώπου δηλωτικὴν (referta quondam Italia Pythagoreorum fuit. Κικέρ.), πρὸς ἀφαιρετικὴν δὲ πράγματος (annus refertus pecuniā. Κικέρ.).

21. Πρὸς γενικὴν συντάσσονται αἱ μετοχαὶ τοῦ ἐνεστῶτος τῶν με-

1 Καὶ ἄλλα οὐδέτερα ἐνικά καὶ πληθυντικά συντάσσονται μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς, οἷον παρὰ τῶ Λιβίῳ per obliqua campi—opportuna moenium—immensum loci—per adversa montium (=per adversos montes). Σπανιώτατα ὅμως εὐρίσκονται τὰ τοιαῦτα παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν in occultis ac reconditis templi. Καῖσ. de bello civ. 3, 105.

ὀβλίμης - α, um = πλάγιος, ἀντιπρῶτος. - ὀππορτύνιος, ium = ἀπομόλιον, ἀπομόλιον. - ἰμμενσις - α, um = ἀπείρητος, ἀπείρητος. - Πηλοποννησιακὸς πόλεμος, ἀπείρητος, ἀπείρητος. -

ταβατικῶν ῥημάτων ὅταν αὐταὶ λαμβάνωνται ὡς ἐπιθέτα, ἄλλως δέ-
χονται τὸ ἀντικείμενόν των κατὰ τὴν πτώσιν, μεθ' ἧς συντάσσεται
τὸ ῥῆμα εἰς ὃ ἀνήκουσι. *Romani semper appetentes gloriae fue-*
runt (Κικέρ.). — *Nemo erat fugiens laboris* (Καῖς.). "Ὅθεν pa-
tiens frigoris εἶναι ὃ ἔχων τὴν ἰδιότητα τοῦ ὑπομένειν αἰείποτε τὸ
ψῦχος, *patiens frigus* ὃ ἐν ὠρισμένη περιπτώσει ὑπομένων τὸ ψῦ-
χος. Αἱ τοιαῦται ἐπιθετικά μετοχαὶ σχηματίζουσι καὶ παραθετικά.

22. Τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικὰ ῥήματα (*meminisse, memi-*
nisci, recordari, oblivisci κτλ.) λαμβάνουσι τὸ ἀντικείμενόν των,
ἰὰν μὲν εἶναι πρόσωπον, πάντοτε κατὰ γενικὴν (*Vivorum meminī,*
nec tamen Epicuri licet oblivisci Κικέρ.), ἰὰν δὲ εἶναι πρᾶγμα ἢ
κατὰ γενικὴν ἢ (πολλάκις) κατ' αἰτιατικὴν. *Est operae pretium*
diligentiam maiorum recordari (Κικέρ.).

Τὰ ἀναμνηστικά ῥήματα (*admonere, commonere, commone-*
facere κτλ.) λαμβάνουσιν ὡσαύτως γενικὴν τοῦ πράγματος (ἢ τοῦ
προσώπου) ὅπερ τις ἀναμνήσκει, οἷον *admonere aliquem ali-*
cuius rei (ἢ *alicuius hominis*)=ἀναμνήσκειν τινά τι (ἢ τινά). —
Catilina admonebat alium cupiditatis suae (Σαλλούστ. § 21, 4)

23. Πάντοτε τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἀντικείμενον καὶ τῶν
μνήμης ἢ λήθης σημαντικῶν ῥημάτων καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν, ὅταν
τοῦτο εἶναι ἀντωνυμία οὐδετέρου γένους ἢ τι τῶν ἀορίστων ἐπιθέτων
(*multa, omnia, κτλ.*). *Illud semper memento.* — *Ridiculum est,*
te istuc me admonere. — *Oportet, si volumus multa meminisse,*
multos nobis locos comparare. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐξ ἀνάγκης,
πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, διότι ἐν αἱ ἀντωνυμίαι αὐταὶ ἢ τὰ ἐπι-
θέτα ἐτίθεντο κατὰ γενικὴν ἠδύναντο νὰ ἐκληθῶσι γένους ἀρσενικοῦ.

Σ η μ. Ἡ φράσις *certiore facere aliquem* (δῆλον ποιεῖν τινί τι, ἀγγέλλειν
τινί τι) λαμβάνει ὡς συμπλήρωμα ἢ γενικὴν ἢ τὴν *de* (μετ' ἀφαιρετικῆς).
Nos certiores fecit consilii sui ἢ de consilio suo.

24. Τὰ ῥήματα *ducere, facere, habere, putare, esse* (δύνα-
σθαι) καὶ καθ' ὅλου τὰ σημαίνοντα *λογίζεσθαι, τιμᾶσθαι, ἄξιον ἡ-*
γεῖσθαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς τοῦ ἐπιθέτου τοῦ δηλοῦντος τὸ
πόσον (*tanti, quanti, magni, pluris, nihili* κτλ. ὄχι *multi, mai-*
oris, minoris). *Voluptatem virtus minimi facit* (Κικέρ.) — *Spec-*
tari oportet quanti res aestimentur (Κικέρ.). Ἡ γενικὴ αὕτη
καλεῖται γενικὴ τοῦ τιμήματος (*genetivus pretii*).

interrogare (Sal. Cat. 18, 2)

25. Τὰ ῥήματα accusare, incusare, arguere, insimulare, arcessere—convincere, coarguere—damnare, condemnare—absolvere, liberare συντάσσονται μετὰ γενικῆς δηλούσης τὴν πράξιν, δι' ἣν τις ἐνέχεται, ἐγκαλεῖται, καταδικάζεται, κτλ. Miltiades *proditionis accusatus est* (Κορν. Νέπ.).—Cicero *Verrem avaritiae nimiae coarguit* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Μετὰ τῆς γενικῆς ταύτης συνάπτεται ἐνίοτε καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ *crimine, nomine ἢ iudicio*, οἷον· *crimine repetundarum damnati sunt multi*.

Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τίθεται ἡ *de* (μετ' ἀφαιρετικῆς), οἷον· *Drusus erat de praevaricatione a tribunis aeriis absolutus*, Sal. Cat. 40, 3.

Σημ. β'. Ἡ ποινὴ, εἰς ἣν τις καταδικάζεται ἐκφέρεται ἢ κατὰ γενικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν, λέγεται δ' ἐπίσης ὀρθῶς *damnare capitis* καὶ *damnare capite*. Ἄλλ' ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὠρισμένης χρηματικῆς ζημίας, εἰς ἣν τις καταδικάζεται, τίθεται πάντοτε ἡ ἀφαιρετικὴ. *Licinius Stolo decem milibus aeris est damnatus* (Λιβ.). Ὡσαύτως δὲ *Frusinātes tertia parte agri damnati sunt* (Λιβ.). Σημείωσον καὶ τὰς φράσεις *ad bestias aliquem damnare*=καταψηφίζεσθαι τινος θηριομαχεῖν καὶ *voti damnatus*=*voti compos*=τῆς εὐχῆς τυχών.

26. Μετὰ τῶν ῥημάτων *esse* καὶ *fieri* τίθεται γενικὴ δηλοῦσα εἰς ὃν ἢ εἰς ὅτι ἀνήκει ἢ ἰδιάζει (*genetivus possessivus*). *Improbi hominis est mendacio fallere* (Κικέρ.).—*Temeritas est florentis aetatis* (Κικέρ.).

Αἱ ἐνικαὶ καὶ πληθυντικαὶ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν οὐδέποτε τίθενται ἐπὶ τοιαύτης ἐννοίας, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν γίνεται χρῆσις τοῦ οὐδετέρου τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (*meum, tuum, suum, nostrum, vestrum*). *Tuum est nihil praeter virtutem in bonis ducere* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Αἱ φράσεις *est stultitiae, est levitatis, est consuetudinis = est stultitia, est levitas, est consuetudo*. Ἄξια δὲ σημειώσεως εἶναι καὶ ἡ φράσις *facere aliquid alicuius rei*, οἷον· *Hannibal, quod inter Alpes Apenninumque agri est, suae ditionis fecit* (Λιβ.).

Σημ. β'. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος γενικὴ προέρχεται πολλάκις ἐκ παραλείψεως ὧν λέξεων *officium, munus, negotium, proprium* κτλ., αἵτινες ἐνίοτε καὶ προστίθενται, οἷον· *id viri est officium*.—*Sapientis est proprium nihil facere quod paenitere possit*.

27. Τὸ τριτοπρόσωπον ῥῆμα *interest* (μέλει ἢ διαφέρει τινί) συντάσσεται μετὰ γενικῆς δηλοῦσης τὸ πρόσωπον (ἢ τὸ προσωποποιημένον πᾶγμα) ὃ μέλει τι· *Discipulorum interest* = μέλει τοῖς μαθηταῖς. — *Interfuit reipublicae* (Κικέρ.) = μεμέληκε ἢ ἐμέλησε τῆ πολιτεία. Τὸ δὲ πᾶγμα, περὶ οὗ μέλει τινί, οὐδέποτε ἐκφέρεται δι' οὐσιαστικοῦ, ἀλλ' ἢ δι' οὐδετέρου ἄντωνυμίας (*hoc, illud, quod*) ἢ δι' ἀπαρεμφάτου μετὰ ἢ ἄνευ ὑποκειμένου ἢ δι' ἐξηρημένης ἐρωτηματικῆς προτάσεως, σπανίως δὲ διὰ τοῦ *ut*, οἶον.

- 1) *Imperatoris hoc interest.*
- 2) *Imperatoris interest vincere.*
- 3) *Imperatoris interest milites fortes esse.*
- 4) *Imperatoris interest milites fortes sint, necne.*
- 5) *Imperatoris interest, ut milites fortes sint.*

8. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν γίνεται χρῆσις τῶν θηλυκῶν ἀφαιρετικῶν τῶν κτητικῶν *meā, tuā, suā, nostrā, vestrā*. *Illud meā interest, te ut videam* (Κικέρ.). Ἡ σύνταξις αὐτῆ προῆλθεν ἴσως ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ *refert*.

28. Τὸ πρὸς τὸ *interest* συνώνυμον ῥῆμα *refert* (ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς *rē* καὶ *fert*, ὅχι *refert* ἐκ τοῦ *refero*) ἢ συντάσσεται πρὸς τὰ ἀφαιρετικὰ *meā, tuā, suā* ἢ (συνηθέστερον) τίθεται ἀπολύτως ἐν τῷ λόγῳ, ἄνευ δηλαδὴ συμπληρώματος, τοιαύτη δ' εἶναι μάλιστα ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος παρὰ τοῖς δοκίμοις πεζογράφοις. *Tua quod nihil refert percunctari desinas* (Τερέντ.) — *Quid refert?* (Κικέρ.). Ἡ πρὸς γενικὴν σύνταξις τοῦ *refert* εἶναι ἀδόκιμος. *Sul. Lat. 52, 16.*

29. Τὸ πόσον τι διαφέρει ἢ μέλει τινί, ἐκφέρεται διὰ τῶν οὐδετέρων *multum, permultum, plus, plurimum, minus, quiddam* κτλ. ἢ διὰ τῶν γενικῶν τοῦ τιμήματος *tanti, magni* (ὅχι *maioris* ἢ τέλος διὰ τῶν ἐπιρρημάτων *magis, magnopere, parum, minime maxime*. *Magni interest meā cum amico una esse* (Κικέρ.). — *Vestrā, iudices, hoc maxime interest* (Κικέρ.).

30. Τὸ ὡς πρὸς τί (διαφέρει ἢ μέλει τινί), ἐκφέρεται διὰ τῆς αἰτιατικῆς. *Magni ad honorem nostrum interest. me quam primum ad urbem venire* (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΟΤΙΚΗΣ

31. Ἡ δοτικὴ ἀποκρίνεται ἐν γένει εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνοι ἦτοι δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, πρὸς ὠφέλειαν ἢ πρὸς βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται τι καὶ ὀνομάζεται *χαριστικὴ* ἢ *ἀντιχαριστικὴ* (*dativus commodi* ἢ *incommodi*), οἷον· *Pisistrātus sibi, non patriæ Megarenses vicit* (Ἰουστίν.). — *Non scholæ, sed vitæ discimus* (Σενέκ.).

32. Δοτικὴν τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου λαμβάνουσι τὰ δοτικὰ (*do, trado, tribuo, κτλ.*), λεκτικὰ (*dico, narro, κτλ.*), δεικτικὰ (*monstro, κτλ.*) καὶ τὰ τούτοις ὁμοία ῥήματα. *Dedi puero librum.* — *Fabulam pueris narro.* — *Erranti viam monstro.* Ἡ δοτικὴ αὕτη μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει· *liber puero datus est.*

33. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ὁμοιότητα ἢ προσέγγισιν (*similis, aequalis, par, communis*), φιλίαν ἢ εὐνοίαν (*amicus, faustus, fidus*), τὸ ἀρμόζον ἢ μὴ ἀρμόζον, ὠφέλιμον ἢ βλαβερὸν (*aptus, utilis, gratus*) καὶ τὰ ἐναντία τούτων (*dissimilis, impar, inimicus, infestus, molestus*). Ἔτι δὲ μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῆ πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐπίθετα. *Belgæ proximi sunt Germanis* (Καῖσ.). — *Miltiades amicior erat omnium libertati quam suæ dominationi* (Κορν. Νέπ.). — *Cunctis esto benignus, nulli blandus* (Σενέκ.). — *Convenienter naturæ vivere* (Κικέρ.).

Ση μ. α'. Πολλὰ τῶν ἐπιθέτων τούτων (*amicus, inimicus, vicinus, ^{socius} aequalis, propinquus*) λαμβανόμενα ὡς οὐσιαστικά δύνανται νὰ συνταχθῶσι καὶ μετὰ γενικῆς. *Cic. p. Mil. 31, 45.*

Σημ. β'. Τὸ ἐπίθετον *similis* (καὶ *dissimilis*) συντάσσεται ἢ μετὰ δοτικῆς ἢ μετὰ γενικῆς. Συνηθέστερον συντάσσεται, μετὰ γενικῆς μὲν προσώπου· *Dionysius tyrannus Nerōnis simillimus*, μετὰ γενικῆς δὲ ἢ δοτικῆς (ἀδιαφόρως) πράγματος· *somnus morti ἢ mortis similis est.* Ὅθεν πάντοτε λέγεται *mei, tui, sui, nostri, similis* ἢ *dissimilis* (καὶ ὄχι *mihī, tibi, κτλ.*) Δοτικὴν προσώπου λαμβάνει τὸ ἐπίθετον *similis* (*dissimilis*) ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τῆς κατὰ μέρος ὁμοιότητος, οἷον· *filius in hoc patri similis est.*

Σημ. γ'. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν πρὸς αἰτιατικὴν σύνταξιν τῆς προθέσεως *prope*, λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν συχνότερον ἢ δοτικὴν καὶ τὰ παραθετικά *propius* καὶ *proxime*, πρὸς ἃ συνεξέδραμον ἔπειτα καὶ τὰ ἐπιθέτα *propior*, *proximus* συντασσόμενα καὶ ταῦτα καὶ πρὸς αἰτιατικὴν· *Proxime Pompeium sedebam* (Κικ.)—*Ipse propior montem* (Σαλ.)—*Proximi Hispaniam Mauri sunt* (Σαλ.).

Σημ. δ'. Τὸ *assuetus* φέρεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς ἀφαιρετικὴν. *Homines labore assueti*. Ἀλλὰ λέγεται καὶ *assuetus* (ὅπως καὶ *instuetus*) *ad sceptrum* καὶ *Romani Gallici tumultus assueti*.

34. Τὰ ἀμετάβατα ῥήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων συντάσσονται καὶ αὐτὰ πρὸς δοτικὴν· *Cæsar Marcellum cui maxime succensebat restituit* (Καῖσ.). — *Epaminondas patriæ irasci nefas esse ducebat* (Κορν. Νέπ.). — *Probus invidet nemini* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ῥημάτων ἀνάγονται καὶ πολλὰ, ἅτινα ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ φέρονται πρὸς αἰτιατικὴν· οἷον *noceo* (βλάπτω), *blandior* (κολακεύω), *medeor* (θεραπεύω, ἀλλὰ καὶ ἐπικουρῶ τι), *obtrecto* (διαβάλλω). *Non licet sui commodi causa nocere alteri* (Κικέρ.). — *Nostro ordini palam blandiuntur* (Κικέρ.). — *Philosophia medetur animis* (Κικέρ.). — *legi obtrectare* (Κικέρ.).

Σημ. β'. Λέγεται μὲν *invideo tibi* (=φθονῶ σοι), *invidetur bonis* (=φθονοῦνται οἱ ἀγαθοί), ἀλλ' ὅχι (τούλάχιστον παρὰ τοῖς δοκίμοις) καὶ *invideo tibi laudem tuam*, *invideo amico fortunam*. Τὸ ὀρθόν εἶναι *invideo laudis tuæ*, *invideo fortunæ amici*. Ἀδόκιμος εἶναι καὶ ἡ σύνταξις *invideo alicui aliqua re* (=φθονεῖν τινί τιος). *Non inviderunt laude sua mulieribus* (δοτ.) *Romani* Διβ.

35. Πρὸς δοτικὴν φέρονται καὶ τὰ ῥήματα *suadeo* (πείθω), *parco* (φείδομαι τινος), *studeo* (σπουδάζω), *supplico* (ἱκετεύω), *impero* (προστάττω), *nubo* (εἰς τὴν σημασίαν τοῦ νυμφεύομαι, ἐπὶ γυναικός). *Confido. Cic. p. Mil. 23, 61.* —

Σημ. Τὸ *suadeo* (*persuadeo*) καὶ τὸ *impero* συντάσσονται ἐνίοτε καὶ πρὸς αἰτιατικὴν πράγματος, οἷον *Quid mihi suades?*—*Cæsar toti provinciæ quam maximum potest militum numerum imperat* (Καῖσ.).

36. Μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν συνθέτων ἐκ μιᾶς τῶν ἐξῆς δέκα προθέσεων *ad*, *ante*, *cum*, *in*, *inter*, *ob*, *post*, *præ*, *sub*, *super* ἢ τίθεται δοτικὴ ἢ ἐπαναλαμβάνεται ἢ πρόθεσις (ἢ ἄλλη συνώνυ-

μος) μετὰ τῆς ἀρμολίας πτώσεως. Ὅθεν λέγεται: *Signa inferre hostibus* (ἢ *in hostes*). — *In hac vita* (ἢ *huic vitæ*) *nihil inest nisi miseria*. Παρὰ τοῖς δοκίμοις πεζολόγοις φαίνεται προτιμωμένη ἢ ἐπανάληψις τῆς προθέσεως, ἀπὸ Λιθίου δὲ καὶ ἐξῆς γίνεται πλεοτέρα χρήσις τῆς πρὸς δοτικὴν συντάξεως. *μ. 9. 1. 1. 1. in Cic. II Phil. 12, 30.*

Σημ. Τῶν τοιούτων ῥημάτων τὰ μὲν εἶνε μεταβατικὰ καὶ λαμβάνουσι πρὸς τῇ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι *signa inferre hostibus*, τὰ δὲ ἀμετάβατα, μὴ δεχόμενα ἄμεσον ἀντικείμενον, οἷον *sidera sedibus inhærent*.

37. Τὰ ῥήματα *adspergere* (*inspergere*), *circumdare*, *circumfundere*, *donare*, *impertire*, *intercludere*, καὶ *exuere* (*induere*), συντάσσονται ἢ πρὸς αἰτιατικὴν πράγματος καὶ δοτικὴν προσώπου ἢ πρὸς αἰτιατικὴν προσώπου καὶ ἀφαιρετικὴν πράγματος, οἷον *donare alicui aliquam rem* (δωροῦμαι τινί τι) καὶ *donare aliquem aliqua re* (δωροῦμαι τινά τι). *Agesilaum mortuum amici cera circumfuderunt* (Κορν. Νέπ.). — *Herculi Deianira tunicam induit* (Κικέρων). *Cic. p. Mil. 4, 9, 5, 13. 7, 14.*

Σημ. Τὸ *interdicere* λαμβάνει συνήθως δοτικὴν προσώπου καὶ ἀφαιρετικὴν πράγματος: *interdicere alicui aqua et igni*. Παρὰ τῷ Λιθίῳ εὐρίσκεται καὶ *interdicere alicui aliquid*, παρὰ δὲ τῷ Νέπωτι *interdicere aliquem aliqua re*. Μετὰ τοῦ *interdicere* τίθεται καὶ *ab* (*ab oppido*, *ab auxilio*).

38. Ῥήματά τινα λαμβάνουσιν ἄλλην σημασίαν ὅταν συντάσσονται μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλην ὅταν μετὰ αἰτιατικῆς: *consulo aliquem* = συμβουλευομαι τινι (ἢ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν, συμβουλευομαι τινά, τὸν ἱατρὸν λ. χ. *medicum*), *consulo alicui* = φροντίζω περὶ τινος, *patriæ* περὶ τῆς πατρίδος, *reipublicæ* περὶ τῆς πολιτείας. Οὕτω καὶ *timeo* (*metuo*) *aliquem* = φοβοῦμαι τινά, *timeo* (*metuo*) *alicui* φοβοῦμαι περὶ τινος ἢ ὑπὲρ τινος (μὴ πάθη τι) κτλ.

39. Εὐρίσκεται ἐνίοτε παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι τὸ ποιητικὸν αἴτιον κατὰ δοτικὴν (ἀντὶ τῆς *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς) μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, οἷον *Mihi* (= *a me*) *captum consilium iam diu est* (Κικέρ.). *μ. Cic. I. Cat. 9, 24.* — *μ. Cic. p. Mil. 14, 36 ἢ 37*

Σημ. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ τὰς ποιητικὰς συντάξεις ἀπομιμούμενοι πεζολόγοι κάμνουσιν εὐρυτέραν χρῆσιν τῆς τσιαυτῆς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου: *Non intelligor ulli* (= *a nullo intelligor*). Ὅβιδ.—*Gallis* (δοτ. = *a Gallis*) *in meridiem inspicitur Britannia*. Τάξιτ. *α. m. 13 — καὶ ἐθ/αι.*

40. Πάντοτε ὅμως τίθεται κατὰ δοτικὴν τὸ ποιητικὸν αἷτιον ἐπὶ τῶν λεγομένων θετικῶν ἤτοι γερουνδίων, οἷον *scribendum mihi est* (γραπτέον μοί ἐστιν). Τίθεται ὅμως καὶ μετὰ τῶν θετικῶν ἡ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς ἀντὶ τῆς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου πρὸς ἀποφυγὴν ἀμφιβολίας περὶ τὴν ἔννοιαν, οἷον *quibus* (*bonis multorum civium*) *est a vobis consulendum* (Κικέρ. *de imp. Cn. Pomp.* 2 § 6), ἔνθα ἐτέθη ἡ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς (*a vobis*) ἀντὶ τῆς δοτικῆς (*vobis*) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ *consulendum est*, ἐπειδὴ τὸ *consulo* κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἔννοιαν αὐτοῦ (ἴδ. § 38) δέχεται καὶ τὸ ἀντικειμενόν του κατὰ δοτικὴν (*quibus*) καὶ θὰ ἐγενναῖτο ἄλλως ἀμφιβολία ὁποτέρᾳ ἐκ τῶν δύο δοτικῶν (*quibus—vobis*) εἶναι ἡ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου καὶ ὁποτέρᾳ ἡ τοῦ ὑποκειμένου. Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ εἴπωμεν π. χ. οὐ δουλευτέον τοὺς νῦν ἔχοντας τοῖς κακῶς φρονούσι καὶ ὄχι τοῖς νοῦν ἔχουσι, διότι οὕτω θὰ εἴχομεν δοτικὴν ὑποκειμενικὴν καὶ δοτικὴν ἀντικειμενικὴν ὡς διακρίτους.

41. Μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* τίθεται προσωπικὴ δοτικὴ, ὅπως καὶ παρ' Ἑλλήσι· *sunt mihi libri*—ἔστι μοι βιβλία = *habeo libros*.

42. Ἐν ταῖς φράσεσιν *est mihi* (*tibi, rei*) *nomen* (ἢ *cognomen*)—*nomen mihi manet*—*nomen mihi datum* (*inditum*) *est*, τίθεται τὸ ὄνομα ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ὡς παράθεσις εἰς τὴν ὀνομαστικὴν *nomen* (*ei morbo nomen est avaritia*. Κικέρ.) ἢ συνηθέστερον κατὰ δοτικὴν, καθ' ἕλξιν δηλαδὴ πρὸς τὸ *mihi, tibi, cui*, κτλ. (*Scipio cui postea Africano cognomen fuit*. Σαλλούστ.), ἐνίοτε δέ, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ παρωνυμίων καὶ ὄχι καθ' αὐτὸ ὀνομάτων, καὶ κατὰ γενικὴν συντακτικὴν εἰς τὸ *nomen* (*Q. Metello cognomen Macedonici inditum est*. Βελλήϊος). *How. Sat. I, 3, 58.*—

Ἐν τῇ φράσει *do* ἢ *dico* *alicui nomen* τὸ ὄνομα δύναται νὰ τεθῇ ἢ κατὰ δοτικὴν ὡς ἀνωτέρω (συνηθέστερον) ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ ἐπίσης κατ' αἰτιατικὴν κείμενον *nomen* (*Filius, cui Ascanium parentes dixere nomen*. Λιβ.).

+ 43. Τὰ ῥήματα ^(esse) *dare, ducere, tribuere, vertere, relinquere, venire, mittere, habere* ^(compendate) καὶ ἄλλα ὅμοια δύναται νὰ συνταχῶσι μετὰ δύο δοτικῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν μία δηλοῖ τίτιν ὀίδει, ἄγει, ἀπονέμει τις κτλ., ἡ δὲ τὸν σκοπὸν, πρὸς ὃν τις δίδει, ἄγει, κτλ. *Cæsar quin-*

+ *deu. Liv. Κατορχει § 125.*

que cohortes castris praesidio reliquit (Καῖς.). Ὅμοίως συντάσσεται μετὰ δύο δοτικῶν τὸ *esse* καὶ τὰ παθητικὰ *dari*, *duci*, *tribui*, *verti*, κτλ. *Virtutes hominibus decori gloriaeque sunt* (Σενέκ.). — Num *Fabio laudi datum est quod pigēret*? (Κικέρ.).

Ἄξιαι σημειώσεως εἶναι αἱ φράσεις *esui dare*—*dare potui* (διδόναι φαγεῖν, πιεῖν τινι), *curae esse alicui* (εἶναι τινι διὰ φροντίδος), *cui bono*? (δηλ. *est*)=τινι συμφέρει; (καὶ *Corin. Ραυζαίνιας 4. magno ei proest'io futurum*). — *Utrum*

Σημ. Μετὰ τῶν δόσεως σημαντικῶν ῥημάτων τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς δοτικῆς τῆς δηλούσης τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν τις δίδει, αἰτιατικῆ. Latini *coronam auream Jovi donum in Capitolium mittunt*. (Δίβ.). Εὐρίσκεται δὲ καὶ ἡ *in* ἢ *ad* μετὰ αἰτιατικῆς: *reliquit ibi exercitum a d praesidium* (=praesidio). — *gloriam mihi i n crimen* (=crimini) *vertis*.

44. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα δὲν τρέπονται καθ' ὅλην τὴν κλίσιν εἰς παθητικά, ὡς τε ἡ δοτικὴ νὰ γίνῃ ὀνομαστικὴ τοῦ παθητικοῦ, ὅπως συχνάκις γίνεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσει. Παρὰ τοῖς Λατίνοις τῶν τοιούτων ῥημάτων μόνον τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ εἶναι εὐχρηστον (ἀπρόσωπος σύνταξις), οἷον: *ego invideo tibi*—*tibi invidetur a me*.—*Orgetorix persuasit Helvetiis*—*ab Orgetorige persuasum est Helvetiis*. Εἰς τὴν τοιαύτην λοιπὸν ἀπρόσωπον παθητικὴν χρῆσιν ἡ δοτικὴ μένει ἀμετάβλητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ

45. Κατ' αἰτιατικὴν τίθεται τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων: γίνεται δὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως ὑποκειμενον τῆς παθητικῆς. *Pater amat filium*.—*Cæsar vincit Pompeium*—*Filius amatur a patre*.—*Pompeius victus est a Cæsare*.

46. Ῥήματά τινα ἀμετάβλητα λαμβάνουσιν ἐνίοτε μεταβατικὴν σημασίαν καὶ δέχονται τότε αἰτιατικὴν ἀντικείμενον. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι:

1) Τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἢ ἐκδήλωσιν ψυχικῆς διαθέσεως, οἷον: *dolēre*, *lugēre*, *mærēre*, *flēre*, *gemēre*, *lamentari*
π. χ. *casum alicuius*.

- queri, conquēri π. χ. iniurias alicuius.
 horrēre, reformīdare π. χ. crimen ingrāti animi.
 fastidire π. χ. preces alicuius.
 ridēre π. χ. inconstantiam hominum.
 mirari, admirari π. χ. se ipsum.
 sitire π. χ. honores, sanguinem.

Σημ. Τὰ ῥήματα ταῦτα δὲν ἔχουσι παθητικὸν τύπον ἄλλον πλὴν τῆς μετοχής τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος (γερουδίου), dolendus, horrendus, κτλ. Μόνον τὸ ridere ἔχει πλήρη παθητικὸν τύπον.

2) Τὰ σημαίνοντα ὄζειν τινός, γεῦσιν ἔχειν τινός, οἶον olēre, redōlēre—sapēre, resipere Catonis orationes antiquitatem redōlent—Piscis mare sapit.—Vinum picem resipit. Οἱ ποιηταὶ καὶ ἄλλα ἀμετάβατα συντάσσουσιν ὡς μεταβατικά.

47. Τὰ ἀμετάβατα δύνανται νὰ προσλάβωσι τὴν λεγομένην σύστοιχον αἰτιατικὴν συνημμένην συνήθως μετὰ ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας, servitatem durissimam servire—longam vitam vivere κτλ. ἢ αἰτιατικὴν οὐδετέρου ἀντωνυμίας (hoc tibi assentiri non possum—id operam do, ut in litteris proficiam).

Σημ. Ποιητικὰ εἶναι τὰ triste resonare ('Οράτ.)—mollia ridēre ('Οβιδ.)—torva tueri (Βεργίλ.)—falsum renidens (Τάκιτ.).

48. Πολλὰ ἀμετάβατα ῥήματα κινήσεως σημαντικὰ συντιθέμενα μετὰ τῶν προθέσεων circum, per, praeter, trans λαμβάνουσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ σύνταξιν, οἶον Oceanus circumfluit terram, ἐν ᾧ τὸ ἀπλοῦν fluere εἶναι ἀμετάβατον. Οὕτω καὶ Alpes Hannibal transiit (Λίβ.).—Timores omnium mentes pervagantur (Κικέρ.)¹.

Σημ. Τὰ μετὰ τῆς trans σύνθετα μεταβατικὰ ῥήματα transduco, transicio (traicio) καὶ transporto λαμβάνουσι δύο αἰτιατικάς, τὴν τοῦ ἀντικειμένου καὶ τὴν τοῦ τόπου, ἧτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς trans: Equitum magnam partem flumen traiecit (Καῖς.).—Milites flumen transportat (Καῖς.).—Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ τόπου μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει: Exercitus a Caesare Rhenum transiectus (transportatus) est. Τὰ ἀμετάβατα transicere ἢ transmittre amnem (κατὰ παράλειψιν τῆς ἀντωνυμίας me, te,

¹ Καὶ ἑλληνιστί διαβαίνω τὸν ποταμόν, περιέρχομαι τὴν γῆν· ἐν ᾧ τὰ ἀπλᾶ ῥήματα βαίνω, ἔρχομαι, εἶναι ἀμετάβατα.

se κτλ.)=διαβαίνειν τὸν ποταμόν, σχηματίζουσι καὶ μεταβατικὸν παθητικὸν *amne transiēcto ἢ transmisso*.

49. Τὰ ἀμετάβατα ῥήματα τὰ κινήσεως σημαντικά, ὅταν εἶναι σύνθετα μετὰ προθέσεων ἄλλων παρὰ τὰς ῥηθείσας τέσσαρας *circum, per, præter, trans* δύνανται ὡσαύτως νὰ λάβωσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ σύνταξιν, ἀλλὰ σχεδὸν μόνον ἐπὶ μεταφορικῆς ἐννοίας. ἄλλως συντάσσονται πρὸς δοτικὴν ἢ πρὸς προθετόπτετον (§ 35), οἷον: *Accēdo hostem*=προσβάλλω τὸν πολέμιον· *accedo alicui ἢ ad aliquem*=προσέρχομαι τινι ἢ πρὸς τινα. Οὕτω λέγεται μετὰ διαφορᾶς ἐννοίας *aggredior aliquem* καὶ *ad aliquem, convenio aliquem* καὶ *cum aliquo, effugio mortem* καὶ *effugio e periculo, excedere modum* καὶ *excedere e pueris*, κτλ.

Σημ. Τὰ ἐν ταῖς §§ 47 καὶ 48 ἀναφερόμενα ῥήματα γινόμενα διὰ τῆς μετὰ προθέσεων συνθέσεως μεταβατικά, δύνανται νὰ λάβωσι καὶ παθητικὴν σύνταξιν: *flumen transitur*. — *hostis circumventus*. — *societas inita est* (ἐκ τοῦ *societatem ineo*).

50. Τὰ τριτοπρόσωπα ῥήματα *piget, pudet, pænitet, tædet* (*pertæsum est*) καὶ *miseret* λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν μὲν δηλοῦσαν τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀνιᾶται, αἰσχύνεται κτλ. γενικὴν δὲ δηλοῦσαν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τις ἀνιᾶται, αἰσχύνεται, κτλ. *Pudet regem facti* — *Solet vos beneficiorum pænitere*. — *Suæ quemque fortunæ pænitet* — *miseret me fratris*.

Τὸ *pudet* δέχεται κατὰ γενικὴν καὶ τὸ πρόσωπον, τὸ ἀποῖον αἰδεῖται τις ἢ αἰσχύνεται: *pudet me deorum hominumque* (Λιβ.).

Σημ. α'. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἀντικειμένου δύναται μετὰ τῶν ῥημάτων *piget, pudet, pænitet* καὶ *tædet* νὰ τεθῆ ἀπαρέμφατον, μετὰ δὲ τοῦ *pænitet* καὶ πρότασις ὀλόκληρος διὰ τοῦ *quod* ἀρχομένη ἢ πρότασις ἐρωτηματικὴ (*quantum*): *pudet me hæc fateri*. — *Quantum pænitet, quod animum tuum offendit* (Κικέρ.). — *Non pænitet me quantum profecerim* (Κικέρ.).

Τὸ *miseret* οὐδ' ἀπαρέμφατον λαμβάνει, ἀλλὰ πάντοτε γενικὴν ἀντικειμένου.

Σημ. β'. Ὅταν εἰς τὰ ῥήματα *piget, pudet, pænitet* ἡ αἰτία δηλωθῆ δι' οὐδετέρου ἀναφορικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τότε τίθεται ἡ ἀντωνυμία πάντοτε κατ' αἰτιατικὴν ἐνικῶ ἀριθμοῦ (ἄχι κατὰ

γενικήν). hoc me pudet. — Sapiientis est proprium nihil, quod
pænitere (eum) possit, facere (Κικέρ.). το β. συ. θ. α. ν. α. ρ. 1. α. 1. 2.
ορμ. est. § 80 συ. δ. α. λ.

Σημ. γ'. "Ὅπως τὸ ἀπρόσωπον miseret me, οὕτω λαμβάνει γενικήν ἀντικειμένου καὶ τὸ πρόσωπικόν misereor (miserere nostri). Τὰ δὲ ῥήματα miseror καὶ commiseror (ari) εἶναι μεταβατικά καὶ λαμβάνουσι τὸ ἀντικειμένον των κατ' αἰτιατικήν.

51. Καὶ τὸ decet καὶ dedecet (ἢ καὶ πλθ. decent) συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου, εἰς ὃ πρέπει τι ἢ οὐ πρέπει. Τὸ δὲ πρᾶγμα, ὅπερ πρέπει ἢ οὐ πρέπει, τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον ἢ κατ' ὀνομαστικήν (καὶ τότε ἡ σύνταξις γίνεται προσωπική), οἷον. parvum (αἰτιατ. τοῦ προσώπου) parva (ὀνομαστ. τοῦ πράγματος) decent ('Ὁράτ.).—Oratorem irasci minime decet, simulare non dedecet (Κικέρ.).

Σημ. Αἰτιατικὴν δέχονται καὶ τὰ τριτοπροσώπως λαμβανόμενα μεταβατικά ῥήματα iuvat, delectat, fugit, fallit, præterit (me, nos), ὧν ὑποκείμενον εἶναι ἢ ἀπαρέμφατον ἢ οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ καὶ πρότασις ὀλόκληρος. Non me fallit plerosque homines emolumento magis quam ipso officio duci (Κικέρ.). — Non me præterit Gallos fama belli præstare (Λιβ.).

52. Τὰ ῥήματα celare καὶ docere (ædocere, dedocere) συντάσσονται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, τοῦ προσώπου καὶ τοῦ πράγματος. Fortuna belli artem victos quoque docet (Κούρτ.). — O hominem simplicem, qui nos nihil celet (Κικέρ.).¹

Σημ. Τὸ παθητικὸν τοῦ doceo εἶναι συνήθως disco, ἀντι doceor· οἷον magister docet discipulos grammaticam — discipuli discunt a magistro grammaticam. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος μένει ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει (ὅπως καὶ ἑλληνιστί: οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου γραμματικῇν).

Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ μετὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς doctus, ἀλλ' ὁ Κικέρων καὶ ὁ Καῖσαρ συντάσσουσιν αὐτὴν πρὸς ἀφαιρετικὴν (doctus græcis litteris et latinis).

53. Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τοῦ celo ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος τρέπεται εἰς de μετ' ἀφαιρετικῆς, οἷον. Antigonus iter, quod habebat adversus Eumenem, omnes (αἰτιατ.) celat.—παθητ. Omnes (ὀνομαστ.) ab Antigono celati sunt de itinere.

¹ Καὶ ἑλληνιστί: Καὶ δ' ἐπέπατο αὐτὸς τις ἥμισυ κῆρον ἐκρυπτεν (Ξενοφ.). — Γλῶσσαν τὴν ἀττικὴν ἐδίδασκον τοὺς παῖδας ('Ἡρόδ.).

κτλ.— Debes existimare te *maximis de rebus* a fratre esse celatum (Κικέρ.).

Μένει δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει μόνον ἂν εἶναι οὐδέτερον ἀντωνυμίας· id, hoc celabar, celatus sum.

Καὶ ἐν τῇ ἐνεργητικῇ δὲ συντάξει τίθεται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ῥήματος celo ἢ de μετ' ἀφαιρετικῆς ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος. *Maximis de rebus* (=maximas res) frater te celavit.

Σ η μ. γ'. Κατ' ἀφαιρετικὴν τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ μουσικοῦ ὄργάνου, ὅπερ τις διδάσκεται· Socratem fidiibus docuit nobilissimus fidicen (Κικέρ.).

54. Τὰ ῥήματα posco, reposco καὶ flagito λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ πράγματος καὶ αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου, παρ' οὗ ζητεῖται τι. Ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς ὅμως τῆς δηλοῦσης τὸ πρόσωπον δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ ab μετ' ἀφαιρετικῆς. Τὸ postulo λαμβάνει κανονικῶς τὴν ab μετ' ἀφαιρετικῆς. *Cæsar Hæduos frumentum flagitat* (Καῖς).—*Samnites duces signum* poscunt (Λίβ.).—*Non debebam has litteras abs te* poscere (Κικέρ.).—*Aliquid ab amicis* postulare (Κικέρ.). Οὕτω καὶ ἑλληνιστὶ λέγομεν αἰτεῖν τι παρά τινος καὶ αἰτεῖν τί τινα.

55. Τὰ ῥήματα oro (=δέομαι τινός τι, αἰτοῦμαι παρά τινός τι) καὶ rogo (=δέομαι τινός τι, αἰτῶ τινα ἢ παρά τινός τι) λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος σχεδὸν μόνον οὐδέτερον ἀντωνυμίας (ἄλλως, ὀλόκληρον πρότασιν μετὰ τοῦ ut ἢ τοῦ ne). Τὸ peto λαμβάνει αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος, πρὸς δὴλωσιν δὲ τοῦ προσώπου τὴν ab μετ' ἀφαιρετικῆς. *Illud te et oro et hortor* (Κικέρ.).—*Ego te magno opere non hortor solum, sed etiam pro amore nostro rogo atque oro te ut colligas* (Κικέρ.).—*Timoleon oravit omnes, ne id facerent* (Κορν. Νέπ.).—*Athenienses auxilium ab Lacedaemoniis* petiverunt (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. Λέγεται precor deos καὶ precor pacem a diis.

56. Τὰ ῥήματα rogo (=ἔρωτῶ τινά τι, πυθάνομαι τινός τι) καὶ interrogo (=ἔρωτῶ τινά τι) λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος σχεδὸν μόνον οὐδέτερον ἀντωνυμίας (ἄλλως, τὴν de μετ' ἀφαιρετικῆς). *Pusionem quemdam*. Socrates in terrogat *quædam* geometrica (Κικέρ.).—*Sic te eisdem de rebus* interrogabo (Κικέρ.).

Σημ. Μόνον ἐν τῇ ἐπισήμῳ καὶ τυπικῇ φράσει rogare aliquem sententiam (παθητ. rogatus sententiam) = κελεύειν τινὰ (ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ) τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφῆνασθαι, λαμβάνει τὸ rogare αἰτιατικὴν οὐσιαστικοῦ ὀνόματος, ἄλλως λέγεται συνήθως interrogare (rogare) aliquem, quid sentiat. *Sal. Cat. 50, 4.* —

57. Τὰ ῥήματα facio, efficio, reddo—creo, deligo, eligo, declaro, designo, renuntio—nomino, appello, dico, voco, saluto—intellego, interpretor—duco, existimo, indico, puto, numero, habeo—do, addo, adiungo, capio, sumo, adsūmo, adscisco—cognosco—(me) præbeo, (me) præsto λαμβάνουσιν ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει δύο αἰτιατικὰς (ἀντικειμένου καὶ κατηγορουμένου), αἰνινες ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τρέπονται εἰς δύο ὀνομαστικὰς (§ 14). *Homines caecos reddit avaritia* (Κικέρ.). — *Romani Fabium consulem creaverunt* (Λιβ.). — *Summum consilium Romani appellarunt senatum* (Κικέρ.). — *Sapientiam Stoici eam interpretantur, quam adhuc nemo mortalis consecutus est* (Κικέρ.). — *Timoleon eam victoriam præclaram ducebat, in qua plus esset clementiæ quam crudelitatis* (Κορν. Νέπ.). — *Consulentibus Pythia præcepit ut Miltiadem sibi imperatorem sumeren* (Κορν. Νέπ.). — *Bene de mē meritis gratum me præbeo* (Κικέρ.).

Σημ. Σημειωτέα ἢ φράσις facio te certiores alicuius rei ἢ aliqua re (§ 23 σημ. γ'), παθητικῶς certior fio, κτλ. Μετ' ἄλλω ὅμως ἐπιθέτων (πλὴν δηλ. τοῦ certior) τίθεται μᾶλλον τὸ reddere (ἀντὶ τοῦ facere), ἄλλ' ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει παραλαμβάνεται πάλιν τὸ fieri (ἀντὶ τοῦ reddi), οἷον: *Reddidit domum nudam atque inanem*—*Domus facta est* (παρακείμεν. τοῦ fieri) *nuda atque inanis*.

58. Κατ' αἰτιατικὴν ἐκφέρεται τὸ ποσὸν τῆς ἐκτάσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς διαρκείας τοῦ χρόνου: οἷον: *Fines Helvetiorum in longitudinem millia passuum ducenta et quadraginta patebant* (Καῖς.). — *Aggerem latum pedes trecentos triginta extruxerunt* (Καῖς.). — *Quædam bestiolæ unum tantum diem vivunt* (Καῖς.). — *Decem quondam annos Troia oppugnata est ab universa Græcia* (Λιβ.).

Σημ. α'. Σπανίως κεῖται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν ἀφαιρετικὴ ἀναιτιατικὴ εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσου χρόνου: *Pugnatum est continenter hor*

lia.—Sum Romæ (γενική τῆς α' κλισ. ἐν. ἀριθμοῦ), Clusii (γεν. τῆς β' κλ. ἐν. ἀριθ.), Athenis (ἀφαιρ. α' κλ. πληθυντ. ἀριθ.), Carthagine (ἀφαιρ. γ' κλ. ἐν. ἀριθ.), Gadibus (ἀφαιρ. γ' κλ. πληθ. ἀριθ.).

Σημ. α'. Προστίθενται εἰς τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων αἱ προθέσεις ab (διὰ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν) καὶ ad (διὰ τὴν πρὸς τόπον κίνησιν) ὅταν σημαίνωνται τὰ περίχωρα ἢ ἀπλῶς ἢ διεύθυνσις.

Σημ. β'. "Όταν πρὸς τὸ ὄνομα τῆς πόλεως (κώμης ἢ μικρᾶς νήσου) συνάπτεται ἐπίθετον ἢ ἀντωνυμία, ἐπὶ μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως ἐκφέρονται ἀμφότερα, τό τε οὐσιαστικὸν καὶ τὸ ἐπίθετον (ἢ ἡ ἀντωνυμία) ἢ κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν (ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς in προθέσεως) ipsā Romā (in ipsa Roma), tota Corintho, Athenis tuis, Albā longā, Carthagine nova. Μετὰ τοῦ ἐπιθέτου totus οὐδέποτε τίθεται πρόθεσις· ὅθεν λέγεται tota urbe, totā provinciā, totā Italiā. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἐκφέρονται ἀμφότερα κατ' ἀπρόθετον αἰτιατικὴν· proficiscor doctas Athenas (οὐδέποτε ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ in ἢ ad doctas Athenas), ἐπὶ δὲ τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως κατ' ἐμπρόθετον ἀφαιρετικὴν· ~~ad Athenas~~. e doctis Ath.

Σημ. γ'. "Όταν πρὸς τὰ ῥηθέντα ὀνόματα πόλεων κτλ. συνάπτονται τὰ προσηγορικὰ urbs, oppidum, colonia, municipium κ τ.τ., ἢ τὸ προσηγορικὸν κεῖται ἄνευ προσδιορισμοῦ καὶ τότε προτάσσεται τοῦ κυρίου ὀνόματος τῆς πόλεως μετὰ ^{τῆς ἀρμόδιου} προθέσεως (το δὲ κύριον συμφωνεῖ κατὰ πτῶσιν πρὸς τὸ προσηγορικόν) ἢ ἔχει καὶ προσδιορισμὸν καὶ τότε τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα τῆς πόλεως καὶ δὴ ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τόπον κινήσεως μετὰ τῆς in κατ' αἰτιατικὴν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐκ τόπου κινήσεως μετὰ τῆς ex κατ' ἀφαιρετικὴν καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως καθ' ἀπλῆν ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς in. Cimon in oppido Citio (ἄλλως θὰ ἐτίθετο Citii) mortuus est (Κορν. Νέπ.).— Consul pervenit in oppidum Cirtam (Σαλλούστ.).— Vercingetorix expellitur ex oppido Gergovia (Καῖσ.).— Demarātus se contulit Tarquinios, in urbem Etruriæ florentissimam (Λίβ.).— Fonteii genus Tusculo, ex clarissimo municipio, profectum erat (Κικέρ.).— Archias Antiochiæ (γεν.) natus est, celebri quondam urbe et copiosa (ἀφαιρ.) (Κικέρ.).— Milites Albæ (γεν.) constiterunt, in urbe opportuna (Κικέρ.).

† ἀλλὰ Cic. p. C. Manil. 3, 7. tota in Asia, tot in civitate
trou. — καὶ Verg. Aen. II, 439.

61. Τὰ προσηγορικά ὀνόματα domus, rus καὶ humus ἀκολου-
θοῦσι τὴν σύνταξιν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων ἐκφερόμενα πρὸς δῆ-
λωσιν τοῦ τόπου ἄνευ προθέσεων·

domum (domos) = οἶκαδε. rus = ἀγρόνδε.

domo = οἶκοθεν. rure = ἀγρόθεν. (ab) humo χαμόθεν.

domi = οἶκοι. ruri (rure) = ἀγρόθι. humi = χαμαί. 576.

Σημ. α'. Ἡ κατὰ τὴν β' κλίσιν γενικὴ domi μόνον οὕτω ἐπιρρηματικῶς
εἶναι εὐχρηστος, ἄλλως παραλαμβάνεται ἢ κατὰ τὴν δ' κλίσιν, domus. Τὸ δὲ
rus σχηματίζει δύο ἀφαιρετικὰς εἰς e καὶ εἰς i, ὧν ἡ μὲν εἰς e τίθεται εἰς δῆ-
λωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως, ἡ δὲ εἰς i, ἣτις κυρίως εἶναι τοπικὴ πτώσις
(casus locativus), εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως.

Σημ. β'. Τὸ domi—domo—domum μετὰ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ κτήτορος ἀκουθοῦσι τὴν ἐξῆς χρῆσιν.
Λέγεται domi meæ, domi tuæ, domi suæ, κτλ. domi Cæsaris (ἀλλὰ καὶ in domo Cæsaris) — domo mea, tua, sua κτλ. domo Cæsaris (ἀλλὰ καὶ e domo Caesaris) — domum meam, tuam, suam κτλ. domum Caesaris (ἀλλὰ καὶ in domum meam, tuam, suam κτλ. in domum Caesaris). Μετ' ἄλλων ὅμως ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων παραλαμβάνεται πάντοτε ἡ πρόθεσις· in domo illa (καὶ ὄχι domi illius) — in domum veterem remigrare e nova. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ λέγεται domi aliēnæ ἀντὶ in domo aliēna.

Τίθενται καθ' ἑλξιν αἱ γενικαὶ belli καὶ militiae ἀντὶ in bello, in militia, ὅταν συνάπτωνται πρὸς τὸ domi, οἷον· domi bellique—domi militiaeque.

62. Εἰς δῆλωσιν τῆς διὰ τόπου διαβάσεως (quā ?) τίθεται ἡ ἀφαιρετικὴ ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁδοῦ· viā Appiā (Κικέρ.)—eodem itinere ire (Λιβ.). Τὰ ἄλλα οὐσιαστικὰ τίθενται ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν, μετὰ τῆς ^(καὶ ἀλλοῦ) per ^(καὶ ἀλλοῦ) προθέσεως, per portam Collinam ἢ portā Collinā (Λιβ.)—mediā urbe (Λιβ.) ἢ per mediam urbem—Tusco vico (Λιβ.).

63. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων abesse, distare ἢ αἰτιατικὴ ἢ ἀφαιρετικὴ· Campus Marāthon abest ab oppido Athenis circiter millia passuum decem (Κορν. Νέπ.). — Aesculapii templum quinque millibus passuum ab Epidauro distat (Λιβ.).—Aequo spatio (ἢ magnum spatium) ab castris utrisque abesse (Καῖς.). — Biduum,

ger=confectus, saucius=laesus, κτλ. καὶ τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων τῶν ἐχόντων παθητικὴν σημασίαν (intereo=pereo, morior, κτλ.) εἰς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ἂν μὲν τὸ ποιητικὸν αἴτιον εἶναι ἔμψυχον μετὰ τῆς προθέσεως ab (ablativus auctoris), ἂν δ' ἄψυχον ἄνευ προθέσεως (ablativus rei efficientis), οἷον· *A deo omnia facta sunt.* — *Dei providendiā mundus administratur* (Κικέρ.). *Concordiā res parvae crescunt* (Σαλλούστ.). — *Fessus somno.* — *Saucia gravi cura* (Βεργίλ.). — *Samnites victi sunt a Papirio consule* (Λίβ.).

89 Σημ. Μετὰ τῶν μετοχῶν natus, genitus, ortus (καὶ τῶν παθητικῶν editus, satus, cretus) τὸ ὄνομα τῶν γονέων καὶ τὸ τοῦ γένους, ἀφ' οὗ τις κατὰγεται, τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν (ablativus originis = τῆς καταγωγῆς): *Mercurius Iove et Maia natus erat.* — *Nobili genere natus.* — *Humilibus parentibus ortus.* Προστίθεται δὲ καὶ ἡ πρόθεσις ab (ex) ὅταν δηλῶνται οἱ ἀπωτέρω πρόγονοι. *Cato Uticensis ortus est a Censorio* (Κικέρ.). — *Belgae orti sunt a Germanis* (Καῖς.). Τίθεται ἡ ex (ἢ de) μετ' ἀφαιρετικῆς, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ μητρὸς: *Neocles uxorem Halicarnasiam civem duxit, ex qua natus est Themistocles* (Κορν. Νέπ.) ἢ ὅταν ἡ ἔννοια εἶναι μεταφορικὴ: *nefarius ex omnium scelerum colluvione natus* (Κικέρ.). Καὶ ἐπὶ μητρὸς ὅμως δύναται νὰ τεθῇ ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ: *Datāmes patre Camisāre matre Scythissa natus* (Κορν. Νέπ.). Εὐρίσκεται δ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πατρὸς ἡ ex μετ' ἀφαιρετικῆς: *ex eo natus* (Κικέρ.). — *ex se natos* (Κικέρ.). — *liberi ex eo geniti* (Κούρτ.).

97 67. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν αἰτίας (ablativus causae) μετὰ ῥημάτων ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν. *Helvetii sua victoriā (ἐνεκα τῆς νίκης των) insolentet gloriabantur* (Καῖς.). — *Delicto dolere, correctione gaudere nos oportet* (Κικέρ.). Μετ' ἄλλων δὲ ῥημάτων τίθενται πρὸς δῆλωσιν τῆς αἰτίας αἱ πρόθεσις propter, per, ob, ex ἢ causā μετὰ τῆς ἀρμολίας πτώσεως. *Cur dubitamus dicere et sapientiam propter voluptatem expetendam et insipientiam propter molestias esse fugiendam* (Κικέρ.). Καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὅμως ῥημάτων (τῶν μὴ σημαίνοντων δηλαδὴ ψυχικὸν πάθος) δύναται νὰ τεθῇ ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας (In

culpa sunt, qui officia deserunt *mollitia* animi. Κικέρ.), κανονικῶς δὲ τίθενται μετ' αὐτῶν αἱ ἀφαιρετικαὶ τῶν τῆς δ' κλίσεως ῥηματικῶν *iussu*, *hortatu* κλ. (tu*o* *iussu* *profectus* *sum*) καὶ αἱ ἀφαιρετικαὶ λέξεων ψυχικοῦ πάθους σημντικῶν *studio*, *odio*, κτλ. ^(incommo*di*) κτλ. ^{Cic. Mu*l* 23*r*}
(ut omnes intelligant, me non *studio* accusare, sed *officio* defendere Κικέρ.). (μα Κοιν. *Them.* 1.) *quod factum est... ut...*

Ἡ *propter* παραλαμβάνεται συνήθως ἐπὶ παντὸς ῥήματος ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ προσώπων· *propter Milonem ceteri lætantur* (Κικέρ.).

Σ η μ. Σημείωσον τὰς φράσεις *laborare ex capite* (κεφαλαλεγεῖν), *laborare ex pedibus* (κἀμνειν τοὺς πόδας, ποδαλεγεῖν), *ex alvo*, *ex intestinis*, κλπ.

δ' 68. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν τοῦ ὄργανου (*ablativus instrumenti*), οἷον· *cornibus tauri*, *apri dentibus*, *morsu leones se tutantur* (Κικέρ.).

69. Ἄν ὁμως τὸ δι' οὐ τί γίνεται εἶναι πρόσωπον, τίθεται ἀντὶ ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς ἢ *per* μετὰ αἰτιατικῆς, ἢ ἀφαιρετικῆ *operā* μετὰ γενικῆς, οἷον· *Augustus per legatos suos bellum administrabat*, ἢ *operā legatorum*. Λέγεται δὲ πάντοτε *operā, meā, tuā, suā* ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν. *Meā operā Tarentum recepisti* (Κικέρ.).

Σ η μ. Δυνατὸν ὁμως καὶ ἄθροισμα ἀνδρῶν (στρατιωτῶν ἢ ἄλλων) νὰ θεωρηθῇ ὡς ὄργανον πρὸς τινὰ σκοπὸν ἤτοι ὡς πρᾶγμα καὶ νὰ δηλωθῇ δι' ἀφαιρετικῆς· *Ea legione Cæsar fossam ducit* (Καῖς.). Καὶ τῶν ζώων δὲ τὰ ὀνόματα τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν· *Bubus arare*.

ε' 70. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς (*ablativus obiecti* ἢ *limitationis* = τοῦ περιορισμοῦ), οἷον· *Agésilæus fuit claudus altero pede* (Κορν. Νέπ.). — *Meā sententiā* (Κικέρ.). — *Epaminondæ nemo Thebanus par fuit eloquentiā* (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. Ἀντὶ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ τὰ ποιητικὰ ζηλοῦντες πεζολόγοι μεταχειρίζονται ἐνίοτε αἰτιατικὴν ὡς οἱ Ἕλληνες (ἥτις καὶ ὀνομάζεται διὰ τοῦτο *accusativus græcus*) οἷον *os humerosque deo similis* (Βεργίλ.). Παρὰ δὲ τοῖς δοκίμοις εὗρηται κατ' αἰτιατικὴν (ἐπιρρηματικῶς) μόνον αἱ φράσεις *magnam* (*maximam*) *partem* = *magna* (*maxima*) *ex parte* = *cetera* = *ceteris* (*in*) *rebus*, οἷον· *magnam partem* (= κατὰ μέγα μέρος) *ex iambis constat oratio* (Κικέρ.) — *Cetera ignarus* (Σαλλούστ.).

ζ' 71. Ἡ ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* ἢ καὶ ἄνευ αὐτοῦ εἰς δῆλωσιν τῆς ιδιότητος ἄλλου

ουσιαστικοῦ (ablativus qualitatis). Πάντοτε ὁμῶς πρὸς τὸ καθ' ἀφαιρετικὴν οὐσιαστικὸν τὸ δηλοῦν τὴν ιδιότητα συναπτεται ἐπιθέτου, οὐδέποτε δὲ τίθεται τὸ οὐσιαστικὸν μόνον (Caesar fuit *magno ingenio* οὐδέποτε δὲ Caesar fuit ingenio). Agesilaus *statura fuit humili et corpore exiγguo* (Κορν. Νέπ.). — L. Catilina, nobili genere natus, fuit *magna vi et animi et corporis*, sed *ingenio malo pravoque* (Σαλλούστ.). — Omnes habentur et dicuntur tyranni, qui *potestate sunt perpetua* in ea civitate, quae libertate usa est (Κορν. Νέπ.). — Prope Hennam est spelunca quaedam, *infinita altitudine*, qua Ditem patrem ferunt repente cum curru extitisse (Κικέρ.).

1/ Περὶ τῆς γενικῆς τῆς ιδιότητος ἰδ. § 16.

72. Διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς δηλοῦται καὶ ὁ τρόπος (ablativus modi), προστιθεμένης καὶ τῆς cum προθέσεως πάντοτε μὲν ὅταν κεῖται μόνη ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ ὅταν πρὸς αὐτὴν συνάπτεται ἀφαιρετικὴ ἐπιθέτου (ἢ ἀντωνυμίας). Ὅθεν λέγεται *magno studio* ἢ *magno cum studio*, ὄχι ὁμῶς καὶ ἀπλῶς studio, ἀλλὰ πάντοτε cum studio. Epaminondas a iudicio capitis *maxima discessit gloria* (Κορν. Νέπ.). — Romani Horatium accipiunt *magno cum gaudio* (Λίβ.). — Beate vivere nihil aliud est, nisi honeste, id est *cum virtute vivere* (Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Εὐρίσκονται ὁμῶς καὶ οὐσιαστικὰ ἄνευ ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας, καθ' ἀπλῆν ἀφαιρετικὴν κειμενα (ἄνευ τῆς cum) εἰς δῆλωσιν τοῦ τρόπου· οἷον silentio rem praeterire. — iure (iniuriā) facere aliquid. — recte et ordine et ex voluntate senatūs facere (Λίβ.). — auspicio (auspiciis, imperio, ductu) alicuius facere aliquid. — vitio creatus consul (= οὐκ ὀρθῶς γενομένης τῆς οἰωνοσκοπίας ἀποδειχθεὶς ὕπατος) — voluntate in dicionem venire.

Τὰ δὲ οὐσιαστικὰ τὰ καθ' ἑαυτὰ δηλοῦντα τρόπον οὐδέποτε προσλαμβάνουσι τὴν cum πρόθεσιν (εἴτε μόνα κεῖνται, εἴτε μετ' ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας)· hoc modo — hac ratione — more bestiarum — aequo animo ferre — hoc consilio profectus sum. Ὡσαύτως οὐδέποτε λαμβάνουσι παρὰ τοῖς δοκίμοις τὴν πρόθεσιν τὰ οὐσιαστικὰ lex καὶ condicio (hac lege ἢ condicione pacem fecerunt) καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ σώματος (nudo capite, p. romisso capillo incedere).

Σ η μ. β'. Ὁ τρόπος δηλοῦται ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς· per vim eripere — per scelus et latrocinium auferre, κτλ.

73. Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι καὶ πολλῶν σχέσεων τοῦ χρόνου δηλωτικὴ (ablativus temporis).

Τίθεται ἀπρόθετος ἀφαιρετικὴ εἰς δῆλωσιν τοῦ πότε τι συνέβη, οἷον Pyrrhi *temporibus iam Apollo versus facere desierat*

(Κικέρ.). — Pompeius *extremā pueritiā* miles fuit summi imperatoris (Κικέρ.). — Timoleon *proelia maxima natali die suo fecit omnia* (Κορν. Νέπ.). — Pythagoras fuit in Italia *temporibus iisdem, quibus* Brutus patriam liberavit (Κικέρ.).

Σημ. Λέγεται μὲν in pueritia, ἀλλὰ πάντοτε primā, extremā, pueritiā ἀπροθέτως — in pugna, ἀλλὰ pugna Cannensi — bello καὶ in bello, ἀλλὰ bello Gallico (ἀπροθέτως).

74. Τὸ πόσον χρόνον πρότερον ἢ πόσον χρόνον ὕστερον συνέβη τι ἐκφέρεται συνήθως κατ' ἀφαιρετικὴν ἐπιτασσομένου τοῦ ante ἢ post, οἷον Themistocles *fecit idem, quod viginti annis ante fecerat* Coriolanus (Κικέρ.). Σπανιώτερον κεῖται ἀντὶ ἀφαιρετικῆς αἰτιατικῆς, τότε δὲ προτάσσεται ἡ πρόθεσις ante ἢ post (ἐξ ἧς κρέματα ἢ αἰτιατικῆ), οἷον Eodem etiam Rhodia classis *post dies paucos venit* (Διόβ.). Δύναται δὲ νὰ τεθῇ ἡ αἰτιατικὴ ἢ ἀφαιρετικὴ ἀδιαφόρως, ὅταν τὸ ante καὶ τὸ post κεῖται μεταξύ τοῦ ἀριθμητικοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ. Τὸ ἀριθμητικὸν δύναται νὰ εἶναι ἢ ἀπόλυτον ἢ τακτικόν¹. Ὅθεν ἔχομεν τοὺς ἐξῆς τύπους:

(ante) post tres annos	tribus annis post (ante)
post tertium annum	tertio anno post
tres post annos	tribus post annis
tertium post annum	tertio post anno

Σημ. α'. Ἐκ τοῦ ἐπιτασσομένου post ἢ ante δύναται νὰ ἐξαρθῆται καὶ αἰτιατικῆ, οἷον Homērus *annis multis fuit ante Romulum* (Κικέρ.). — *Annis octoginta tribus ante me* consulem (Κικέρ.). — *Annis fere quingentis decem post Romam conditam* Livius *fabulam dedit anno ante natum Ennium* (Κικέρ.).

Ὅταν εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις προστίθεται τὸ quam, δύναται τοῦτο καὶ νὰ συντεθῇ εἰς μίαν λέξιν μετὰ τοῦ post ἢ ante, οἷον *tribus annis (tertio anno) postquam venerat ἢ post annum tertium (tres annos) quam venerat ἢ* (καὶ tertio anno quam venerat). — Aristides *sexto fere anno postquam expulsus erat, in patriam restitutus est* (Κορν. Νέπ.). — Dion *post diem tertium, quam Siciliam attigerat, Suracusas introiit* (Κορν. Νέπ.).

¹ Καὶ ἑλληνιστί: τεσσαράκοντα ἡμέραις ὕστερον — τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον.

Ὁμοίως τίθεται τὸ *quam* μετὰ τοῦ *pridie* καὶ τοῦ *postridie*, οἷον. *postridie ad me venit quam expectaram* (Κικέρ.).

Σημ. 6'. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον χρόνον πρὸ τοῦ νῦν χρόνου συνέβη τι ἢ τίθεται ἢ *ante* μετ' αἰτιατικῆς (*ante tres annos* ἢ *triennium*), προσλαμβανομένης ἐνίοτε καὶ τῆς ἀντωνυμίας *hic* (*ante hos tres annos*) ἢ τίθεται τὸ *abhinc* μετ' αἰτιατικῆς. *quaestor fuisti abhinc annos quattuordecim* (Κικέρ.) = πρὸ δέκα καὶ τεσσάρων ἐτῶν².

Ἐντὶ τοῦ *ante hos tres annos* λέγεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν *his tribus annis*, οὕτω καὶ *paucis his (illis) diebus, septem his annis* κτλ.

75. Τὸ ἐν πόσῳ χρόνῳ συμβαίνει ἢ συνέβη τι ἐκφράζεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς. *Agamemnon vix decem annis unam cepit urbem* (Κορν. Νέπ.) = ἐν δέκα ἔτεσιν. — *Tarracōnem paucis diebus venit* (Καῖσ.) = ἐν ὀλίγαις ἡμέραις.

Εἰς δῆλωσιν ὅμως τῆς χρονικῆς ταύτης σχέσεως γίνεται χρῆσις καὶ τῆς προθέσεως *intra* μετ' αἰτιατικῆς. *intra annos quattuordecim* (Καῖσ.).

Σημ. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀφαιρετικὴ κατανατᾶ νὰ σημαίη ἐνίοτε τὸν χρόνον, μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὁποίου γίνεται τι. *Paucis diebus in Africam proficiscitur* (Σαλλούστ.) = μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀφ' οὗ παρῆλθον ὀλίγαι ἡμέραι. Διὰ τῆς τοιαύτης μεταπτώσεως τῆς σημασίας τῆς βῆθεις ἀφαιρετικῆς (εἰς τὸ νὰ σημαίη δηλ. ὅχι πλέον τὴν χρονικὴν διάρκειαν, ἀλλὰ τὸ ἔπειτα), ἐξηγοῦνται αἱ φράσεις αἱ παρεμφερεῖς πρὸς τὰς ἐξῆς. *Accidit repentinum incommodum biduo quo haec gesta sunt* (Καῖσ.) = δύο ἡμέρας, ἀφ' οὗ ταῦτα συνέβησαν. *Paucis diebus quibus eo ventum erat* = ὀλίγας ἡμέρας, ἀφ' οὗ εἶχον πορευθῆ ἐκεῖσε. Τὸ ἀναφορικὸν δηλονότι ἐρμηνεύεται ὡς ἂν ἔκειτο ἀντ' αὐτοῦ τὸ *postquam*.

76. Εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων τῶν ἐν τῇ § 60 σημειωθέντων καὶ τοῦ ἐπιθέτου *totus* (§ 60 σημ. 6') καὶ ἄλλαι τινές

² Εἰς δῆλωσιν τῆς μέχρι τοῦδε διαρκείας συμβάντος τινὸς ἀπὸ ὀρισμένου χρόνου ἀρξαμένου, γίνεται χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς (πρὸλ. § 58) τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ μετὰ τοῦ *iam*, οἷον. *Miltiades annum iam tertium et vigesimum regnat* (Κικέρ.). Πρὸλ. Συνεχῶς ἤδη τρίτον ἔτος τοῦτ' στρατηγεῖ (Αἰσχίν.).

ἔτι λέξεις, οἷον loco καὶ locis μετ' ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν (hoc loco—certo loco—multis locis), tertio libro = ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ (διότι in tertio libro σημαίνει ἐν τινι χωρίῳ τοῦ τρίτου βιβλίου), terra marique, hac parte (Κικέρ.), reliquis partibus (Καῖς.), dextrā καὶ laevā (ἢ sinistrā) δηλ. parte, ^{regione non} ^{melitissima. (C)}

Σημ. α'. Ἡ φράσις loco ἢ in loco σημαίνει ἐν καιρῷ ἢ εὐκαιρῶς, ἢ ὁμῶς ἐπιπεθεθῆ καὶ γενική, σημαίνει τόπῳ τινός, ἀντί τινος, ἐν χώρᾳ, ἐν μέρει τινός: — loco patris est = ἐν χώρᾳ, ἐν τάξει πατρός ἐστίν — (in loco filii ducere aliquem = ἐν τάξει υἱοῦ ἡγεῖσθαι τινα). Λέγεται ὡσαύτως καὶ in numero hostium ducere aliquem = ἀριθμεῖν τινα ἐν ἐχθρῶν μέρει.

Σημ. β'. Οἱ ποιηταὶ καὶ πᾶν προσηγορικὸν ὄνομα δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι κατ' ἀφαιρετικὴν ἄνευ τῆς in εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ ἄνευ τῆς προθέσεως ab (ἢ ex) εἰς δῆλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως. Τοιαῦται δὲ συντάξεις εὐρίσκονται ἐνίοτε καὶ παρά τισι τῶν πεζολόγων (μάλιστα δὲ τῷ Τακίῳ).

77. Κατ' ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ συγκριτικὰ (ἐπίθετα ἢ ἐπιρρήματα) δηλοῦσαν τὸν δεῦτερον ὅρον τῆς συγκρίσεως (ablativus comparativus). Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης γίνεται χρῆσις, ἐὰν ὁ πρῶτος ὅρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς ὑποκειμενικῆς (nemo Romanorum fuit eloquentior Cicerone = neminem Romanorum Cicerone eloquentiorem fuisse veteres iudicarunt), σπανιώτερον δὲ ἐὰν εἶναι αἰτιατικῆς ἀντικειμενικῆς καὶ σχεδὸν μόνον ἐν ἀρνητικαῖς προτάσεσι (neminem Lycurgo aut meliorem aut utiliorem virum Lacedaemon tulit. Βηλέρ. Μάξ.) ἢ ὅταν ὁ δεῦτερος ὅρος εἶναι ἀντωνυμία (hoc mihi gratius nihil facere potes. Κικέρ.). Ἐὰν ὁ δεῦτερος ὅρος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία τίθεται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν (*Phidiae simulacris, quibus nihil in illo genere perfectius videmus, cogitare tamen possumus pulchriora.* Κικέρ.).

Σημ. α'. Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει ὁ δεῦτερος ὅρος ἐκφέρεται οὐχὶ κατ' ἀφαιρετικὴν, ἀλλὰ συνάπτεται διὰ τοῦ *quam* καὶ τίθεται μὲν ὁμοιοπτῶτως τῷ πρῶτῳ ὄρῳ ἐὰν δύναται νὰ ἐξαρτηθῆ, ἐξ ἧς καὶ οὗτος λέξεως (*Ego tibi magis deditus sum quam fratri tuo—Ego te magis amo quam fratrem tuum*), εἰ δὲ μὴ, γίνεται νέα πρότασις ῥῆμα ἔχουσα τὸ *esse*, ὑποκειμενον δὲ τὸν δεῦτερον ὅρον (*nihil amplius rescripsi quam verba M. Varronis, hominis, quam fuit Claudius, doctioris* Αὐλ. Γέλ.—*Argentum reddidisti L. Curidio, homini honesto, sed non gratiosiori, quam Gn. Calidius est* Κικέρ.). *ἔφα α α ἐνλ. κατὰ τὸ § 165.*

Σημ. β'. Τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα minus, plus, amplius (non minus, haud minus κτλ.) τίθενται εἰς προσδιορισμὸν ἀριθμητικῶν ὀνομάτων ἢ ἄλλων τινῶν ποσοτικῶν λέξεων (annus, bien-nium, annuus, dimidium, dimidia pars) μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ quam, χωρὶς νὰ ὑφίσταται οὐδεμίαν μεταβολὴν ἢ προσδιοριζομένη λέξις, ἥτις τίθεται, καθ' ἣν πτώσιν ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις: Zeuxis et Polygnōtus non sunt usi plus quam quattuor coloribus (Κικέρ.).—Quinctius tecum plus annum vixit (Κικέρ.).—Plus pars dimidia ex quin-quaginta millibus hominum cæsa est Λιβ. 1.

Ἐνίοτε ὅμως λαμβάνουσι καὶ ταῦτα τὰ ἐπιρρήματα ἀφαιρετικὴν συγκριτικὴν: Eo die caesi sunt Romani minus quadringentis (Λιβ.).

Σημ. γ'. Σημειωτέα αἱ ἀφαιρετικαὶ expectatione, opinione, spe, αἵτινες τίθενται μετὰ συγκριτικῶν ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰς φράσεις quam expectatio est ἢ erat—quam opinio est ἢ erat κτλ. Opinione omnium maiorem animo cepi dolorem (Κικέρ.)=quam opinio omnium erat. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι πεζογράφοι ὁμοίαν ποιοῦνται χρῆσιν καὶ τῶν ἀφαιρετικῶν aequo, iusto, solito, necessario, dicto. Παρὰ τῷ Κικέρωνι εὐρίσκεται αἱ plus aequo, ἀνθ' οὗ ἄλλως συνηθέστερον λέγεται quam solet, quam par est 2.

78. Αἱ λέξεις αἱ δηλοῦσαι κατὰ πόσον πρᾶγμα τι εἶναι μεγάλη-τερον ἢ μικρότερον, κρεῖττον ἢ χεῖρον κτλ. τίθενται ὡσαύτως κατ' ἀφαιρετικὴν (ablativus gradus), οἷον: Hibernia dimidio minor est quam Britannia (Καῖσ.). Τοιαῦται δ' ἀφαιρετικαὶ εἶναι συνηθέ-στερον αἱ ἐξῆς: paulo, multo, aliquanto, quo, eo, tanto, quanto, altero tanto (ἄλλο τόσο).

79. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ ἀποθετικὰ utor, fruor, fungor, potior, vescor, οἷον Hannibal cum victoriâ posset uti, frui maluit (Φλώρ.).—Qui adipisci veram gloriam volet, iustitiæ fungatur officiis (Κικέρ.).—Solutus potitus imperio Romulus (Λιβ.).—Numidæ plerumque lacte et ferina carne vescebantur (Σαλλοῦστ.).

Σημ. Τὸ potior συντάσσεται καὶ πρὸς γενικὴν: potiri regni—potiri totius urbis, πάντοτε δὲ λέγεται rerum potiri (Κικέρ.) καὶ οὐδέποτε rebus potiri.

80. Ἡ φράσις opus est (τὸ opus ἄκλιτον) λαμβάνει ἢ προσω-

1 Πρὸβλ. τὰ ἑλληνικά. Οἱ ἰππεῖς ἀποκτείνουσι τῶν ἀνδρῶν οὐ μεῖον πεντα-κοσίους (Ξενοφ.). Πέμπω ἐπ' αὐτὸν ὄρνεις πλείν ἐξακοσίους τὸν ἀριθμὸν ('Αριστοφ.).

2 Καὶ ἑλληνιστί· ὁ ἄνδρες βουλευταί, εἰ μὲν τις ὑμῶν νομίζει πλέονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκει κτλ. (Ξενοφ.).

3.) τὸ ἀφαιρετικὸν ὄραμα μὲν μὲν γὰρ ἐν τῷ ἑλληνιστικῷ.

πικὴν ἢ ἀπρόσωπον σύνταξιν. Ὅταν μὲν ἡ σύνταξις εἶναι ἀπρόσωπος τὸ opus est δέχεται ἀφαιρετικὴν τοῦ πράγματος, οὗ εἶναι χρεῖα, ὅταν δὲ προσωπικὴ, ὀνομαστικὴν ὑποκειμένου. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις τὸ πρόσωπον τὸ ἔχον χρεῖαν τίθεται κατὰ δοτικὴν, οἶον· *Mihi opus est libris* (ἀπρόσωπος σύνταξις). — *Mihi opus sunt libri* (προσωπικὴ σύνταξις). Ἡ πρὸς ἀφαιρετικὴν σύνταξιν τοῦ opus est προῆλθεν ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὴν σύνταξιν τῆς παρεμφεροῦς φράσεως *usus est*, ἐνθα ἐπιφέρεται ἀφαιρετικὴ διότι καὶ τὸ ῥῆμα *utor* συντάσσεται πρὸς ἀφαιρετικὴν.

Σημ. Τὸ πρᾶγμα, οὗ εἶναι χρεῖα δύναται νὰ ἐξενεχθῇ ^{δι' ἀπαρεμφάτου} καὶ δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως· *quid opus est affirmare?* — *Opus est te animo valere* Ἀντὶ δὲ τῆς ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ τεθῇ ἀφαιρετικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου· *nam et priusquam incipias consulto et ubi consulueris mature facto opus est* (Σαλλούστ.). *Περὶ τοῦ πρᾶγματος, οὗ ἔστι χρεῖα, ἐπιφέρειται δι' ἀπαρεμφάτου*

Σπανίως εὐρίσκεται τὸ opus est συντεταγμένον καὶ πρὸς τὸ δευτέρον καλούμενον ὑπτίον (σουπτῖνον εἰς u) ἀντὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, οἶον· *quod scitu opus est* (Κικέρ.).

81. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ ἐπίθετα *fretus, contentus, aliēnus, dignus (indignus), praeditus*, οἶον· *Cimon Thasios, opulentiā fretus, suo adventu fregit* (Κορν. Νέπ.). — *Quam multi luce indigni sunt* (Σενέκ.). — *Parvo cultu natura contenta est* (Κικέρ.). καὶ *idoneus* (Κορν. I, 2.). ^{εἰς ἴδιον} *idoneus* ^{loci castelli} *idoneus* ^{idoneus omnium}

Σημ. α'. Τὸ alienus δέχεται καὶ τὴν ab (μετ' ἀφαίρ.)· *humani nihil a me alienum puto*.

Σημ. β'. Τὸ dignari (ἀξιοῦν τινὰ τινοῦ) συντάσσεται ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετον dignus (aliqua re). Παρὰ δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν συγγραφέων λαμβάνεται ὡς παθητικὸν τοῦ dignum iudico· ὅθεν *iudico aliquem dignum aestimatione* = κρίνω τινὰ ἄξιον τιμῆς — *aliquis dignatur aestimatione a me* = κρίνεται τις ὑπ' ἐμοῦ ἄξιος τιμῆς.

82. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται ὡσαύτως μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαινόντων ἀποχωρισμόν, ἀπαλλαγὴν, ἀπελευθέρωσιν, ἀπομάκρυνσιν. Δυνατὸν ὅμως ἐπὶ τῶν ῥημάτων τούτων νὰ προσλαμβάνωνται μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς καὶ αἱ προθέσεις ab, de ἢ ex, πάντως δὲ προστίθεται ἢ ab, ὅταν τὸ ὄνομα, ἐξ οὗ γίνεται ὁ ἀποχωρισμός, ἢ ἀπαλλαγὴ κτλ. εἶναι προσώπου δηλωτικόν. Ὅθεν λέγεται μὲν *liberare cives incommodis* ἢ *ex incommodis*, πάντοτε ὅμως *liberare cives a tyrannis* (Κορν. Νέπ.). — *Vercingetorix oppugnatione destitit*

(Καῖσ.). — Alcibiadem Athenienses *e civitate expulerunt* (Κορν. Νέπ.). — Timoleon Dionysium *Sicilia depulit* (Κορν. Νέπ.). — Miserum est exturbari *fortunis* (Κικέρ.). — *Castra ex eo loco movent* (Καῖσ.). — *Loco ille* (Catilina) *motus est, cum est ex urbe depulsus* (Καῖσ.). — Brutus *depulit a civibus suis servitutis iugum* (Κικέρ.).

Σημ. Καὶ τὰ ἐπίθετα δὲ τὰ ἔχοντα σήμασιαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ § ἀναφερομένων ῥημάτων συντάσσονται ἢ πρὸς ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν ἢ πρὸς ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς *ab*. Τοιαῦτα ἐπίθετα εἶναι τὸ *liber*, τὸ *purus*, τὸ *immunis* κτλ.

83. Συντάσσονται ἔτι πρὸς ἀφαιρετικὴν τὰ μεταβατικὰ ἢ ἀμετάβατα ῥήματα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν, οἷον· *Antiochia eruditissimis hominibus liberalissimis que studiis affluebat* (Κικέρ.). — *Caesar frumentum in agris et pecoris copiam nactus, repleto iis rebus exercitu, iter in Senonas facere instituit* (Καῖσ.). — *Spoliare aliquem dignitate* (Καῖσ.). — *Democritus oculis se privavit* (Κικέρ.) *Consilio, auctoritate, sententiā non orbari senectus solet* (Κικέρ.). — *Deus bonis omnibus explevit mundum* (Κικέρ.).

Σημ. Καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν, οἷον· *Mens est praedita motu sempiterno* (Κικέρ.). — *Animus per somnum curis vacuus* (Κικέρ.).[†] Τινὰ δ' ἐκ τῶν ἐπιθίτων τούτων δύνανται νὰ λάβωσι καὶ τὴν *ab* ὑπαγόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐν τῇ § 82 σημ. α' ἀναφερομένων.

84. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀγοράζειν (*emere, mercari*), πωλεῖν, πωλεῖσθαι (*vendere, venire* — ἐκ τοῦ *veneo*), μισθοῦσθαι (*condūcere*), τιμᾶσθαι (*stare, constare, esse*), τιμᾶν (*aestimare*), ἐπὶ πραγματικῆς καὶ ὄχι μεταφορικῆς ἔννοιᾳς, συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν τοῦ τιμήματος (*ablativus pretii*) μόνον δὲ τὰς τέσσαρας γενικὰς *tanti, quanti, pluris, minoris* λαμβάνουσι. *Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit* (Πλίν. Φυσ. Ἱστορ.). — *Emas non quod opus est, sed quod necesse est; quod non opus est, asse carum est* (Σενέκ.). — *Denis in diem assibus anima et corpus militum aestimantur* (Τάκιτ.). — *Multo sanguine victoria stetit* (= πολλοῦ αἵματος τὴν νίκην ἐπρίναντο, ἢ νίκη τιμὰ ἐγένετο) Λίβ. — *Caelius conduxit* (= ἐμισθώσατο) *non magno*

domum (Κικέρ.). — *Quantū constat liber?* — *tribus denariis est* — *magno stat* (= πολλοῦ πωλεῖται, εἶναι ἀκριβόν).

Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα λογιζέσθαι, τιμᾶσθαι, ἄξιον ἡγεῖσθαι κτλ. ἐπὶ μεταφορικῆς σημασίας, λαμβάνουσι γενικὴν τοῦ τιμήματος ἰδ. § 24.

85. Τὰς προθέσεις τὰς συντασσομένας πρὸς ἀφαιρετικὴν ἢ καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν καὶ πρὸς αἰτιατικὴν βλ. ἐν τῇ Γραμματικῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΛΗΤΙΚΗΣ

86. Ἡ κλητικὴ παρεμβάλλεται ἀσυνδέτως εἰς τὸν λόγον, ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. *Incipe, Mopse, prior* (Βεργίλ.).

87. Οἱ ποιηταί, σπάνιώτερον δὲ καὶ οἱ πεζογράφοι, μεταχειρίζονται ἐνίοτε τὴν ὀνομαστικὴν ἀντὶ τῆς κλητικῆς. *Alme filius* (= *filii*) *Maiæ*. Ὅρατ. — *Audi tu, populus Albanus* (= *popule Albane*), Λίβ.

Σημ. Τὸ ἐπιφώνημα οὐδέποτε ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ προστίθεται εἰς τὴν κλητικὴν, ὅταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλῆν ἐπίκλησιν, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐκφράζεται θαυμασμός, χαρὰ, ὀργή κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

88. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία *sui, sibi, se* (καὶ *sese*) καθὼς καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παραγομένη κτητικὴ *suus, sua, suum* τίθενται:

α') πρὸς δῆλωσιν ἀναφορᾶς εἰς τὸ γραμματικὸν ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἐν ἧ καὶ αὐταὶ κεῖνται. *Iustitia propter sese colenda est* (Κικέρ.). — *Caesar civitatem non modo liberam, sed etiam gentibus imperantem servire sibi coegit* (Κικέρ.). — *Canis lympharum in speculo vidit simulacrum suum* (Φαῖδρ.).

β') ἐν ὑποτελεῖ προτάσει πρὸς δῆλωσιν ἀναφορᾶς εἰς πρόσωπον λεγόμενον ἢ ὑπονοούμενον τῆς κυρίας προτάσεως, οὔτινος τὸ διανόημα ἐκφράζει ἡ ὑποτελής. *Hannibal misit qui vocarent Magium ad sese in castra*. Λίβ. (ἡ ἀντωνυμία *sese* ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως *Hannibal*, οὔτινος τὸν σκοπὸν ἐκφράζει ἡ ὑποτελής πρότασις *qui vocarent* κτλ. — *Homerum Colophonii civem esse dicunt suum, Smyrnaei vero suum esse confirmant* (Κικέρ.).

89. "Όταν ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία *suus* δὲν κεῖται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἀλλ' ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ οἰκεῖος δύναται νὰ ἀναφέρηται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει εἰς ἄλλο ὄνομα πλὴν τοῦ γραμματικοῦ ὑποκειμένου: *Hannibalem sui cives e civitate eiecerunt* (Κικέρ.).

90. Πλὴν τῶν ἐν ταῖς ἀνωτέρω δυοῖ παραγράφοις ἀναφερομένων περιπτώσεων, γίνεται πάντοτε χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας *is*. *Deum agnoscis ex operibus eius* (Κικέρ.). — *Tirones iureiurando acceperunt nihil iis nocituros hostes, se Otacilio dediderunt* (Καῖς.).

91. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐκφράζεται διὰ τῆς προθέσεως *inter* καὶ τῆς αἰτιατ. τῆς προσ. ἀντωνυμίας *nos, vos, se*. *Ciceronis pueri amant inter se*. "Όταν δὲ ἡ φράσις *inter se* δὲν ἀναφέρεται εἰς ὀνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν, δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ *inter ipsos*. *Eā ratio quā societas hominum inter ipsos continetur* (Κικέρ.).

Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐκφράζεται καὶ διὰ τῆς φράσεως *alius alium*, οἶον· *Alius alium amat*.

92. Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία *hic* ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον (ὅπως καὶ ἡ ἀντίστοιχος αὐτῇ ἑλληνικὴ ἀντωνυμία ὄδρ, ἣτις δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀντὶ τῆς ἐγώ), ἢ *iste* εἰς τὸ δεύτερον (ὅπως ἡ ἑλληνικὴ οὗτος, ἣτις δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀντὶ τῆς σὺ) καὶ ἢ *ille* εἰς τὸ τρίτον (ὅπως ἡ ἑλληνικὴ ἐκεῖνος). "Όθεν *in hac urbe* = ἐν τῇδε τῇ πόλει (ἐνθα ἐγὼ εἶμαι ἢ ἡμεῖς εἴμεθα) — *in ista urbe* = ἐν ταύτῃ τῇ πόλει (ἐνθα σὺ εἶσαι ἢ σεῖς εἴσθε) — *in illa urbe* = ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει (ἐνθα ἐκεῖνος εἶναι ἢ ἐκεῖνοι εἶναι). Ἡ *iste* (= *is tuus*) εἶναι σχεδὸν κτητικὴ καὶ διὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας πολλάκις ἀποδίδεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ, οἶον *isti rhetores* = οὗτοι οἱ ῥήτορες ἢ οἱ ῥητορὲς σου (περὶ ὧν δηλαδὴ λέγεις). *Sal. lat.* 52, 5.

Τίθεται δὲ κυρίως ἢ *iste* ἐπὶ ἀντιδίκου καὶ καθ' ὄλου ἐπὶ ἀντιλέγοντος, ὃν ὁ ῥήτωρ ἔχει ἢ ὑποθέτει ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του, οἶον· *Furor iste tuus* (Κικέρ.). — *Muta iam istam (= tuam) mentem* (Κικέρ.). Λέγεται δὲ καὶ καταφρονητικῶς ἢ *iste* (ὅπως ἡ αὐτὸς τῆς ὀμιλουμένης γλώσσης)· *iste nebulo* = αὐτὸς ὁ οὐτιδανός.

93. Ἐνίοτε τὸ δεικτικὸν κεῖται λατινιστὶ ἀντὶ τοῦ προαγγελθέντος οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ πρὸς ἔμφασιν ἢ ἕνα γαίην ὑπόμνησις τοῦ ἀπαξ μνημονευθέντος προσώπου ἢ πράγματος. *Nullam virtus aliam mercedem laborum desiderat praeter hanc (= mercedem) laudis et gloriae* (Κικέρ.). = ἡ ἀρετὴ οὐδὲν αἰδέσθαι ἀλλοῦ ἀμοιβῆς καὶ τιμῆς ἐπιθυμεῖ πλὴν τῆς ἐξ αὐτῆς ἀποβῆσθαι

mus quisque (=omnes boni)—primo quoque tempore—decimus quique (ἕκαστος δέκατος, ἀνά δέκατος), Πρβλ. καὶ § 77 σημ. 3 ἐντὶ μετο (οὐσιαστικόν, ρημαὶ οὐσιαστικῶν ἐπιθέτων—(Κατάρχη § 191) —
 φαίνων), nullus (κεφαλαίον Θ' π' δ' ἴσον) —

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ.

96. Οἱ [ἔξ] χρόνοι τοῦ λατινικοῦ ῥήματος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ), δηλ. ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ μέλλων καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας. Α' χρόνοι τοῦ παρόντος· ἐνεστώς (praesens) καὶ κυρίως ἢ λογικὸς παρακείμενος (perfectum=τετελεσμένος ἢ τέλειος ἐνεστώς, κατὰ τοὺς στωϊκοὺς). Β' Χρόνοι τοῦ παρελθόντος εἴτε παραψηχμένοι (praeterita)· παρατατικός (imperfectum=ἀτελής), ἱστορικὸς παρακείμενος (ἀόριστος) καὶ ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum = πλεόν ἢ τετελεσμένος) Γ' Χρόνοι τοῦ μέλλοντος· μέλλων (futurum) καὶ τετελεσμένος μέλλων (futurum exactum).

Σημ. Τὸν παρακείμενον μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι καὶ ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου ἀόριστου, οὐ στερεῖται ἡ λατινικὴ γλῶσσα· ὅθεν ὁ λατινικὸς παρακείμενος τάσσεται κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ὡς κυρίως παρακείμενος (ἄτε σημαίνων πράξιν τελεσθεῖσαν μὲν, ἀλλ' ἣς τὸ ἀποτέλεσμα ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ παρόντι) ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ὡς ἱστορικὸς παρακείμενος (perfectum historicum) ἢ τοῖ ἀόριστος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τάσσεται ὁ παρακείμενος ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοὺς σημαίνοντας τὸ ἀκαριαῖον τῆς πράξεως (scripsi = ἔγραψα) ἢ εἰς τοὺς σημαίνοντας τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως (scripsi = γέγραφα).

97. Ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος εἰς *urus* καὶ τοῦ ῥήματος *esse* σχηματίζεται ἡ ἐνεργητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (*coniugatio periphrastica activa*), ἐκ δὲ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (γερονδίου) εἰς *andus* ἢ *endus* καὶ τοῦ ῥήματος *esse* ἡ παθητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (*coniugatio periphrastica passiva*). Ἡ περιφραστικὴ αὕτη συζυγία, ἣτις ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ ἀποδίδεται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ ῥήματος μέλλειν καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου (τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ μέλλοντος) τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐν δὲ τῇ παθητικῇ διὰ τοῦ ῥήματος εἶναι καὶ τοῦ εἰς τέλος ῥηματικοῦ, σχηματίζει πάντας τοὺς χρόνους τῆς ὀριστικῆς, τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

98. Εἰς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων εἶναι ἀκριβέστεροι οἱ Λατίνοι τῶν Ἑλλήνων, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τετελεσμένον μέλλοντα. Ἐν τῇ φράσει λ. χ. *ut sementem feceris, ita metes* = ὅπως ἐσπειρας οὕτω θὰ θερίσης, ὁ τετελεσμένος μὲλλων *feceris (sementem)* = θὰ ἔχης ἐσπαρμένον, ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα ἀκριβέστερον ἢ ὁ ἡμέτερος ἀόριστος (ἐσπειρας). Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ φράσει· *De Carthagine vereri non ante desinam, quam illam excisam esse cognovero*, τὸ *cognovero* (θὰ ἔχω μαθημένον) εἶναι ἀκριβέστερον τοῦ ἡμετέρου μάθω.

99. Ὁ σύνδεσμος *dum*, ὅταν σημαίνει ἐν ᾧ, συντάσσεται συνήθως πρὸς ἱστορικὸν ἐνεστῶτα (*praesens historicum*) ἀντὶ παρατατικοῦ, οἷον· *Dum nostri aurum et argentum colligunt* (= *colligebant*), *rex ipse e manibus effūgit* (Κικέρ.). — *Dum haec in Hispania geruntur* (= *gerebantur*) Καῖσ. ἰδι. § 140, 141, 3' 142. —

100. Οἱ σύνδεσμοι *postquam* (ἢ *posteaquam*), *ubi* (ἐν τῇ χρονικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ), *ubi primum*, *ut primum*, *cum* (= *quum* ἢ *maλλον quom*) *primum*, *simulac* καὶ *simulatque* ἐν διηγηματικῷ λόγῳ, συντάσσονται εἰς δῆλωσιν τοῦ ἅπαξ γενομένου πρὸς παρακείμενον (ὄχι πρὸς ὑπερσυντέλικον). *Eo postquam Caesar pervenit* (ὄχι *pervenerat*), *obsides, arma, servos poposcit* (Καῖσ.). — *Ubi de Caesaris adventu Helvetii certiores facti sunt* (ὄχι *facti erant*), *legatos ad eum mittunt*. (Καῖσ.).

101. Οἱ σύνδεσμοι *ubi*, *ut* καὶ *simulac* ὅταν δηλώσι πρᾶξιν ὄχι ἅπαξ γενομένην, ἀλλ' ἐπαναλαμβανομένην φέρονται πρὸς ὑπερσυντέλικον, τότε δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται κατὰ παρατατικόν· *Ubi pericula propulerant, sociis auxilia portabant* (Σαλλούστ.). — *Messanam ut quisque venerat, haec visere solebant* (Κικέρ.). Ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται καθ' ὑπερσυντέλικον· *ubi aetas quaestui modum fecerat, aes alienum grande conflaverant* Σαλλούστ. ¹. ἴδε καὶ § 137.

¹ Ἑλληνιστί: Ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον (Ξεν.). — Ὅπου εὖ πράσσει πόλις, ἔχειρε, λυπρῶς δ' ἔφερον, εἰ τις δυστυχοῖ (Εὐρ.). — Περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖ τὸ δεσμοτήριον· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖ, εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σωκράτη (Πλ.).

102. Μετὰ τοῦ *postquam* τίθεται ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὅταν εἶναι χρεία νὰ δηλωθῇ ὅτι αἱ δύο πράξεις δὲν ἐγένοντο κατὰ διαδοχὴν, ἀλλ' ἐμεσολάβησε χρόνος τις μεταξὺ αὐτῶν, μάλιστα δὲ ὅταν ὀρίζεται τὸ μεσολάβησαν χρονικὸν διάστημα. *Hamilcar nono anno postquam in Hispaniam venerat occisus est* (Κορν. Νέπ.). — *Jugurtha, postquam . . . oppidum amiserat, ad Bocchum nuntios misit* (Σαλλούστ.).

103. Ἡ λατινικὴ ὑποτακτικὴ δὲν ἔχει οὔτε κυρίως μέλλοντα οὔτε τετελεσμένον οὔτε ἐν τῇ ἐνεργητικῇ οὔτε ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ. Ὁ ἐν ταῖς γραμματικαῖς συνήθως φερόμενος μέλλων (*urus sim*) εἶναι τῆς περιφραστικῆς συζυγίας. Ἡ ἔλλειψις λοιπὸν αὕτη τῶν μελλόντων τῆς ὑποτακτικῆς ἀναπληροῦται ὡς ἐξῆς:

α') Ὅταν ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ ἡ ἐξηρητημένη πρότασις περιέχει μέλλοντα, τίθεται ἐν τῇ δευτερευούσῃ προτάσει ἀντὶ μὲν ἀπλοῦ μέλλοντος ὑποτακτικῆς ὁ ἐνεστὼς ἢ ὁ παρατακτικὸς τῆς ὑποτακτικῆς, ἀντὶ δὲ τετελεσμένου μέλλοντος ὑποτακτικῆς, ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως (ἰδ. κατωτέρω περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων).

Ἄπλοῦς μέλλων ὑποτακτικῆς.

Affirmo tibi (κυρία πρότασις)—*me magnopere gavisurum esse* (ἐξηρητημένη πρότασις)—*si ad me venias* (δευτερεύουσα πρότασις).

Affirmabam tibi (κυρία πρότασις)—*me magnopere gavisurum esse*—(ἐξηρητημένη πρότασις)—*si ad me venires* (δευτερεύουσα πρότασις).

Τετελεσμένος μέλλων ὑποτακτικῆς.

Affirmo tibi — *me magnopere gavisurum esse* — *si ad me veneris*.

Affirmabam tibi—*me magnopere gavisurum esse*—*si ad me venisses*.

β') Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ἐν αἷς οὐδεμίᾳ ὑπάρχει ἄλλη δῆλωσις μέλλοντος χρόνου (ὅπως ἐν τῇ προηγουμένη περιπτώσει), ἡ ἀναπλήρωσις γίνεται ὡς ἐξῆς:

1) Ἀντὶ μὲν ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται ὁ μελλων (τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς μετὰ τοῦ *sim* ἢ *essem* ἢ γί-

τις μίσοχρησ

νεται χρήσις τῆς περιφράσεως *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ ἐνεστώου τῆς ἐνεργητικῆς ὑποτακτικῆς ἢ *futurum esset, ut* μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς ὑποτακτικῆς.

Ἄντι δὲ ἀπλοῦ παθητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς γίνεται μόνον χρήσις τῆς περιφράσεως *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ ἐνεστώου τῆς παθητικῆς ὑποτακτικῆς ἢ *futurum esset, ut* μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς παθητικῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογή τοῦ χρόνου κρέμαται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως.

2) Ἄντι δὲ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς, οὐ ἄλλως σπανίως παρίσταται ἡ ἀνάγκη νὰ γείνη χρήσις, μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι μόνον τὴν περίφρασιν *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς καὶ *futurum esset, ut* μετὰ τοῦ ὑπερσυντελείου τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογή τοῦ χρόνου κρέμαται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως.

Σημ. Ἄναπόφευκτος εἶναι ἡ χρήσις τῆς περιφράσεως ἀντι τοῦ ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος, ὅταν τὸ ῥῆμα δὲν ἔχη ὑπτίον, διότι τότε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σχηματισθῇ καὶ ὁ ἐκ τοῦ ὑπτίου παραγόμενος μέλλων τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς εἰς — *urus*, ὡς τε νὰ ἀποτελεσθῇ ὁ σύνθετος χρόνος — *urus sim* καὶ — *urus essem*.

Ἄπλοῦς ἐνεργητικὸς μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin Caesar Gallos superaturus sit ἢ *Romani non dubitant, quin futurum sit ut Caesar Gallos superet.*

Romani non dubitabant, quin Caesar Gallos superaturus esset ἢ *Romani non dubitabant, quin futurum esset, ut Caesar Gallos superaret.*

Non dubito, quin futurum sit, ut huius te rei paeniteat (τὸ ῥῆμα *paenitere* δὲν ἔχει ὑπτίον, ὥστε οὐδὲ μέλλοντα τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς).

Ἄπλοῦς παθητικὸς μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin futurum sit, ut Galli a Caesare superentur.

Romani non dubitabant, quin futurum esset, ut Galli a Caesare superarentur.

Τετελεσμένος μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant quin futurum sit, ut Caesar Gallos superaverit.

Romani non dubitabant, quin futurum esset, ut Cæsar Gallos superavisset.

Χρῆσις τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

104. Οἱ Ῥωμαῖοι γράφοντες ἐπιστολὴν μετεφέροντο ὡς πρὸς τὸν χρόνον, εἰς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἡ ἐπιστολὴ θὰ ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἀπεστέλλετο καὶ ὄχι εἰς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἔγραφον αὐτήν. Ὅθεν μετεχειρίζοντο παραφωχημένον χρόνον, ἔνθα ἡμεῖς νῦν ἐπιστολογραφοῦντες κάμνομεν χρῆσιν ἐνεστῶτος, οἶον Pridie idus scripsi ante lucem; eo die apud Pomponium in eius nuptiis eram coenaturus (Κικέρ.), ἀντὶ scribo ante lucem καὶ sum coenaturus, διότι ἐνεστῶτα μὲν χρόνον ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ ὁ Κικέρων γράφων ἄλλ' ὅτε ὁ φίλος ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν ἦτο ἡδὴ παραφωχημένος ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐκείνη εἶχε γραφῆ. Μετεχειρίζοντο λοιπὸν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρακείμενον ἢ καὶ παρατατικὸν (ἀναλόγως τῆς ἐννοίας) ἀντὶ ἐνεστῶτος, ὑπερσεντέλικον ἀντὶ παρακειμένου καὶ μέλλοντα τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ eram ἀντὶ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς. Nihil habebam (=habeo), quod scriberem (=scribam): neque enim novi quidquam audieram (=audivi) et ad tuas omnes epistolas rescripseram (=rescripsi) pridie; erat (=est) tamen rumor comitia dilatum iri (Κικέρ.). — Summā curā expectabam (=expecto) adventum servi, quem ad te miseram (=misi). Κικέρ.)

Σ η μ. Πρὸς τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς παρὰ τοῖς Λατίνοις παραβλητέα τὰ ἐξῆς ὅμοια ἑλληνικὰ παραδείγματα: Ἀπέσταλκά σοι (=ἀποστέλλω) τὸν δὲ τὸν λόγον δῶρον (Ἰσοκρ.).—Πρᾶσσε μετ' Ἀρταβάζου, ὃν σοι ἔπεμψ (=πέμπω) Θουκυδ.— Διότι τὰς σπονδὰς ἔλυσαν τὰς αἰτίας προῦγραψ (=προγράφω) πρῶτον (Θουκυδ.).

105. Εὐρίσκεται ὁμοίως καὶ χρῆσις τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς ὁμοία πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν, οἶον: Etsi nihil habeo, quod ad te scribam, scribo tamen quia tecum loqui videor (Κικέρ.). Πάντοτε δ' ἐκφέρεται κατ' ἐνεστῶτά πᾶν ὅ,τι θεωρεῖται ὡς ὑπάρχον καὶ κατὰ τὴν λήψιν τῆς ἐπιστολῆς, οἶον: Si vales bene est, ego valeo (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

106. Τοῦτο τὸ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (consecutio tem-

porum) κεφάλαιον, πραγματεύεται περί τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν.

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς διαφέρει κατὰ πολὺ ἡ λατινικὴ γλῶσσα τῆς ἑλληνικῆς. Διότι καὶ ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς μεταχειρίζεται τὸν μὲν ἐνεστῶτα τῆς ὑποτακτικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ διαρκοῦντος, τὸν δ' ἀόριστον εἰς δῆλωσιν τοῦ ἀκαριαίου, οὔτε δ' ὁ ἐνεστῶς διατηρεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος οὔτε ὁ ἀόριστος τὴν τοῦ παρωχημένου, ἀλλ' ἀμφότεροι ἔχουσι μᾶλλον σημασίαν μελλοντικὴν (ἐπιθυμῶ νὰ βλέπω τοὺς φίλους μου—ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τοὺς φίλους μου). Εἰς δὲ τὴν λατινικὴν ὅμως γλῶσσαν μόνον οἱ συγγενεῖς χρόνοι συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἡ ἐκλογή τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει κρέμαται ἀπὸ τοῦ ἐκάστοτε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κειμένου χρόνου. Πλὴν δὲ τούτου ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἐξ ἀνάγκης ἀναπληροῖ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τὴν ἑλλείπουσαν εὐκτικὴν.

Κανὼν 1. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς κυρίας προτάσεως ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος (τῆς ὑποτακτικῆς), ἧτοι μετὰ τὸν ἐνεστῶτα, τὸν κυρίως παρακείμενον καὶ τοὺς μέλλοντας, ἀκολουθεῖ ὁ ἐνεστῶς ἢ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς (§ 98.).

107. α') Μετὰ τὸν ἐνεστῶτα ἀκολουθεῖ ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaero quid agas—quaero quid egeris.*

108. β') Μετὰ τὸν κυρίως παρακείμενον (τὸν ἀντιστοιχοῦντα δηλαδὴ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν παρακείμενον) ἀκολουθεῖ ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaesivi quid agas—quaesivi quid egeris.*

109. Τίθεται δὲ συνήθως παρατατικὸς ὑποτακτικῆς μετὰ τὸν κυρίως παρακείμενον ὅταν ἡ ἐξηρητημένη πρότασις εἶναι τελικὴ, ἐρωτηματικὴ ἢ ἀναφορικὴ, οἶον· *Haec non, ut vos excitarem, locutus sum, sed ut mea vox officio functa consulari videretur* (Κικέρ.).—*Diu cogitavi quidnam causae esset* (Κικέρ.).—*Quoniam, quae subsidia novitatis haberes et habere posses, exposui, nunc de magnitudine petitionis dicam* (Κικέρ.).

110. γ') Μετὰ τοὺς δύο μέλλοντας ἀκολουθεῖ ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaeram quid agas—quaeram quid egeris—quaesivero quid agas—quaesivero quid egeris* (§ 103, α').

111. Κανὼν 2. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ἦτοι τὸν παρατατικόν, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν ἱστορικὸν παρακείμενον (= ἄοριστον), ἀκολουθοῦσιν οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς ὑποτακτικῆς, ἦτοι ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῆς (§ 96).

α) Μετὰ τὸν παρατατικὸν ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· *quaerebam quid ageres—quaerebam quid egisses*.

112. β') Μετὰ τὸν ὑπερσυντέλικον ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· *quaesiveram quid ageres—quaesiveram quid egisses*.

113. γ') Μετὰ τὸν ἱστορικὸν παρακείμενον (= ἄοριστον) ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· *quaesivi quid ageres—quaesivi quid egisses*.

114. Ὁ ἱστορικὸς ἐνεστῶς δύναται νὰ ὑποληφθῇ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων ἢ ὡς κυρίως ἐνεστῶς καὶ τότε ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρητημένη προτάσει ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, ἢ ὡς ἱστορικὸς χρόνος καὶ τότε ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος ὑποτακτικῆς, οἷον· *Vercingetorix Gallos hortatur, ut communis libertatis causā arma capiant; obtestatur, ut in fide maneant* (Καῖσ.).—*Atticus ad Antonium deductus petit ut ad Caesarem mitteretur* (Κικέρ.).

115. Ὅταν μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρητημένης μεσολαβῇ ἀπαρέμφατον ἢ μετοχὴ ἢ ἐπίθετον ἢ γερούδιον ἢ σουπῖνον, τὸ ῥῆμα τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως τίθεται κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἀπαιτοῦσιν οἱ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνες σχετικῶς πρὸς τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως καὶ χωρὶς δι' ὅλου νὰ ληφθῶσι πρὸ ὀφθαλμῶν αἱ μεσολαβούσαι λέξεις. Μόνον δ' ὅταν μεσολαβῇ ἀπαρέμφατον χρόνου παρακείμενου, τὸ ῥῆμα τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως τίθεται πάντοτε κατὰ χρόνον παρακείμενον, οἰουδήποτε χρόνου καὶ ἂν εἶναι τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, οἷον· *Agesilāus praedicabat mirari se non gravioribus poenis affici, qui religionem minuerent, quam qui fana spoliarent* (Κορν. Νέπ.)—*Hoc brevissime dicam, neminem unquam tam impudentem fuisse, qui a diis immortalibus tot et tantas res auderet optare* (Κικέρ.).

116. Ἐπειδὴ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ μὲν τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει ὑποτα-

κτικῆ (ἢ ὀριστικῆ, ἐν τοῖς διηγηματικοῖς λόγοις), μετὰ δὲ τοὺς χρό-
 νους τοῦ παρελθόντος εὐκτικῆ, ἐν δὲ τῇ λατινικῇ μετὰ μὲν τοὺς χρόνους
 τοῦ παρόντος ἐνεστώως ἢ παρακείμενος ὑποτακτικῆς, μετὰ δὲ τοὺς χρό-
 νους τοῦ παρελθόντος παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος ὑποτακτικῆς, ῥη-
 τέον ὅτι, πρὸς μὲν τὴν ἑλληνικὴν ὑποτακτικὴν (ἢ ὀριστικὴν ἐν τῇ
 ἐξαρτήσῃ τῶν διηγηματικῶν λόγων), ἀντιστοιχοῦσιν οἱ χρόνοι τοῦ
 παρόντος τῆς λατινικῆς ὑποτακτικῆς, πρὸς δὲ τὴν ἑλληνικὴν εὐκτικὴν
 οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς λατινικῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· non
 habeo, quo me *vertam*—οὐκ ἔχω, ὅποι *τράπωμαι*—non habebam
 quo me *verterem*—οὐκ εἶχον, ὅποι *τραποίμην*.

Παραδείγματα τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων.

Κανὼν 1. α'). Nemo tam sine oculis, tam sine mente *vivit*,
 ut, quid sit sementis ac messis, omnino *nesciat*.—Quae tam
 firma civitas *est*, quae non odiis atque dissidiis funditus *possit*
 everti? — Non dubitari *debet*, quin *fuertint* ante Homerum
 poetae.

β') Ego meis rebus gestis hoc *sum assecutus*, ut bonum no-
 men *existimer*.—Multi *fuertunt*, qui, tranquillitatem expetentes,
 a negotiis publicis se *removerint* ad otiumque *perfugerint*.

γ') Nemo *erit*, qui *censeat*, a virtute esse recedendum.— Qui
sim, ex eo, quem ad te misi, *scies*.—Ego de venditione villae
 meae nihil cogito, nisi quid, quod magis me *delectet*, *invenero*.
 —Epigrammatis tuis contenti *erimus*, praesertim cum et Chi-
 lius nos *reliquerit* et Archias nihil de me *scripserit*.

Κανὼν 2. α'). Apelles pictores eos peccare *dicebat*, qui non
sentirent, quid esset *sātis*. — Viros esse, qui, ea, quae sunt
 hominum opinionibus amplissima, vobis *reliquissent*, magnos
arbitrabar.

β') Athenienses tantam gloriam apud omnes gentes *erant*
consecuti, ut *intellegerent* Lacedaemonii, de principatu sibi cum
 his certamen fore. — Non satis mihi *constiterat*, cum aliqua
 animi mei molestia, an potius lubenter te Athenis visurus *essem*.

γ') Conon, cum patriam obsideri audisset, non *quaesivit*,
 unde ipse tuto *viveret*, sed unde praesidio *posset* esse civibus
 suis.—Datames experiri *voluit*, verum falsumne *esset relatum*.

— Agesilaus opulentissimo regno præposuit bonam existimationem multoque gloriosius *duxit*, si institutis patriæ *paruisset*, quam si bello *superasset* Asiam. — Antistites Iovis legatos Lacedaemonem *miserunt*, qui Lysandrum *accusarent*, quod sacerdotes fani corrumpere conatus *esset*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ

117. Ἡ χρῆσις τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεως ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συμφωνεῖ καθ' ὅλου πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς ὀριστικῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

Σημ. Σημειωτέον ὅτι αἱ ἄοριστοι ἀντωνυμίαι αἱ σχηματιζόμεναι διὰ τοῦ διπλασιασμοῦ (*quisquis, quotquot*) ἢ διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *cunque* (*quicunque*) καὶ τὰ πρὸς ἐκείνας παρεμφερῆ ἐπιρρήματα (*utut, utcunque*) ὁμοίως δὲ καὶ τὸ *quamquam* (=εἰ καὶ) τὸ ἀντιστοιχοῦν τῇ ἀντωνυμίᾳ *quisquis*, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν. *Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentes* (Βεργίλ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ

Α΄. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἀνεξαρτήτοις προτάσεσι.

118. Δύναται τις νὰ φαντασθῆ ὅτι εἶναι δυνατὸν ἢ ὅτι εἶναι ἀδύνατον πράξις τις νὰ γείνη. Πρὸς δῆλωσιν μὲν τοῦ ὅτι νοεῖται τι ὡς δυνατὸν τίθεται ὁ ἐνεστώς ἢ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, ἥτις τότε λέγεται *δυνητικῇ* (*coniunctivus potentialis*), πρὸς δῆλωσιν δὲ τοῦ ὅτι νοεῖται τι ὡς ἀδύνατον τίθεται ὁ παρατατικός ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, ἢ τοιαύτη δ' ὑποτακτικὴ ὀνομάζεται *coniunctivus conditionalis*, οἷον· *quis tibi hoc concesserit* (ἢ *concedat*)? — *Hoc sine ulla dubitatione confirmaverim* (ἢ *confirmem*), *eloquentiam esse rem omnium difficillimam* (Κικέρ.). — *Quis dubitet quin in virtute divitiae sint?* (Κικέρ.). — *Mirum fortasse hoc vobis aut incredibile videatur, in tantis oratorum incommodis Leontinos expertes incommodorum atque iniuriarum fuisse* (Κικέρ.). — *Neque agricultura neque frugum fructuumque reliquorum perceptio et conservatio sine hominum opera ulla esse potuisset* (Κικέρ.).

conditionalis = ὅτι εἶναι δυνατὸν γινώσκω.

119. Συνηθεστάτη είναι ἡ χρῆσις τῆς δυνητικῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς *conditionalis* ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς λόγοις, ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει, οἷον· *dies deficiat, si velim paupertatis causam defendere* (Κικέρ.). — *Consilium, ratio, sententia nisi essent in senibus, non summum consilium maiores nostri appellassent senatum* (Κικέρ.). — *Haec, si tecum patria loquatur, nonne impetrare debeat etiamsi vim adhibere non possit?* (Κικέρ.) (ἐνθα ὑπολαμβάνει ὁ Κικέρων ὡς δυνατόν τὸ νὰ διαλεχθῇ πρὸς τινα πολίτην ἢ πατρίς). — *Si universa posset loqui provincia, hac voce ueretur* (Κικέρ.) (ἐνθα ὑπολαμβάνει ὡς ἀδύνατον τὸ νὰ λαλήσῃ ὁλόκληρος ἐπαρχία). *idē § 165, 3/166.*

Σ η μ. α'. Ἡ δυνητικὴ ὑποτακτικὴ τίθεται καὶ ἀντὶ τῆς ὀριστικῆς πρὸς μετριωτέραν ἔκφρασιν (ὅπως ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ τῶν Ἑλλήνων), οἷον· *velim ex te scire — nolim te discedere* (πρβλ. τὰ ἑλλ. βουλοίμην ἄν — φαίην ἄν, κτλ.).

Σ η μ. β'. Τὸ δυνατόν γενέσθαι ἐκφέρεται καὶ κατὰ παρατατικὸν καὶ ὑπερσυντελικὸν ὑποτακτικῆς ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ παρελθούσης πράξεως, οἷον· *diceres, crederes, putares, videres*. Ἑλληνιστὶ ᾤετό τις ἄν, ἤσθετό τις ἄν, κτλ.

120. Ἡ ὑποτακτικὴ ἀναπληροῖ παρὰ τοῖς Λατίνοις καὶ τὴν ἐλλείπουσαν εὐκτικὴν, ὀνομάζεται δὲ τότε *coniunctivus optativus* (=εὐκτικὴ ὑποτακτικὴ). Καὶ ἂν μὲν καὶ ἐνταῦθα πρόκειται νὰ σημαθῇ ὅτι δυνατόν εἶναι ἡ εὐχὴ νὰ πληρωθῇ, γίνεται χρῆσις τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς, ἂν δ' ὅτι ἀδύνατον, τοῦ παρατατικοῦ ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ. Ἡ τοιαύτη δ' εὐκτικὴ ὑποτακτικὴ προσλαμβάνει πολλάκις καὶ τὸ *utinam* (=εἴθε) ἢ, ἂν εἶναι ἀπαγορευτικὴ, τὸ *ne*. ^{*utinam ne*} Ἀντὶ τοῦ *utinam ne* κεῖται σπανιώτερον τὸ *utinam non*. — *Moriar si magis gauderem si id mihi accidisset* (ἑλληνιστὶ· κάκιστ' ἀπολοίμην, Ξανθίαν εἰ μὴ φιλῶ. Ἀριστοφ.). *Utinam vera invenire possem* (Κικέρ.). — *Ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio* (Κικέρ.).

Σ η μ. γ. Εἰς δῆλωσιν εὐχῆς, ἣτις δὲν ἐξεπληρώθη ἢ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκπληρωθῇ τίθεται ἑλληνιστὶ ὁ παρατατικὸς ἢ ὁ ἀόριστος τῆς ὀριστικῆς (ἄνευ τοῦ ἄν) μετὰ τοῦ εἴθε ἢ τοῦ εἰ γάρ. Εἴθ' ἦσθα δυνατός, ὅσον πρόθυμος εἰ (Εὐρ.). = *utinam esses*.

121. Καθ' ὑποτακτικὴν ὡσαύτως τίθεται τὸ ῥῆμα ὅταν δι' αὐτοῦ δηλοῦται πράξις, περὶ ἧς ὁ λέγων κατὰ παραχώρησιν δέχεται ὅτι ἔχει ἢ δὲν ἔχει οὕτω, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ αὐτὴν ἢ χωρὶς νὰ φιλονεικήσῃ περὶ αὐτῆς, ὀνομάζεται δ' ἡ τοιαύτη ὑποτακτικὴ *coniunctivus con-*

cessivus, οἷον *Hæc sint falsa sane, invidiosa certe non sunt* (ἔστωσαν ταῦτα ψευδῆ, κτλ.) Κικέρ. — *Ne sint in senectute vires* (= μὴ ἔστωσαν = ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν ἔχει δυνάμεις τὸ γῆρας). Κικέρ. — *Ne sit summum malum dolor, malum certe est* (Κικέρ.). †

122. Ἀντὶ τοῦ τρίτου προσώπου τῆς προστακτικῆς μεταχειρίζονται συνηθέστερον οἱ Λατίνοι ἔν τε τῷ ἐνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς ὑποτακτικῆς (coniunctivus imperativus): *Donis impii ne audeant placare deos* (= *ne audento*). Ὁμοίως δὲ τὰ λεγόμενα αὐθυπότακτα, ἅτινα κυρίως εἶναι προστακτικὰ πρῶτου προσώπου ἐκφέρονται καὶ λατινιστὶ ὅπως καὶ ἑλληνιστὶ καθ' ὑποτακτικὴν, οἷον *eamus* = ἴωμεν.

123. Τὴν ὑποτακτικὴν μεταχειρίζονται καὶ ἐπὶ τῶν λεγομένων ἀπορηματικῶν λόγων (coniunctivus dubitativus). *Quid agam iudices? quo me vertam?* (Κικέρ.). Ἑλληνιστὶ εἶπω τι τῶν εἰωθότων;

Β' Ἡ Ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἐξαρτωμέναις προτάσεσι.

α') Ὑποτακτικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ συνδέσμων.

124. Ὁ *ut* μεθ' ὑποτακτικῆς εἶναι ἢ τελικός (*ut finale*) ἢ ἀποτελεσματικός (*ut consecutivum*). Ὅταν δ' εἶναι ἀποτελεσματικός προηγούνται αὐτοῦ αἱ λέξεις *ita, sic, tam, eiusmodi, adeo, tantus, talis* καὶ ἄλλαι ὅμοιαι. *Esse* (= *edere*) *oportet ut vivas, non vivere ut edas* (Κικέρ.). — *Atticus ita vixit ut Atheniensibus merito esset carissimus* (Κορν. Νέπ.).

Σημ. Τὸ χρονικὸν *ut* συντάσσεται πρὸς ὀριστικὴν. § 100, 101.

125. Ὁ τελικός *ne* (= *ut ne*) φέρεται ὡσαύτως πρὸς ὑποτακτικὴν. *Codrus se in medios immisit hostes, veste familiari, ne posset agnosci* (Κικέρ.). Ὁ ἀποτελεσματικός *ut* ἐκφέρεται ἀρνητικῶς ὄχι διὰ τοῦ *ne*, ἀλλὰ διὰ τοῦ *ut non*: *Socrates locutus ita est, ut non ad mortem trudi, sed in caelum videretur ascendere*. (Κικέρ.). Ἄρξ' ἐν *Hor. epist. II, 3, 152 ne auli ut non. καὶ ἐπιχ. 227*

Ὁσαύτως δὲ διὰ τοῦ *ut non* ἐκφέρεται ἀρνητικῶς καὶ ὁ τελικός *ut* ὅταν ἡ ἄρνησις ἀναφέρηται εἰς μίαν μόνον λέξιν ἢ εἰς μέρος τῆς φράσεως καὶ ὄχι εἰς τὴν φράσιν ὀλόκληρον. *Confer te ad Manlium, ut a me non eiectus ad alienos videaris* (Κικέρ.). τὸ *non* ἀναφέ-

† Ἡ παρακέρως αὐτὴν ἀναφέρειται καὶ διὰ τοῦ *fac* καὶ αἰ-
παρακέρως μετὰ ψηφιστικῆς ἀπὸ τοῦ μετακλίτου ἐκκλιθεῖσιν ὁ ἄρ-
τινος. Sic *Phil. 35* — *Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπιχ. Hor. s. I. 6. 19.*

ρεται μόνον εἰς τὸ *eiectus* μεθ' οὗ συναποτελεῖ τρόπον τινὰ μίαν ἔννοιαν.

Σημ. α'. Τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα (*metuo, vereor, timeo*) συντάσσονται μετὰ τοῦ τελικοῦ *ut* ἢ *ne*, ὅπως καὶ τὰ ἐπιθυμίας σημαντικὰ. Καὶ ὁ μὲν *ne* τίθεται (ὅπως ἑλληνιστὶ ὁ μὴ) πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅτι δὲν θέλομεν νὰ γείνη τι (*metuo ne abeat*=φοβοῦμαι μὴ ἀπέλθῃ, δὲν θέλω νὰ ἀπέλθῃ), ὁ δὲ *ut* πρὸς δήλωσιν ὅτι θέλομεν νὰ γείνη τι (*vereor ut veniat*=φοβοῦμαι μὴ δὲν ἔλθῃ, θέλω νὰ ἔλθῃ). Τοῦτο ἐκφέρεται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ μὴ οὐ=*ne non*, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *ut* καὶ τίθεται ἐνίοτε ἀντ' αὐτοῦ, ὡστε *vereor ut veniat*=*vereor ne non veniat*. +

Ὅταν ὁμῶς τὰ ῥηθέντα ῥήματα λαμβάνωνται ἀπλῶς ὡς βουλευτικὰ, οἰονεὶ συνώνυμα πρὸς τὸ *nolo*=οὐ θέλω, λαμβάνουσιν ἀπαρέμφατον· *vereor dicere*—*Caesar timebat exercitum obicere*.

Σημ. β'. Ἀντὶ τοῦ *et ne* ἢ *vel ne* τίθεται *neve* (ἢ *neu*), ἐπειδὴ τὸ *neque* ἀναλύεται εἰς τὸ *et non*. *Caesar milites cohortatus est uti suæ pristinae virtutis memoriam retinerent, neu perturbarentur animo* (Καῖς.)=*et ne perturbarentur*.

126. Τὸ *quo* (ὅπως, ἵνα) ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ *ut eō* (κυρίως=ἵνα διὰ τούτου) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν· *Deos hominesque testamur, nos arma neque contra patriam cepisse, neque quo pericula aliis faceremus* (Σαλλούστ.). Συνήθως ὁμῶς τὸ *quo* συνάπτεται πρὸς συγκριτικὸν καὶ τότε = ἵνα τοσοῦτω, οἷον *Legem brevem esse oportet quo facilius teneatur* (Σενέκ.). — *Ager non semel aratur, quo meliores fetus possit edere* (Κικέρ.).

Σημ. Τὸ *non quō* (= οὐχ ὅτι, οὐχ ὅπως) καὶ τὸ *non quō non* ἢ *non quin* (= οὐχ ὡς οὐ, οὐχ ὅτι οὐ), ἄτινα ὡσαύτως συντάσσονται μεθ' ὑποτακτικῆς, ἔχουσι συνήθως αἰτιολογικὴν σημασίαν (δηλοῦντα τὴν ὄχι ἀληθῆ αἰτίαν), ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ προηγῆται τοῦ *non quō* τὸ *eo* ἢ *idcirco*. *Non eo dico quo mihi veniat in dubium tua constantia* (Κικέρ.). — *Ego me ducem in civili bello negavi esse, non quin rectum esset, sed quia, quod multo rectius fuit, id mihi fraudem tulit* (Κικέρ.). — *Aliquid ad te litterarum dedi, non quo haberem magnopere quod scriberem, sed ut loquerer tecum absens* (Κικέρ.). — Ἀντὶ τοῦ *non quō* λέγεται καὶ *non quod* (ὄριστ. καὶ ὑποτ.)· *Pugiles in iactandis caestibus ingemi-*

(neque liceat... quin. *Syn. Cat.* 39, 4.)

νασθαι ἐκείνον) non multum (paulum) ἢ nihil abest, οἶον neque abest suspicio, quin sibi mortem consciverit=οὐτ' ἄπεστιν ὑποψία, ὡς οὐχ ἑαυτὸν διειργάσατο nihil intermitto (ἢ praetermitto οἶον nullum intermisi diem, quin aliquid facerem = οὐδεμίαν ἡμέραν διέλιπον ποιῶν τι—nihil praetermisi quin avocarem=οὐδὲν ἐνέλιπον τὸ μὴ οὐκ ἀποκαλέσαι temperare mihi non possum, vix me contineo, retineri non possum, οἶον temperare mihi non possum, quin faciam=οὐ δύναμαι ἀπέχεσθαι μὴ οὐ ποιεῖν.

131. Ὅταν τὸ dubito σημαίνει διστάζειν, ὀκνεῖν (ἔχι ἀμφιβάλ-λειν), φέρεται πάντοτε πρὸς ἀπαρέμφατον. Homines ridiculos, qui in senatum venire dubitarint (Κικέρ.). Καὶ τὸ non dubito ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ φέρεται συνήθως πρὸς ἀπαρέμφατον, εὐρίσκεται ὁμως καὶ πρὸς τὸ quin συντεταγμένον. Nolite dubitare quin uni Pompeio credatis omnia (Κικέρ.). *μ. 13, 34.*—

132. Τὸ dubito num σημαίνει ἀμφιβάλλω ἂν, τὸ δὲ dubito an =ἀμφιβάλλω ἂν δέν. Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit, dubito an hunc (Thrasylbulum) primum omnium ponam (Κορν. Νέπ.)=ἀμφιβάλλω ἂν δέν θὰ θέσω. Τὸ dubito an καταντᾷ =ἴσως. *1° 5 153*

133. Τὸ quin εἶναι καὶ ἐρωτηματικὸν (διότι ἡ ἀρχαία ἀφαιρετικὴ quī, ἐξ ἧς σχηματίζεται εἶναι καὶ ἀναφορικὴ καὶ ἐρωτηματικὴ). Quin tu respondes (ὄριστ.)? Λίβ.=τί οὐκ ἀποκρίνει; Ἡ τοιαύτη δ' ἐρώτησις ἰσοδυναμεῖ πρὸς προσταγὴν=responde. *2^a Cat. 20, 14*

Σ η μ. Ὅθεν τίθεται καὶ μετὰ τῆς προστακτικῆς τὸ quin, οἶον quin dic =ἄλλ' εἰπέ, λέγε δὴ¹.

134. Τὸ quin λαμβάνεται καὶ ἐπιρρηματικῶς (μάλιστα μετὰ τοῦ etiam καὶ potius ἢ immo. Credibile non est quantum scribam die, quin etiam noctibus (Κικέρ.). Ἡ τοιαύτη ἐπιρρηματικὴ χρῆσις προῆλθεν ἐκ τῆς ἐρωτηματικῆς, τὸ quin etiam noctibus=quin dicam etiam noctibus?

135. Τὸ quin ἀντιστοιχεῖ καθ' ὅλου πρὸς τὸ ἐλληνικὸν μὴ οὐ, παραβλητέα δὲ ἡ χρῆσις αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ μὴ οὐ, πρὸς ἣν ἐν πολλοῖς εἶναι παρεμφερής.

1 Τὸ quin μετὰ προστακτικῆς εὐρίσκεται παρὰ ποιηταῖς κυρίως, τὸ μόνον παράδειγμα ἐν τῇ ἐγκρίτῳ πεζογραφίᾳ εἶναι τὸ τοῦ Κικέρωνος quin sic attendite, iudices. *Cic. p. A. C. 29, 29.*—

Lycurgi leges vigeabant (Κικέρ.). — Cato, quoad vivit, virtutum laude crevit (Κικέρ.). *Ψ. § 99.* -

141. Τὸ dum, τὸ quoad καὶ τὸ donec ὅταν σημαίνωσιν ἕως ἄν, εὗς ὅσον, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μὲν εἰάν τὸ πρᾶγμα παρίσταται ὡς βέβαιον, πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ εἰάν παρίσταται ὡς ἀμφίβολον ἢ εἰάν ὑποδηλωταί ἅμα καὶ σκοπὸς ἢ αἰτία. Neque finis iniuriæ fiebat, donec populus senatum coegit (Κικέρ.). — Delitui dum vela darent (Βεργίλ.). *Κί. ρ. Α. ε. 20, 54.* -

142. Οἱ σύνδεσμοι dummodo, dum, modo (=εἰ μόνον, μόνον εἰ, ἀρκεῖ μόνον) καὶ ἀρνητικῶς dummodo ne, dum ne, modo ne φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν ἅτε δηλοῦντες σκοπὸν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γεγονός. Omnia honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur (Κικέρ.). — Neque Catilina, dum sibi pararet regnum, quidquam pensi habebat (Σαλλούστ.). — Manent ingenia senibus, modo permaneat studium et industria (Κικέρ.).¹

143. Τὸ antequam καὶ τὸ priusquam φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μὲν ὅταν ἔχωσιν ἀπλῶς χρονικὴν σημασίαν, πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ ὅταν προσυπάρχη καὶ ἡ ἔννοια στενῆς τινος ἐσωτερικῆς σχέσεως (σκοποῦ, αἰτίας κτλ.) μεταξύ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρητημένης. Haec omnia ante facta sunt quam Verres Italiam attigit (Κικέρ.). — Caesar ad Pompeii castra pervenit, priusquam Pompeius sentire posset (Καῖς.).

144. Ἐν τῷ διηγηματικῷ λόγῳ τὸ antequam καὶ τὸ priusquam φέρονται συνήθως πρὸς παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς. Aristides interfuit pugnae navali apud Salamīna, quae facta est, priusquam poena exsilii liberaretur (Κορν. Νέπ.).

145. Τίθεται τὸ antequam, καὶ τὸ priusquam καὶ μετὰ ἐνεστώτος ὀριστικῆς εἰς δῆλωσιν μελλούσης πράξεως ἀντὶ μέλλοντος, οἶον. Nunc, antequam ad causam redeo, pauca de me dicam (Κικέρ.). Πρὸβλ. *Antequam* de republica dicam, exponam breviter consilium profectionis meae (Κικέρ.).

146. Οἱ σύνδεσμοι quasi, tamquam, tamquam si, aequae ἢ perinde ac si, velut, velut si, ut si φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν,

¹ Πρὸβλ. τὰ ἑλληνικά· Ἐπαίνου τεύξεται, εἰάν μόνον τὸ ταχθὲν εὖ τολμᾷ τελεῖν (Σοφ.). Ἀρχέτω· μόνον ἀγαθόν τι παιῶν ὑμᾶς φαινέσθω (Ξενοφ.).

ὁ δὲ χρόνος, τίθεται κατὰ τοὺς περὶ ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνας·
Quid ego his testibus utor, quasi res dubia aut obscura sit
 (ἔχι esset, διότι προηγείται ὁ ἐνεστὼς utor) ? Κικέρ. — *Sequani*
absentis Ariovisti crudelitatem, velut si coram adesset, horre-
bant (Καῖς).

147. Οἱ αἰτιολογικοὶ σύνδεσμοι quod καὶ quia φέρονται πρὸς ὀρι-
 στικήν. Πρὸς ὑποτακτικήν δὲ μόνον ὅταν ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις
 ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. *Mater irata est, quia*
non redierim.

Ἡ Ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἐρωτηματικαῖς προτάσεσιν.

148. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἶναι ἢ εὐθεῖαι ἢ πλάγαι
 (ἐξηρητημέναι). Αἱ εὐθεῖαι ἐκφέρονται καθ' ὀριστικήν.

149. Αἱ εὐθεῖαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις αἱ μὴ ἐξαγγελλόμεναι
 δι' ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ δι' ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρημάτος καὶ
 πρὸς ἃς δίδεται ἀπόκρισις ναὶ ἢ ὄχι, ἢ ἐκφέρονται ἄνευ ἐρωτηματι-
 κοῦ μορίου, τότε δὲ διακρίνονται διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς (ἢ διὰ τοῦ
 ἐρωτηματικοῦ σημείου ἂν εἶναι γραπταί) ἢ παραλαμβάνουσιν ἐρωτη-
 ματικὸν μόριον. Τοιαῦτα δὲ μόρια εἶναι τὸ nē, τὸ num (καὶ κατ'
 ἐπίρρωσιν numne) καὶ τὸ nonne. — Τὸ συνηθέστατον ἐρωτηματικὸν
 μόριον εἶναι τὸ nē, ὅπερ προσαρτᾶται ὡς ἐγκλιτικὸν εἰς ἐκείνην τὴν
 λέξιν, ἐφ' ἧς κεῖται ἢ ἐμφασίς· ἢ ἀπόκρισις δύναται νὰ εἶναι ἢ κα-
 ταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ. Τὸ num (numne) προστίθεται εἰς τὰς ἐρω-
 τήσεις, εἰς ἃς ἡ ἀπόκρισις προσδοκᾶται ἀποφατικὴ. Τὸ nonne εἰς
 τὰς ἐρωτήσεις, εἰς ἃς ἡ ἀπόκρισις εἶναι καταφατικὴ. *Venis? Quid*
vis? Venitne pater? — Num negare audes? (non audeo) — Nonne
vides? (video).

150. Αἱ πλάγαι ἢ ἐξηρητημέναι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτα-
 κτικήν. Ἐξαγγέλλονται δὲ ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων num
 ἢ ne (χωρὶς τὰ μόρια ταῦτα νὰ ὑποδηλώσωσιν ὅτι προσδοκᾶται ἀπό-
 κρισις ναὶ ἢ ὄχι) ἢ διὰ τοῦ nonne — ἢ δι' ἐρωτηματικῶν ἀντωνυ-
 μιῶν ἢ ἐπιρρημάτων. *Videamus primum, deorumne providentiā*
mundus regatur; deinde, consulantne rebus humanis (Κικέρ.).
 — *Cogita quantum bona exempla prosint* (Σενέκ.) — *Conon non*
quaesivit ubi ipse tuto viveret, sed unde praesidio posset esse
civibus suis (Κορν. Νέπ.).

151. Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις καὶ αἱ εὐθεῖαι καὶ αἱ πλάγαι ἐκφέρον-
 ται κατὰ τέσσαρας τρόπους, οὓς δεικνύουσιν οἱ ἐξῆς τέσσαρες τύποι

α'. *utrum* (*utrumne*)—*an*

β'. + —*an* (*anne* μόνον ἐν πλαγ. ἐρωτήσεσιν).

γ'. *ne* (ἐγκλιτ.) —*an*

δ'. + —*ne* (ἐγκλιτ.).

Σ η μ. Ὁ σταυρὸς σημαίνει ὅτι τὸ κῶλον, ἐν ᾧ κεῖται ἐκφέρεται ἄνευ μορίου. Τοῦ *utrumne* (ἐν τῷ α' τύπῳ) εἶναι παρὰ τοῖς δοκίμοις πάντοτε κεχωρισμένα τὰ μέρη διὰ παρεμβεβλημένης λέξεως. Τοῦ δὲ δ' τύπου γίνεται χρῆσις μόνον ἐν ταῖς πλαγαῖς ἐρωτήσεσιν.

Παραδείγματα.

α'. *Utrum* *hostem, an* *vos ignoratis?* *Quid interest, utrum* *ex homine se quis convertat in belluam, an* *in hominis figura immanitatem gerat belluæ.*

β'. *Ipse Roscius percussit patrem, an* *aliis occidendum dedit?*—*Interrogatur, tria pauca sint, anne multa.*

γ'. *Romamne venio, an* *hic maneo?*—*Quaeritur, unusne mundus sit, an plures.*

δ'. *Datames experiri voluit, verum falsumne* *esset sibi relatum.*

Σ η μ. Τὸ ἡμέτερον ἢ ὄχι ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τοῦ *an non* ἢ διὰ τοῦ *necne*. Ἀλλὰ τὸ μὲν *an non* τίθεται ἀδιαφόρως καὶ ἐν ταῖς εὐθείαις διπλαῖς ἐρωτήσεσιν καὶ ἐν ταῖς πλαγαῖς, τὸ δὲ *necne* μόνον ἐν ταῖς πλαγαῖς: *Isne est, quem quaero, an non?*—*Demus beneficium necne, in nostra est potestate.*—*Nondum de Eumene statuerat Antigonus, conservaret eum necne.*

152. Ἡ πρέπουσα θέσις τοῦ *an* εἶναι πάντοτε ἐν τῷ δευτέρῳ κῶλῳ τῶν διπλῶν ἐρωτήσεων Ἐν τῇ ἀπλῇ εὐθείᾳ ἐρωτήσῃ τίθεται ὁ σύνδεσμος *an* ἢ *an vero*. α') πρὸς δῆλωσιν ὅτι ἡ καταφατικὴ εἰς αὐτὴν ἀπόκρισις θὰ ᾔτο ἄτοπος (*an tu esse me tristem putas?* = ἢ νομίζεις ὅτι εἶμαι περίλυπος; θὰ ᾔτο ἄτοπον νὰ νομίζης, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νομίζης ὅτι κτλ.). β') ἐν τῇ λέγομένῃ ἐπανορθωτικῇ ἐννοίᾳ (σχεδὸν = *nonne*): *Quando autem vis divini afflatus delphici evanuit? An* *postquam homines minus creduli esse coeperunt?* Πρβλ. τὰ ἑλληνικὰ. Τί τηνικάδε ἀφῆξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρῶ ἔτι ἐστὶ;—Πόθεν φαίνει; ἢ δῆλα δὴ ἀπὸ τοῦ κυνηγεσίου; = *unde ades? an scilicet a venatione.*

153. Ἐν ταῖς ἀπλαῖς πλαγαῖς ἐρωτήσεσιν ὁ *an* τίθεται μετὰ

τῶν φράσεων *haud scio, nescio, dubito, dubium est, incertum* καὶ ἄλλων τοιούτων σημαίνουσῶν ἀμφιβολίαν. Διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *an* ἡ ἀμφιβολία κλίνει πρὸς κατάφασιν καὶ ὄχι πρὸς ἄρνησιν. *Moriendum enim certe est, et id incertum, an eo ipso die* = Βεβαίως ἀποθανοῦμεθα : τίς οἶδε δὲ μήπως αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ. — *Ingens eo die res et nescio an maxima gesta sit* = μέγα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἴσως τὸ μέγιστον ἐγένετο. 146 § 132.

Ἡ ὑποτακτικὴ μετὰ τὰ ἀναφορικά.

154. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικά πρὸς δῆλωσιν ἀποτελέσματος, τότε δὲ τὸ ἀναφορικὸν δύναται νὰ ἀναλυθῇ εἰς τὸν *ut* καὶ τὴν ἀρμοδίαν προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ἢ τὸ ἀρμόδιον δεικτικὸν ἐπίρρημα, οἷον· *qui=ut ego, ut tu, ut is—quos =ut nos, ut vos, ut eos—unde=ut inde—ubi=ut ibi*. Ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ τῶν ἀναφορικῶν χρήσει σημειωτέαι αἱ ἐξῆς τρεῖς περιπτώσεις.

155. α'.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικὴ ὅταν προηγῆται δεικτικὸν δηλοῦν ποιότητα προσδιοριζομένην ὑπὸ τοῦ ἀναφορικοῦ, (οἷον· *talis, eiusmodi, is [=talis], tantus* κτλ.). Τὸ δεικτικὸν τοῦτο δύναται καὶ νὰ παραλείπῃται, ἅτε δυνάμενον νὰ νοηθῇ ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποτακτικῆς ὡς εἰς τὰς φράσεις *sunt (reperiuntur, inveniuntur, est, nemo est, quis est) qui μεθ' ὑποτακτικῆς. Ea est Romana gens, quae victa quiescere nesciat* (= *talis — ut ea nesciat*) Διβ. *Nemo tam immanis est cuius mentem non imbuerit* *deorum opinio* (*tam immanis — ut eius mentem* κτλ.) Κικέρ.— *Multae res sunt eiusmodi, quarum exitus nemo providere possit* (= *eiusmodi—ut earum* κτλ.) Κικέρ.— *Nulla acies humani ingenii tanta est, quae penetrare in caelum possit* (= *tanta—ut ea* κλ.) Κικέρ.— *Inventi sunt qui* (= *tales ut*) *vitam profundere pro patria parati essent* (Κικέρ.).— *Sunt qui discessum animi a corpore putent esse mortem* (Κικέρ.). — *Nihil est quod tam miseros faciat quam impietas et scelus*.

156. β'.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικὴ, ὅταν προηγῆται συγκριτικὸν μετὰ τοῦ *quam*. *Maior sum quam cui possit fortuna nocere* ('Οβιδ.)= *quam ut mihi* κτλ.— *Maius gaudium fuit quam caperent* (= *quam ut id*) Διβ.

lus Romanus sibi tribunos plebis creavit per quos (= ut per eos) contra senatum et consules tutus esse posset (Εὐτρόπ.). †

Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσι.

160. Τίθεται ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσιν, ὅταν αὐταὶ ἐκφράζωσι τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. Τρία δὲ εἶναι τὰ εἶδη τῶν τοιούτων προτάσεων· α') ἐξηρητημένοι ἐξ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως· β') ἐξηρητημένοι ἐκ προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης· γ') ἐξηρητημένοι ἐκ προτάσεως καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης.

Σημ. Δυνατὸν καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ διανόημα νὰ ἐκφράζη τις ὡς διανόημα ἄλλου καὶ νὰ ὁμιλῇ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ τρίτου προσώπου.

161. α'.) Αἱ ἐξ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως ἐξηρητημένοι ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν ἐκφράζωσι τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους τοῦ περὶ οὗ πρόκειται προσώπου. Ὁ χρόνος τῆς τοιαύτης προτάσεως κρέμαται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας. "Ἄν ὅμως ἡ παρεμβεβλημένη αὕτη πρότασις ἐπέξηγησιν εἰς τὸ ἀλλότριον διανόημα ἢ τὸν ἀλλότριον λόγον, προερχομένην ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτά, τίθεται τότε καθ' ὀριστικὴν. Socrates dicere solebat, omnes in eo, quod scirent, satis esse eloquentes (Κικέρ.). — Mos est Athenis laudari in contione eos, qui sint in proeliis interfecti (Κικέρ.). — Ennius non censet lugendam esse mortem, quam immortalitas consequatur (Κικέρ.). — Caesar Helvetios in fines suos, unde erant profecti, reverti iussit (Καῖς.). Ἐν τῇ φράσει λ.χ. ταύτη ἐτίθη ὀριστικὴ (erant profecti) διότι ἡ παρεμβεβλημένη φράσις (unde erant profecti) παρεισάγεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ ἀναφέροντος τὸ κέλευσμα τοῦ Καίσαρος (reverti in fines suos) πρὸς ἐπέξηγησιν αὐτοῦ. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα εἶναι ὁ αὐτὸς Καῖσαρ, διότι πανταχοῦ τῶν συγγραμμάτων του ὁ Καῖσαρ ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ τρίτου προσώπου.

162. β') Αἱ παρεμβεβλημένοι προτάσεις αἱ ἐξηρητημένοι ἐξ ἄλλης προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης, τίθενται καὶ αὐταὶ καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. Ὅταν δ' ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πρόσθετος ἐπέξηγησις εἰς τὸ ἀλλότριον διανόημα ἢ τὸν ἀλλότριον λόγον, προερχομένην ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτά, τίθενται καθ' ὀριστικὴν. Eo simus animo, ut nihil in malis ducamus, quod

sit vel a deo immortalī, vel a natura constitutum (Κικέρ.). — Memoria erat tanta Hortensii, quantam in nullo cognovisse me arbitror, ut, *quæ secum commentatus esset, ea sine scripto verbis eisdem redderet, quibus cogitavisset* (Κικέρ.). — Themistocles certiozem regem fecit, id agi, ut pons quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur. (Κορν. Νέπ.). Ἡ φράσις quem ille—fecerat δὲν εἶναι τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀλλὰ τοῦ συγγραφέως ἐπεξηγούντος δι' αὐτῆς τὸ pons καὶ διὰ τοῦτο ἐτέθη τὸ fecerat καθ' ὀριστικὴν.

163. γ'.) Αἱ παρεμβεβλημέναι προτάσεις αἱ ἐξηρητημέναι ἐξ ἄλλης προτάσεως καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης τίθενται καθ' ὑποτακτικὴν ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου καὶ ὄχι τοῦ ἀναφέροντος αὐτά. Noctu ambulabat in publico Themistocles, *quod somnum capere non posset* (Κορν. Νέπ.). Διὰ τῆς ὑποτακτικῆς posset δηλοῦται ὁ λόγος τοῦ Θεμιστοκλέους, ὄχι δὲ τοῦ συγγραφέως. "Ἄν ὁ συγγραφεὺς ἤθελεν ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ δηλώσῃ τὸν λόγον δι' ὃν ὁ Θεμιστοκλῆς publico ambulabat noctu, θὰ ἔλεγε καθ' ὀριστικὴν poterat. "Ὅθεν τὸ posset=διότι, ὡς ἔλεγε, δὲν ἠδύνατο. Aristides nonne ob eam causam expulsus est patria, *quod præter modum iustus esset?* (Κικέρ.).

Σ η μ. Ἐν πάσαις ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσι ταῖς ἐκφραζούσαις τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως καὶ ὄχι τοῦ συγγραφέως, δὲν τίθεται ἡ ἀντωνυμία is ἀλλ' ἢ sui—sibi—se οὔτε ἡ κτητικὴ γενικὴ eius—eorum—earum, ἀλλ' ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία suus. "Ὅθεν divitias contemnebat, *quod se felicem reddere non possent* (διανόημα τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως)—*quod eum felicem reddere non poterant* (διανόημα τοῦ συγγραφέως).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ.

164. Τὰ εἶδη τῶν ὑποθέσεων εἶναι τρία.

α'.) Καθαρὰ ὑποθέσεις, ὅταν δηλαδὴ μηδεμίαν ἐνδειξίαν παρέχεται ἂν τὸ ὑποτιθέμενον συμβαίη ἢ δὲν συμβαίη, δύναται ἢ δὲν δύναται νὰ συμβῇ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὑποθέσεως ἐκφέρεται καθ' ὀριστικὴν ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει (ἐλληνιστὶ εἰ μεθ' ὀριστικῆς).

Si dies est, lucet. Ὁ λέγων οὐδεμίαν γνώμην ἐκφράζει ἂν εἶναι ἡμέρα ἢ ὄχι, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λέγει ὅτι ἂν εἶναι ἡμέρα, ἀναγκαιῶς εἶναι καὶ φῶς. *Si bona existimatio divitiis præstat et pecunia tantopere expetitur, quanto gloria magis est expetenda?* (Κικέρ.).

165. β'.) Ὑπόθεσις ἀβεβία μὲν, ἀλλ' ἐνδεχομένη. Αὕτη ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. *Dies deficiat, si velim numerare quibus bonis male evenerit* (Κικέρ.). — *Si gladium quis apud te deposuerit, repetat insaniens: reddere peccatum sit, officium non reddere.* Κικέρ.

166. γ') Ὑπόθεσις τοῦ μὴ ὄντος, δηλοῦσα τὸ μὴ γενόμενον ἢ μὴ γινόμενον. Ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατακικοῦ ἢ ὑπερσυντελικοῦ ὑποτακτικῆς. *Si mater me castigasset non hucusque processissem et in mortem abducerer* = "Ἄν ἡ μήτηρ μὲ εἶχε κολάσῃ (ἀλλὰ δὲν μὲ ἐκόλασε), δὲν θά εἶχον προχωρήσῃ ἕως ἐδῶ, ὅπου προεχώρησα καὶ δὲν θά ὠδηγοῦμην εἰς τὸν θάνατον (ὅπως τώρα ὠδηγοῦμαι). — *Si Roscius has inimicitias cavere potuisset, viveret* (Κικέρ.). — *Aurum et argentum frustra natura genuisset, nisi eadem docuisset, quemadmodum ad eorum venas perveniretur* (Κικέρ.). — Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ τίθεται παρωχημένος χρόνος ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἂν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ

167. Τοὺς λόγους ἢ τὰ διανοήματα ἄλλου δυνάμεθα κατὰ δύο τρόπους νὰ ἐξεनेγκώμεν. Ἡ ἐπαναλαμβάνομεν αὐτὰ αὐτολεξεῖ ὅπως ἐκεῖνος τὰ εἶπεν ἢ τὰ διενόηθη καὶ τότε ὁ λόγος εἶναι καὶ λέγεται εὐθύς ἢ ὀρθὸς (*oratio directa* ἢ *recta*) ἢ ἐξαρτῶμεν αὐτὰ ἔκ τινος λεκτικοῦ ῥήματος (σημαίνοντος δηλ. ὅπωςδῆποτε λόγου εἴτε προφορικὸν εἴτε ἐνδιάθετον) καὶ τότε ὁ λόγος εἶναι καὶ λέγεται πλάγιος (*oratio indirecta* ἢ *obliqua*).

Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου ἔχομεν τοὺς ἐξῆς κανόνας.

168. Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθέως λόγου διηγηματικὴ ἢ ἀποφαντικὴ τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν.

Λόγ. εὐθ. Democritus dicit: innumerabiles sunt mundi.

Λόγ. πλάγ. Democritus dicit innumerabiles esse mundos.

β'. 169. Αἱ κύριαι προτάσεις αἱ σημαίνουσαι προσταγὴν, συμβουλήν,

β'. 169. Αἱ ἀνεφαρῆτοι προτάσεις εἰς ἀποφαντικὴν, †

α'. 168. Αἱ ἀνεφαρῆτοι προτάσεις εἰς ἀποφαντικὴν, †

παράκλησιν, ἐπιθυμίαν, προτροπήν, ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατὰ παρατατικὸν ὑποτακτικῆς (κατ' ἐνεστῶτα δὲ ὑποτακτικῆς μόνον ὅταν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστῶτος).

Λόγ. εὐθ. *Pyrrho accitō a Tarantinis in Italiam a Dodonæo Iove data dictio erat: cave Acherusiam aquam Pandosiamque urbem, ibi fatis tuis terminus datur.*

Λόγ. πλάγ. *Pyrrho accito a Tarantinis in Italiam a Dodonæo Iove data dictio est, cavēret Acherusiam aquam Pandosiamque urbem, ibi fatis eius terminum dari.*

Λόγ. εὐθ. *Vos ite ad copias, quibus quisque praeest.*

Λόγ. πλάγ. *Illi irent ad copias quibus quisque praesset.*

γ. 170. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν μὲν ἂν περιέχῃσι πραγματικὰς ἐρωτήσεις, ἂν δ' εἶναι μόνον ῥητορικὰ σχήματα, δηλονότι ἀποφάνσεις ἐρωτηματικῶς ἐκπεφρασμένα, ἐκφέρονται δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως. Δύνανται ὅμως καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει νὰ ἐξενεχθῶσι καθ' ὑποτακτικὴν, μάλιστα ὅταν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ κείται τὸ δεύτερον πρόσωπον. Τίθεται δὲ ἡ ὑποτακτικὴ κατὰ χρόνον παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον (ἢ κατ' ἐνεστῶτα ἂν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστῶτος). *Cæsar cum animadvertisset, trepidare suos, graviter eos incusavit: quid tandem vererentur? aut cur de sua virtute, aut de ipsius diligentia desperarent?* (Λόγ. εὐθ. *Quid tandem veremini? aut cur de virtute—desperatis?*). Καῖς. — *Tum vero quid metueret cum ille acie decernere pararet?* (Λόγ. εὐθ. *nunc vero quid metuam, cum ille acie decernere paret?*). Καῖς. — (Indignabantur) *hocine patiendum fuisse* (Λόγ. εὐθ. *hocine patiendum fuit?*), si ad nutum dictatoris non responderit vir consularis? *Fingerent* (Λόγ. εὐθ. *figite*) *mentium ante, atque ideo non habuisse, quod tum responderet: cui servo unquam mendacii, poenam vincula fuisse?* (Λόγ. εὐθ. *poena fuit?*) Λίβ. — *Cæsar legatis Helvetiorum ita respondit: si veteris contumeliæ oblivisci vellet, num etiam recentium iniuriarum memoriam deponere posse?* (Λόγ. εὐθ. *si veteris contumeliæ oblivisci volo, num etiam—deponere possum?*) Καῖς.

171. Αἱ παρεμβεβλημένα προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου, τίθενται καθ' ἃ ἀνωτέρω (§ 163 ἐξ.) εἰδείχθη, ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν.

172. Ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ἀντωνυμίας ille ἢ hic τοῦ εὐθέως λόγου, ὅπως καὶ τὸ tunc τίθεται ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ nunc.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ

173. Ἡ προστακτικὴ ἢ τε ἐνεργητικὴ καὶ ἢ παθητικὴ, ἔχει δύο τύπους· ἐνεστῶτος (ἐνεργ. ἐν. β'. lauda, πλ. β'. laudate—παθητ. ἐν. β'. laudare, πλ. β'. laudamini) καὶ μέλλοντος (ἐνεργ. ἐν β'. laudato, γ'. laudato, πλ. β'. laudatote, γ'. laudanto—παθητ. ἐν. β'. laudator, γ'. laudator, πλ. γ', laudantor). Καὶ ὁ μὲν ἐνεστῶς δὴλοῖ ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ (aut scribe, aut abi—lege—morëre) ἢ ὅτι κελεύει τις (εὐχεται κτλ.) πράξις τις ὑπάρχουσα ἤδη νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχῃ (vive felix!). Ὁ δὲ μέλλον ἐκφράζει ἐπιθυμίαν, προσταγὴν κτλ. ἐν σχέσει πρὸς ἄλλην πράξιν, ἢ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ τι, ἀφ' οὗ ἄλλη τις πράξις εἴτε ἐκφραζομένη εἴτε ὑπονοουμένη ἤθελεν ἐκτελεσθῇ: Rem vobis proponam; vos eam suo, non nominis pondere, penditote (Κικέρ.).—Ubi nihil erit quod scribas, id ipsum scribito (Κικέρ.). — Prius audite paucis: quod cum dixero, si placuerit, facitote (Τερέντ.).

Σημ. Ἡ προστακτικὴ ἀναφέρεται φυσικῶς εἰς τὸ μέλλον καθ' ὅλου, ἀλλὰ τὸ μέλλον δύναται μὲν νὰ εἶναι ἐγγύτατον καὶ τότε νὰ ληφθῇ ὡς ἐνεστὸς, δύναται δὲ νὰ εἶναι ἀφεστὸς καὶ τότε νὰ ληφθῇ ὡς τῷ ὄντι μέλλον. Ἑρμηνεύεται δὲ ὁ μὲν ἐνεστῶς τῆς λατινικῆς προστακτικῆς, ὁ δυνάμενος νὰ ἀναφέρηται καὶ εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον καὶ εἰς τὸ ἀφεστὸς ἢ διὰ τοῦ ἀορίστου ἢ διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἑλληνικῆς προστακτικῆς· lauda = ἐπαίνεσον (τώρα) ἢ ἐπαίνει (διαρκῶς), ὁ δὲ μέλλον τῆς λατινικῆς προστακτικῆς, ὁ ἀναφερόμενος σπανίως μὲν εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον, συνήθως δὲ εἰς τὸ ἀφεστὸς, διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἑλληνικῆς προστακτικῆς καὶ σπανίως διὰ τοῦ ἀορίστου· laudato = ἐπαίνει καὶ σπανίως ἐπαίνεσον.

174. Ἐκ τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ βῆθέντων περὶ τῆς σημασίας τοῦ μέλλοντος τῆς προστακτικῆς συνάγεται ὅτι τῶν τύπων τοῦ χρόνου τούτου σπανιώτερον μὲν γίνεται χρῆσις ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ, συνηθέστερον δὲ ἐν ἐκφράσεσι σεμνοτέραις καὶ ἐν διατάξεσι νομικαῖς: Regio imperio duo sunt iique consules appellantor, militiae summum ius habento, nemini parento, illis salus populi suprema lex esto (Κικέρ.).

175. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τῆς προστακτικῆς μετὰ τοῦ *ne* καὶ *neve* (ὄχι διὰ τοῦ *non* καὶ τοῦ *neque*), τῆς τοιαύτης ὁμῶς ἀπαγορευτικῆς προστακτικῆς γίνεται μᾶλλον χρῆσις ἐν τῇ ἀρχαϊκωτέρᾳ ἢ τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ ἢ ἐν ταῖς νομικαῖς διατάξεσι. *Tu ne cede malis* (Βεργιλ.). — *Hominem mortuum (inquit lex in duodecim tabulis) in urbe ne sepelito neve urito* (Κικέρ.). Ἐν δὲ τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *ne* (*nemo, nihil*) καὶ τῆς ὑποτακτικῆς (παρακειμένου) ἢ περιφραστικῶς διὰ τοῦ *noli* (προστακτικῆς τοῦ ῥήματος *nolo* = οὐ βούλομαι) καὶ ἀπαρεμφάτου. *Ne transieris Ibērum, ne quid rei tibi sit cum Saguntinis* (Λίβ.). — *Hoc facito, hoc ne feceris* (Κικέρ.). — *Nihil ignoveris, nihil gratiæ causa feceris, misericordia commotus ne sis* (Κικέρ.). — *De me nihil timueritis* (Κικέρ.). — *Noli oblivisci te Ciceronem esse* (Κικέρ.). — *Si insidias fieri libertati vestræ intelligetis, nolitote dubitare eam defendere* (Κικέρ.).

176. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς ἀμφοτέρων τῶν χρόνων, γίνεται χρῆσις: 1) τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς (μεθ' οὗ ἐν τῇ ἀπαγορεύσει τίθεται *non*), οἷον *facies ἢ non facies hoc* — *Sed valebis, mea me negotia videbis, meque diis iuvantibus ante brumam exspectabis* (= *vale, vide, exspecta*). 2) τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς, οὗτινος μάλιστα τὸ τρίτον πρόσωπον (ἐν καὶ πλ.) ἀναπληροῖ ἐπὶ τε προσταγῆς καὶ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως τὸ ἐλλείπον τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς καὶ ἀντὶ δὲ τοῦ τρίτου προσώπου τοῦ μέλλοντος τῆς προστακτικῆς τίθεται συνηθέστερον, ὅταν δὲν εἶναι χρεία ἐξεπίτηδες νὰ γείνη χρῆσις τῆς εἰς τὰς νομικὰς διατάξεις ἰδιαζούσης γλώσσης (§ 174). *Suum quisque noscat ingenium* (Κικέρ.). — *Dii prohibeant hoc a nobis* (Κούρτ.). — *Ne quis fastidat grammatices elementa* (Κοϊντιλ.). 3) τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῷ δευτέρῳ προσώπῳ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως μετὰ τοῦ *ne* (ιδ. § 175.).

Σημ. α'. Περιφραστικῶς δ' ἐκφέρεται ἡ μὲν προστακτικὴ διὰ τοῦ *cura* (προστακτικῆς τοῦ ῥήμ. *curare*) ἢ *curato ut* — *fac* (προστακτ. τοῦ *facere*) *ut ἢ fac* (ἄνευ τοῦ *ut*) μεθ' ὑποτακτικῆς, οἷον *cura ut quam primum venias* — *facite ut recordemini* κτλ. Ἡ δὲ ἀπαγορευτικὴ προστακτικὴ διὰ τοῦ *fac ne* — *cave ne ἢ* (συνηθέστερον) *cave* (ἄνευ τοῦ *ne*) μετ' ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου ὑποτακτικῆς,

οἶον· cave putes—cave dixeris, μάλιστα δὲ διὰ τοῦ noli καὶ ἀπαρεμφάτου (ιδ. § 175).

Σ η μ. 6'. Καὶ δι' ἄλλων περιφράσεων ἐκφράζουσιν οἱ ποιηταὶ τὴν ἀπαγορευσιν, οἶον· oderis curare—mitte sectari—remittas quaerere—fuge suspicari—parcite procedere—desine sperare κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

177. Ἡ ἀπαρέμφατος ἢ τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει τρεῖς χρόνους ἐν τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ, ἐνεστῶτα, παρακειμενον καὶ μέλλοντα (laudare, laudavisse, laudaturum esse—laudari, laudatum esse, laudatum iri). Καὶ ὁ μὲν ἐνεστῶς λαμβάνεται καὶ ἀντὶ παρατατικοῦ, ὁ δὲ παρακειμενος καὶ ἀντὶ ὑπερσυντελικου, *αὐτοῦ χρόνου*

178. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσῃ πολλακίς γίνεται χρῆσις, μάλιστα ἐν τῇ ἱστοριογραφίᾳ, τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἀπαρεμφάτου ἀντὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὀριστικῆς, ἵνα γίνηται ζωηροτέρα ἡ ἱστορικὴ διήγησις, τὸ τοιοῦτον δ' ἀπαρέμφατον καλεῖται ἱστορικόν (infinitivus historicus), λαμβάνει δὲ ὑποκειμενον κατ' ὀνομαστικὴν· Catilina in prima acie *versari* (=versabatur), laborantibus *succurrere* (=succurrerebat), integros *accersere* (=accersebat), omnia *providere* (=providebat), multum ipse *pugnare* (=pugnabat), saepe *hostem ferire* (=feriebat) Σαλλούστ.—Antiochus vocat ad cenam Verrem; expōnit suas copias omnes, multum argentum, non pauca etiam pocula ex auro. Iste unumquodque vas in manus *sumere, laudare, mirari*. Rex *gaudere*, praetori populi Romani satis iucundum et gratum illud esse convivium (Κικέρ.). *αὐτοῦ χρόνου*

179. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥήματος esse καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, ἧτις μετοχὴ τίθεται ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις. Οὕσα δηλαδὴ κυρίως ἡ μετοχὴ αὕτη κατηγορούμενον, βυθμίζει τὴν ἑαυτῆς πτώσιν (ἔτι δὲ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν) συμφώνως πρὸς τὸ ὑποκειμενον, ὅπερ ἔχει ἐν τῷ λόγῳ (scriptus—a-um-i-ae-a esse ἢ scriptum-am-um-os-as-a esse).

180. Ὅ,τι εἶπομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, λέγομεν καὶ περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος. Ὁ τύπος εἶναι· scripturus—a—um, scripturi—

† *καὶ ἀνεξέλετο*; διδασκ. πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐν Καθ. 13, 3, ὅτι καὶ περὶ παρακείμενου ἀπαρεμφάτου ἱστορικῆς

ae—a esse ἢ scripturum—am—um, scripturos—as—a esse.

181. Ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ) δύναται νὰ γείνη χρήσις τῆς περιφράσεως fore ut ἢ futurum esse ut μεθ' ὑποτακτικῆς ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ (κατὰ τὸν χρόνον τῆς κυρίας προτάσεως).

Ἡ τοιαύτη περίφρασις ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ εἶναι ἐπίσης συνήθης ὡς καὶ ὁ τύπος ὁ διὰ τοῦ ὑπτιῦ (σουπίνου) καὶ τοῦ iri ἐσχηματισμένος, εἶναι δὲ ἐν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἐν τοῖς ῥήμασιν ἐκείνοις, ἅτινα στεροῦνται ὑπτιῦ καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ σχηματίσωσιν οὔτε τὸν παθητικὸν μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου (ὑπτιῦ καὶ iri) οὔτε τὸν ἐνεργητικὸν (διότι ἢ μετοχὴ εἰς—urus, ἐξ ἧς μετὰ τοῦ esse σχηματίζεται τὸ ἀπαρέμφατον, παράγεται ἐκ τοῦ ὑπτιῦ). Puto fore ut veniat=puto eum venturum esse.—Puto futurum esse ut epistola scribatur (σύνθηες) =puto epistolam scriptum iri (ἀσύνθηες).—Spero futurum esse (ἢ fore) ut tui te facti paeniteat (ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἢ περίφρασις, διότι τὸ paenitere δὲν ἔχει ὑπτιον).

Σημ. Τὸ fore μετὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἔχει σαμασίαν τετελεσμένου μέλλοντος, οἷον· Hoc possum dicere me satis adeptum fore, si ex tanto beneficio nullum in me periculum redundarit (Κικέρ).

182. Ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς τῆς καλουμένης conditionalis, τρέπεται πάντοτε ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρέμφατον εἰς—urum fuisse ἢ, ἂν τὸ ῥῆμα δὲν ἔχη ὑπτιον, εἰς futurum fuisse ut (ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ πάντοτε futurum fuisse ut).

Εὐθύς λόγος. Ἐνεργητ. vincerem, si me adiuvares—vicissem, si me adiuvissem.

Πλάγ. λόγος. Ἐνεργητ. puto me victurum fuisse, si me adiuvares—puto me victurum fuisse, si me adiuvissem.

Εὐθύς λόγος. Παθητ. vincerer, nisi a te adiuvarer—victus essem, nisi a te adiutus essem.

Πλάγ. λόγος. Παθητ. puto futurum fuisse ut vincerer, nisi a te adiuvarer—puto futurum fuisse ut victus essem, nisi a te adiutus essem.

183. Τὸ ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον δύναται νὰ τεθῇ ὡς ὑποκείμε-

conditionalis ἢ ὑπτιοῦ καὶ τοῦ ὑπτιοῦ τοῦ ἐπιπέδου Πολιτικῆς

ον (ἢ κατηγορούμενον) ἢ ὡς ἀντικείμενον τῆς προτάσεως, οἶον· *Errare* (ὑποκείμ.) *humanum est*. — *Est operæ pretium, diligentiam maiorum recordari* (ὑποκείμ.) — *Vincere* (ἀντικείμ.) *scis, Iannibal, victoriā uti* (ἀντικείμ.) *nescis*.

184. Τοῦ ἀπαρεμφάτου γίνεται καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις ὅπως καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησι καὶ ἐπιφωνηματικῇ χρῆσις· *Condemnari tot homines!* (Κικέρ.). Ἑλληνιστί· ἐμὲ παθεῖν τάδε;

Ἄπαρεμφατικὴ πρότασις.

185. Ὀνομάζεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις (*accusativus cum infinitivo*) ἐκείνη, ἣτις ἔχει τὸ μὲν ῥῆμα κατ' ἀπαρέμφατον, τὸ δὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν, οἶον· *Scimus Romanos saepe vicisse*. Ὅταν ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις ἔχῃ κατηγορούμενον τίθεται καὶ τὸ κατηγορούμενον κατ' αἰτιατικὴν· *Constat Ciceronem fuisse oratorem magnum*. Ὀλόκληρος ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις δύναται νὰ εἶναι ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον ἄλλου ῥήματος, ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν ὀνομαστικὸν ἀπαρέμφατον (§ 183).

186. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν τριτοπροσώπων ῥημάτων *constat, apparet, decet, oportet* καὶ τῶν τριτοπροσώπων φράσεων *rectum est (erat), verisimile est, opus est, fas est, necesse est* κτλ. *Constat ad salutem civium leges esse inventas* (Κικέρ.). — *A deo necesse est mundum regi* (Κικέρ.).
 Ὡς Σημ. Τὸ *oportet*, τὸ *necesse est* καὶ τὸ *licet* λαμβάνουσιν ἐνίοτε ἀντὶ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, ὑποτακτικὴν ἢ καὶ ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον, ὅταν δὲν εἶναι ὠρισμένον τὸ ὑποκείμενον. *Me ipsum ames oportet* (Κικέρ.). — *Virtus necesse est vitium aspernetur atque oderit* (Κικέρ.). — *Sequatur Hermagoram licebit* (Κικέρ.). — *Aut vincere aut vinci necesse est*.

Ἡ Τὸ *necesse est* καὶ τὸ *licet* λαμβάνουσι μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ δοτικὴν· *Homini necesse est mori* — *Licet mihi dicere*. Τὸ *licet* λαμβάνει τότε καθ' ἑλξιν καὶ τὸ κατηγορούμενον, ἂν ὑπάρχῃ, κατὰ δοτικὴν· *Patricio Romano tribuno plebis fieri non licebat*.⁴

187. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν γνω-

(1) Πρὸς Παντὶ προσθίκει ἄρχοντι φρονίμῳ εἶναι. — Οὐκ ἄλλοτριῶς ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι.

στικῶν, αἰσθητικῶν, δοξαστικῶν, καὶ λεκτικῶν ῥημάτων καὶ τούτοις ὁμοίων (verba sentiendi et declarandi) *Sentit animus se sua vi, non aliena moveri* (Κικέρ.). — *Pompeios, celebrem Campaniæ urbem, desedisse terræ motu audivimus* (Σενέκ.). — *Clo dius adhuc mihi denuntiat periculum. Pompeius affirmat non esse periculum, adiurat, addit etiam se prius occisum iri ab eo quam me violatum iri* (Κικέρ.).

188. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσῃ σχηματίζεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις ἢ τοι τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ ἐπὶ ταῦτοπροσωπίας καὶ ὄχι, ὅπως ἐν τῇ ἑλληνικῇ, μόνον ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας. Ὅθεν αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ α'. καὶ β' προσώπου, αἵτινες συνήθως παραλείπονται ἐν τοῖς παρεμφατικοῖς ῥήμασι, τίθενται, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ συντάξει, οἷον *Puto me aliquid didicisse*. Τότε δὲ μόνον παραλείπονται, ὅταν ἐκ τῆς παραλείψεως δὲν προκύπτει ἀσάφεια περὶ τῆς ἔννοιαν *Confitère, ea spe huc venisse, quod putares hic latrocinium non iudicium futurum* (= *te venisse*) Κικέρ.

Ἡ ἀντωνυμία τοῦ γ'. προσώπου (se), τότε μόνον τίθεται, ὅταν ἀναφέρηται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως: *Cæsar affirmabat (se) (ὅτι αὐτός, ὁ Καῖσαρ) non sibi vicisse sed patriæ*.

189. Ὅταν ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ συντάξει ὑπάρχη καὶ ἀντικείμενον καὶ ἐγείρεται ἀμφιβολία περὶ τοῦ: τίς ἢ τοῦ ὑποκειμένου αἰτιατικῆς καὶ τίς ἢ τοῦ ἀντικειμένου, τρέπεται ἡ σύνταξις εἰς παθητικὴν. Ἀπ.χ. εἴπωμεν *Multi putaverunt Pompeium Cæsarem victurum esse*, εἶναι ἀμφίβολον, πότερον ἐνόμιζον, ὅτι ὁ Καῖσαρ ἐμελλε νὰ νικήσῃ τὸν Πομπήιον ἢ τούναντίον ὁ Πομπήιος τὸν Καίσαρα, ἂν ὅμως εἴπωμεν, τρέποντες τὴν σύνταξιν εἰς παθητικὴν *Cæsarem a Pompeio victum iri* αἴρεται ἡ ἀμφιβολία.

190. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀόριστον, παραλείπεται, οἱ δὲ εἰς αὐτὸ ἀναφερόμενοι κλιτοὶ προσδιορισμοί, ὅσοι ὑπάρχωσι, τίθενται κατ' αἰτιατικὴν: *Contentum esse suis rebus certissimæ sunt divitiæ* = τὸ εἶναι τινα *contentum suis rebus* τοῦτο εἶναι *certissimæ divitiæ*.

191. Ἡ ὡς ἀντικείμενον τῶν ἐν τῇ § 187 ἀναφερομένων ῥημάτων κειμένη ἀπαρεμφατικὴ πρότασις, κατὰ δύο τρόπους δύναται ἐκφρασθῆ ὅταν τὸ ῥῆμα τρέπῃται εἰς παθητικόν: ἢ ἀπροσώπως καὶ

τότε μένει ἀμετάβλητος (αἰτιατικὴ καὶ ἀπαρέμφατον) ἢ προσωπικῶς καὶ τότε μεταβάλλεται εἰς ὀνομαστικὴν καὶ ἀπαρέμφατον. οἶον·

'Energy. Pontem in Ibēro prope effectum esse *nuntiabant*. Παθ. ('Απροσ.). Pontem in Ibero prope effectum esse *nuntiabatur*. (Προσωπικ.) Pons in Ibero prope effectus esse *nuntiabatur*.

192. Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι *συνηθεστέρα* ἐπὶ τῶν κυρίως λεκτικῶν, δεικτικῶν, καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων καὶ μάλιστα ὅταν τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ εἶναι ἀόριστον, κανονικὴ δὲ ἐπὶ τῶν παθητικῶν *videri, iuberi, vetari, argui, convinci* καὶ τοῦ *fertur*. Terentii *fabulæ putabantur* a C. Lælio *scribi* (Κικέρ.).—*Lectitavisse* Platonem *studiose Demosthenes dicitur* (Κικέρ.).—*Fortunatus sibi Damocles esse videbatur* (Κικέρ.).—*Lycurgi temporibus Homerus fuisse dicitur* (Κικέρ.).

193. Τὸ *dicitur* καὶ τὸ *nuntiatur* λαμβάνουσιν ἀπρόσωπον σύνταξιν (αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου) ὅταν ἐν τῷ λόγῳ συνάπτηται πρὸς αὐτὰ καὶ δοτικὴ, οἶον *Nuntiatur Afranio magnos commeatus ad flumen constitisse* (Καῖς.). Τὰ δύο ταῦτα ῥήματα λαμβάνουσιν ἐπρόσωπον σύνταξιν καὶ ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὄχι περὶ ἀπλῆς τιнос ῥήμης ἀλλὰ περὶ ὠρισμένης ἀγγελίας. *Dicitur matrem Pausaniæ ad filium claudendum lapiden attulisse* (Κορν. Νέπ.).

194. Αἱ μετὰ τοῦ *esse* *συνημμένα* μετοχαὶ τοῦ παθητικοῦ παρεμμένου καὶ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος (γερονδιθεῖου) τῶν λεκτικῶν καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων (*nuntiatum est—dicendum est*) λαμβάνουσι κανονικῶς τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν. *Traditum est Homērum cæcum fuisse* (ἀλλὰ: *Homērus traditur cæcus fuisse*).—*Nuntiatum est, adesse Scipionem cum legionibus—Fides et tibias eorum causa factas (esse) dicendum est, qui illis uti possint*.

195. Τὰ ῥήματα τὰ βουλήσεως ἢ ἐπιθυμίας σημαντικὰ (*velle, malle, cupere, studere*) δέχονται ἢ ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον ἢ ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν (αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου).

α'. Ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον ἐπὶ ταῦτοπροσωπίας: *legere volo—cupio esse clemens*. α'!

β'. Ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας: *volo te legere—cupio te esse clementem*. α'!

196. Πολλάκις ὅμως καὶ ὅταν εἶναι ταῦτοπροσωπία συντάσσονται ἀ ῥήματα ταῦτα ὡς ἂν ἦτο ἑτεροπροσωπία, τοῦ ἀπαρεμφάτου λαμ-

βάνοντος ὡς ὑποκείμενον τὴν αἰτιατικὴν τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, μάλιστα ὅταν τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ esse, οἶον *Metui me cupio—Cupio me esse clementem—Homo tenuis gratum se videri studet* (Κικέρ.). — *Ego me Phidiam esse malle quam vel optimum fabrum tignarium* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Τὰ ῥήματα *velle, malle, cupere* καὶ *studere* συντάσσονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. Τὸ δὲ *optare* συντάσσεται ὁ Κικέρων πάντοτε πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Cæsar maxime studebat, ut portam urbis ab reliqua parte intercluderet* (Καῖς.). — *Phaëthon optavit, ut in currum patris tolleretur* (Κικέρ.).

Σημ. β'. Τὸ *velle, malle* καὶ τὸ *nolle* φέρονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν ἄνευ τοῦ *ut*. *Nollo accusator in iudicium potentiam afferat* (Κικέρ.). *um Cic. I. Phil. 6, 13. velim ignorare.* — II, 37

197. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀνέχεσθαι, ἐπιτρέπειν, αἰτεῖν (*patior, sino—permitto, concēdo—flagito, postulo*) φέρονται ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ *ut* ἢ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, ἀλλὰ παρὰ μὲν τισιν ἐξ αὐτῶν εἶναι συνηθεστέρα ἢ μία σύνταξις, παρ' ἄλλοις δὲ ἢ ἄλλη. *Alcibiades Athenas victas Lacedaemoniis servire non poterat pati* (Κορν. Νέπ.). — *Consuli permissum est, ut duas legiones conscriberet novas* (Λιβ.). — *Tribuni plebis postulant, ut sacrosancti habeantur* (Λιβ.).

198. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀποφασίζεῖν ἢ προσπαθεῖν (*statuo, constituo, consilium capio, decerno, tento, nitor, contendo*) δέχονται ἐπὶ μὲν ταῦτοπροσωπίας ἀπαρέμφατον (σπανιώτερον δὲ ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*), ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας ὑποτακτικὴν μετὰ *ut* καὶ ἄνευ τοῦ *ut*. Ὅθεν λέγεται *constituo proficisci* (ἢ σπανιώτερον *constituo ut proficiscar*), ἀλλὰ *constituo ut proficiscaris* (καὶ οὐδέποτε *constituo te proficisci*). *Sac. Lat. 29, 2. — 32, 2.*

199. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα παρακαλεῖν (*rogo, oro, precor, peto*), συμβουλεύειν ἢ προτρέπειν (*moneo, admoneo, suadeo, hortor*), κελεύειν (*impero, mando, præscribo*), φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Peto non ut decernatur aliquid novi, sed ne quid novi decernatur* (Κικέρ.). — *Te hortor, ut orationes meas legas* (Κικέρ.). — *Cæsar Allobrogibus imperavit, ut Helvetiis frumenti copiam facerent*. (Καῖς.).

200. Τὰ ῥήματα *iubere* καὶ *vetare* φέρονται πρὸς ἐνεργητικὸν

μὲν ἀπαρέμφατον ὅταν ἐκφέρηται τὸ πρόσωπον, ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει νὰ πράξῃ τι. Iubeo *te* (ἀντικείμεν τοῦ iubeo) *legere*—Veto *te hoc facere*. Πρὸς παθητικὴν δὲ ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, ὅταν δὲν ἐκφέρηται τὸ πρόσωπον ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει. Cæsar *iussit* (ἢ *vetuit*) *pontem fieri*—Dux *vetuit* *hostem interfici* (ἀλλὰ *dux vetuit milites inter ficere hostem*)¹.

Σημ. α'. Τὸ iubeo φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἀποφάσεων τοῦ δήμου ἢ τῆς συγκλήτου. *Populus iussit, ut, quæ statuæ C. Verris essent, eas quaestores demoliendas locarent.* *καὶ τὸ cogere.* Cic. p. M. 2. 26 71.

201. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα κατορθοῦν (*facio, efficio, perficio, evinco, pervinco, impetro, assēquor, consēquor*) φέρονται μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Sol efficit, ut omnia floreant* (Κικέρ.).—*Tu quidquid indāgāris de republica, facito ut sciam* (Κικέρ.).—*Impetrabis a Cæsare ut tibi abesse liceat* (Κικέρ.).—*Evicēre tandem ut tribuni militum crearentur* (Λίβ.).

Σημ. α'. Πολλάκις γίνεται περίφρασις διὰ τοῦ *facere ut*, οἷον *fac fecit, ut dimitteret milites*—*dimisit milites*.—Ἡ προστακτικὴ *fac*=θές, ὑπόθεσις, φέρεται πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν οἷον *Fac animos non remanēre post mortem*—θές τὰς ψυχὰς οὐ διαμένειν—ὑπόθεσις ὅτι αἱ ψυχὰι δὲν διαμένουσι μετὰ θάνατον.—Τὸ *efficere*=ἀποδεικνύειν, φέρεται πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν (*Dicæarchus tres libros scripsit, in quibus vult efficere, animos esse mortales*), ἀλλὰ τὸ *efficitur*=συμπεραίνεται ὅτι, δύνανται νὰ συνταχθῇ καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*, οἷον *ex quo efficitur, ut quidquid honestum sit, idem sit utile* (Κικέρ.).

Σημ. β'. Τὸ *facio*=τίθημι, ὑποτίθημι, παριστάνω (ὅπως καὶ τὸ *figo* καὶ τὸ *indūco*) φέρεται πρὸς μετοχὴν μὲν ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ ῥήματος, πρὸς ἀπαρέμφατον δὲ παθητικοῦ. *Xenophon Socratem disputantem facit* (Κικέρ.).—*Plato construi a deo atque ædificari mundum facit* (Κικ.).

202. Μόλιον πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut* συντάσσονται τὰ ἐξ ἧς τριτοπρόσωπα ῥήματα καὶ αἱ τριτοπρόσωποι φράσεις: *fit, fieri potest, accidit, contingit, evenit, obtingit, usu venit, occurrit*—*reli-*

(1) Τίθεται ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ iubeo καὶ τὸ veto καὶ ὅταν δὲν ἐκφέρηται μὲν τὸ πρόσωπον ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει, ἀλλ' εἶναι ὁμοῦς ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου ἐμφανέστατον, οἷον *Cæsar castra munire iussit = iussit milites munire castra.*

quum est, relinquitur, restat, superest, sequitur, futurum est, extremum est, proximum est, in eo est, prope est. εἶον. *Accidit, ut Athenienses Chersonesum colōnos velent mittere* (Κορν. Νέπ.). — *Restat, ut doceam* omnia quæ sint in mundo, hominum causa facta esse (Κικέρ.). — *Extremum illud est, ut te orem, animo ut maximo sis* (Κικέρ.).

Σημ. Τὸ tantum abest, ut λαμβάνει συνήθως καὶ δεύτερον ut, εἶον. *Tantum abest, ut merito laudearis, ut a plurimis vitupereris* = Τοσοῦτου δέεις ἀξίως ἐπαινεῖσθαι, ὥστε ψέγη ὑπὸ τῶν πλείστων.

Ὁμοίαν πρὸς τὰ τριτοπρόσωπα ῥήματα σύνταξιν λαμβάνει καὶ τὸ est (= συμβαίνει ὥστε). *Est, ut plerique philosophi nulla tradant præcepta dicendi* (Κικέρ.).

Σημ. Παρατηρητέον καθ' ὄλου ὅτι ἡ μὲν ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ut ἔχει τελικὴν ἢ συμπερασματικὴν σημασίαν, ἐν ᾧ ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις εἶναι μόνον συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος.

Quod.

203. Ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως τίθεται τὸ quod, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅχι γενικὴ τις καὶ ἀόριστος ἐννοία, ἀλλ' ὅπως εἰδικὴ περίπτωσις. *Aequum est, victorem parcere victis*, εἶναι δίκαιον καθ' ὄλου, πάντοτε ὁ νικητὴς νὰ φειδῆται τῶν ἡττημένων — *Aequum erat, quod victor pepercit victis* — δίκαιον ἦτο ὅτι ὁ νικητὴς ἐν ὀρισμῆν περιπτώσει, τότε, ἐφείσθη τῶν ἡττημένων.

204. Τίθεται κανονικῶς ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς συντάξεως τὸ quod, ἐν ταῖς ἐπεξηγηματικαῖς προτάσεσι ταῖς ἀναφερομέναις εἰς προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν (hoc, id, illud, istud), ἐκτός ἐὰν ἡ ἀντωνυμία αὕτη (κατὰ πτῶσιν ὀνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν) κεῖται πλεοναστικῶς μετὰ ῥημάτων συντασσομένων πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. Ὅθεν ὁ κανὼν οὗτος ἀσφαλῶς ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία κεῖται κατ' ἄλλην πτῶσιν (πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς) ἢ κρέματα ἐκ προθέσεως. *Mihi quidem videntur homines hac re maxime beluis præstare, quod loqui possunt* (Κικέρ.). — *Socrates apud Platonem hōc Periclem ceteris præstitisse oratoribus dicit, quod is Anaxagorae fuerit auditor* (Κικέρ.) — *Quam te velim cautum esse in scribendo, ex hoc (ἢ hinc) conicito, quod ego*

ad te ne haec quidem scribo quae palam in republica turbantur, ne cuiusquam animum meae litterae interceptae offendant (Κικέρ.).

205. Τίθεται τὸ quod μετὰ τὰς φράσεις τὰς ἀποτελουμένας ἐκ τοῦ esse καὶ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου *Beneficium est naturae quod necesse est mori* (Σενέκ.). *Quod rediit Regulus Carthaginem nobis mirabile (esse) videtur* (Κικέρ.).

206. Μετὰ τὸ δεικτικὸν δύναται (ἀντὶ τοῦ quod, ὅπερ θὰ ἐδήλου τὴν πράξιν ὡς γεγονός βέβαιον καὶ πραγματικόν) νὰ ἐπενεχθῇ ὁ ut μὲθ' ὑποτακτικῆς ὅταν δηλωθῶται ἡ πράξις ὡς τι φυσικὸν ἀκολούθημα. *Est hoc commune vitium in liberis civitatibus, ut indivia gloriae comes sit* (Κορν. Νέπ.).

207. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν πάθησιν ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψυχικῆς παθήσεως (*verba affectuum*) συντάσσονται ἢ πρὸς ἀπαφαιματικὴν πρότασιν ἢ πρὸς τὸ quod. Τοιαῦτα ῥήματα εἶνε τὰ ἐξῆς: gaudeo, delector, doleo, miror, indignor, laetor, gratulor, gratias ago, κτλ. *Quod spiratis indignantur* (Λίβ.). — *Utrumque laetor, et sine dolore corporis te fuisse, et animo valuisse* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Τὸ quod δηλοῖ μᾶλλον τὴν αἰτίαν τῆς ψυχικῆς παθήσεως, ἢ δὲ ἀπαραιματικὴ πρότασις τὸ ἀντικείμενον τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης, κτλ.

Σημ. β'. Μετὰ τοῦ quod τίθεται καθ' ὅλου ἡ ὀριστικὴ ἢ ὑποτακτικὴ συμφώνως πρὸς τοὺς περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἐγκλίσεων κανόνας. § 160, α', β', γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

208. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα ἔχουσι δύο μόνον χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, ἐνεστῶτα καὶ μέλλοντα (*laudans—laudaturus*). Σπουδαιότητα εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, ἔνεκα τῆς ὁποίας ἐλλείψεως καθίσταται ἀδύνατος ἡ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν μετάφρασις τῶν ἐλληνικῶν μετοχῶν τοῦ τε ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ὀριστοῦ. "Ὅθεν ἢ (σπανιότερον καὶ ὅταν τοῦτο εἶναι δυνατόν) ἀναπληροῦται αὕτη διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου συνωνύμων ἀποθετικῶν ῥημάτων (ἅτινα ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἢ συνηθέστερον, τρέπεται ἡ σύνταξις εἰς παθητικὴν καὶ γίνεται τότε χρῆσις τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τιθε-

μένης κατ' ἀπόλυτον αφαιρετικὴν ἢ τέλος, ἀντὶ μετοχῆς γίνεται χρῆσις ἀναλελυμένου λόγου. *Alpibus superatis* (ἢ postquam superavit Alpes) Hannibal in Italiam pervenit = Ἐπερβαθεισῶν τῶν Ἄλπεων (ἢ ἀφ' οὗ ὑπερέβη τὰς Ἄλπεις) = ὑπερβάς τὰς Ἄλπεις, ὁ Ἀννίβας ἔφθασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. — Alexander, *audito* (ἢ ut auditivit), Darium movisse ab Ecbatānis, fugientem insequitur = Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀκουσθέντος (ἢ ὡς ἤκουσεν) = ἀκούσας ὅτι ὁ Δαρεῖος κ.τ.λ.

209. Τὰ παθητικὰ ῥήματα ἔχουσιν ὡσαύτως δύο μόνον χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, παρακείμενον καὶ μέλλοντα, ὅστις κυρίως εἶναι τὸ ἄλλος λεγόμενον γερουνδίβον ἢ δευτερον θετικόν (*laudatus—laudandus*). Σπουδαία εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος.

210. Τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα ἔχουσι τέσσαρας χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, δύο μὲν ἐνεργητικούς καὶ κατὰ τύπον καὶ κατὰ σημασίαν, τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα (*hortans—hortaturus*), ἓνα παθητικὸν μὲν κατὰ τύπον, ἐνεργητικὸν δὲ κατὰ σημασίαν, τὸν παρακείμενον (*hortatus*) καὶ ἓνα παθητικὸν καὶ κατὰ τύπον καὶ κατὰ σημασίαν, τὸν παθητικὸν μέλλοντα ἢ γερουνδίβον (*hortandus*). Ὅθεν μόνα τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα δύνανται ἀκριβῶς νὰ ἀποδώσωσι τὸν ἐλληνικὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον τῆς μετοχῆς: *hortatus* = παραινέσας.

Σημ. Ἀποθετικῶν τινῶν ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἔχει πρὸς τῇ ἐνεργητικῇ καὶ παθητικῇ σημασίαν, οἷον *comitatus, adeptus, complexus, confessus, meditatus*, κτλ.

Χρῆσις τῆς μετοχῆς.

211. Τῆς μετοχῆς καθ' ὅλου ὀλιγωτέρα γίνεται χρῆσις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἢ ἐν τῇ ἐλληνικῇ. Ἐχουσι δὲ αἱ μετοχαὶ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ποικίλας σημασίας ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ (εἶναι δηλ. χρονικαί, αἰτιολογικαί, ἐναντιωματικαί κτλ.) καὶ ἀναλύονται διὰ τῆς πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν καταλλήλου ἀντωνυμίας ἢ τοῦ καταλλήλου συνδέσμου καὶ περιφραστικοῦ ῥήματος.

212. Τὸ ἐκείνος, ὅστις οὐδέποτε ἀποδίδεται λατινιστὶ δι' ἀναφορικῆς μετοχικῆς, ἀλλὰ πάντοτε διὰ τοῦ *is qui* ἢ μόνον διὰ τοῦ *qui* ἢ διὰ τοῦ *si qui*. Ὡσαύτως δὲ λέγεται πάντοτε λατινιστὶ *qui vocatur, quem vocant* (μὴ ὑπαρχούσης παθητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνε-

στῶτος), quæ supra dixi (ὄχι=supra dicta=τὰ ἐπάνω εἰρημένα). Egens æque est *is, qui non satis habet*=ὁ οὐκ ἔχων ἰκανά.—*Errant si qui in bello omnes secundos rerum proventus expectant*=οἱ προσδοκῶντες.

Ὁ δὲ λόγος, δι' ὃν ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν μεταχειρίζεται ἐν ταῖς τοιαύταις φράσεσι τὴν μετοχὴν, εἶναι ἡ παρ' ἐκείνη ἔλλειψις τοῦ ἄρθρου.

213. Τὰ ῥήματα *videre* καὶ *audire* συντάσσονται ἢ πρὸς μετοχὴν ἢ πρὸς ἀπαρέμφατον. *Audio te clamantem*—*Audio te clamare*. Ἡ διαφορὰ εἶναι οἷα καὶ μεταξὺ τῶν δύο ἐλληνικῶν φράσεων Ἐκούω σου λέγοντος καὶ Ἐκούω σε λέγειν.

214. Ῥήματά τινα δηλοῦντα ἀποφασίζουσιν, ἐξετάζουν, κατασκοπεῖν κ.τ.λ. σχηματίζουσι περιφραστικὸν ἐνεργητικὸν παρακειμένον διὰ τοῦ ῥήματος *habeo* καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου. Ὅθεν λέγεται *cognitum, perspectum, comprehensum, exploratum, statum, constitutum, deliberatum, persuasum habeo* ἀντὶ *cognovi, perspexi, comprehendi, exploravi* κτλ. ἔχοντες ἔχοντες.

Σημ. Πολλάκις (καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐτι ῥημάτων) ὁ τοιοῦτος περιφραστικὸς παρακειμένος διαφέρει τοῦ μονολεκτικῆς ἄτε κυρίως σημαίνων ὅτι πρᾶξις τις ἄλλοτε γενομένη ἐξακολουθεῖ ἕως τῶρα νὰ ὑπάρχη καὶ κάλλιον ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἐλληνικὸν παρακειμένον. *Suas in Asia pecunias collocatas habent* (Κικέρ.).—*Antiquitatem Atticus diligenter habuit cognitam* (Κορν. Νέπ.). *Κατὰ Γαλ. I, 9, 2.*

215. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἀντὶ ῥηματικῆς ὀνόματος ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων καὶ ἡ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος (τῶν πλαγίων πτώσεων) ἐπὶ οὕτω τετελεσμένων. *Ante urbem conditam*=πρὸ τῆς πόλεως κτισθείσης=πρὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως.—*Post Christum natum*=μετὰ Χριστὸν γεννηθέντα=μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ¹.—*Flagitiosum est, ob rem iudicandam pecuniam accipere*=διὰ κριθησόμενον πρᾶγμα.

Σημ. Ἡ χρῆσις αὕτη προῆλθεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως καταλλήλων ῥηματικῶν οὐσιαστικῶν.— Παρατηρητέον δ' ὅτι εἶναι φημίνα παρὰ τῷ Κικέρωνι ἐπὶ τοιαύτης χρήσεως ἡ ὀνομαστικὴ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

(1) Πρβλ. τὰ ἐλληνικά. Μετὰ Σόλωνα *οἰχόμενον* ('Ἡρόδ.).— Μετὰ δ' ἐμὲ *εἰσελθόντα* ('Ἡρόδ.).

Ἀπόλυτος ἀφαιρετική.

216. Καθ' ὃν τρόπον μεταχειρίζονται οἱ Ἕλληνες τὴν ἀπόλυτον λεγομένην γενικήν, μεταχειρίζονται καὶ οἱ Λατῖνοι τὴν ἀπόλυτον ἀφαιρετικήν (ablativus absolutus ἢ ablativus consequentiae). Ὅπως δ' ἡ ἀπόλυτος γενική τῶν Ἑλλήνων προῆλθεν ἐκ τῆς χρονικῆς γενικῆς οὕτω καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀφαιρετική τῶν Λατίνων ἐκ τῆς χρονικῆς ἀφαιρετικῆς. *Noctis καὶ ἑμοῦ καθεύδοντος = nocte et me dormiente.* — *Pythagoras Tarquinio regnante in Italiam venit* (Κικέρ.). — *Demosthenem aiunt cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patērā et eo poto, mortuum concidisse* (Κικέρ.). — *Haud scio an pietate adversus deos sublata* (= si sublata sit pietas), *iustitia etiam tollatur* (Κικέρ.). — *Eclipses non ubique cernuntur aliquando propter nubila, saepius globo terrae obstante* (= ἐπειδὴ). Πλίν. Φυσ. Ἴστ.

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων καταδεικνύεται ὅτι καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀφαιρετική, ἧς ἡ πρώτη καὶ κυρία σημασία εἶναι ἡ χρονική, δύναται νὰ προσλάβῃ ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι μετοχαὶ ποικίλας σημασίας καὶ καταλλήλως νὰ ἀναλυθῇ.

Σημ. β'. Ἐνεκα τῆς ἀχρηστίας τῆς μετοχῆς τοῦ ῥήματος esse (ens) κεῖνται πολλάκις ὑποκειμενικαὶ καὶ κατηγορηματικαὶ ἀφαιρετικαὶ παραλειπομένης τῆς κυρίας ἀφαιρετικῆς, δηλαδὴ τῆς μετοχῆς, οἷον *Cicerone* (ὑποκείμ.) *consule* (κατηγορ). δηλ. *ente* — *L. Pisone A. Gabinio consulibus* δηλ. *entibus*. Τὰ οὐσιαστικά ἄτινα οὕτω τίθενται κατ' ἀφαιρετικήν ὡς κατηγορούμενα ἐξωθεν νοουμένης τῆς μετοχῆς τοῦ esse εἶναι μάλιστα τὰ ἐξῆς: *dux, comes, adiutor* (*adiutrix*), *auctor, testis, iudex* κ.τ.λ. — *consul, praetor, rex, puer*.

Σημ. γ'. Ἡ μετοχή τοῦ μέλλοντος ἦτε ἐνεργητική καὶ ἡ παθητική δὲν εὐρίσκεται κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικήν παρὰ τοῖς δοκίμοις.

217. Ἡ κατ' ἀφαιρετικήν ἀπόλυτον σύνταξις εἶναι φευκτέα ἐν ταῖς ἐξῆς δυσὶ περιπτώσεσιν:

α'.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ὧν τὸ ῥῆμα συνάπτεται πρὸς κατηγορηματικὴν ὀνομαστικήν. Ὅθεν λέγεται *cum Cicero consul creatus esset* καὶ ὄχι *Cicerone consule creato*. Ἄλλ' ὅμως εὐρίσκονται καὶ σπάνιά τινα παραδείγματα τῆς τοιαύτης χρήσεως, οἷον *Has-*

drubale imperatore suffecto (Κορν. Νέπ. Ἄν 3). — Consulibus certioribus factis (Λίβ. 45, 21). — Dolabella hoste iudicato (Κικέρ. Φίλπ. 11, 7.).

6'.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ὧν τὸ ῥῆμα συνάπτεται πρὸς οὐσιαστικὸν προσδιορισμὸν (παράθεσιν) ἢ πρὸς κατηγορηματικὸν ἐπίθετον ἢ πρὸς μετοχὴν, οἷον: *Cum Gaius puer mortuus esset* (καὶ ὄχι: *Gaio puero mortuo*) — *Cum milites invitī ex castris educti essent* (καὶ ὄχι: *mlitibus invitis eductis*) — *Cum milites fortiter pugnantes caesi essent* (καὶ ὄχι: *militibus fortiter pugnantibus caesis*).

218. Ἐνίοτε ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται μόνη κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον, ἄνευ δηλαδὴ ὑποκειμένου κατ' ἀφαιρετικὴν, ἢ τοιαύτη δ' ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ φέρεται συνήθως πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς πρότασιν διὰ συνδέσμου ἐξαγγελλομένην ἢ καὶ πρὸς λέξιν ἐρωτηματικὴν. *Alexander, audito Darium movisse ab Ecbatani, fugientem insēqui pergit.* (Κούρτ.). — *Exposito quid pararet* (Λίβ.). — *Edicto ne quis iniussu pugnaret* (Λίβ.).

Σημ. Οὕτω μάλιστα τίθενται αἱ μετοχαὶ *audito, cognito, comperto, explorato, nuntiato, edicto* καὶ ἄλλαι τῆς αὐτῆς περιπέου πρὸς ἐκεῖνας ἐννοίας. — Παρὰ τῶν Κικέρωνι δύο μόνον ἀπαντῶσι παραδείγματα τοιαύτης ἀπολύτου ἀφαιρετικῆς, ἣτις γίνεται παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς μάλιστα κοινοτέρα ἀπὸ Λιβίου καὶ ἐξῆς.

Περὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος.

219. Ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος (εἰς *andus* ἢ *endus*) ὀνομάζεται, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, καὶ γερουνδῖθον ἢ δεῦτερον θετικόν. Σημαίνει δ' ὁ ῥηματικὸς οὗτος τύπος ἐν τῇ ὀνομαστικῇ (ὅταν δὲ κεῖται ἐν ἀπαρεμφατικῇ προτάσει καὶ ἐν τῇ αἰτιατικῇ) τὸ δεόν γενέσθαι καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ εἰς τέος ἑλληνικὰ ῥηματικά. Ὅπως δὲ παρ' Ἑλλήσιν ἐν τοῖς εἰς τέος ῥηματικοῖς οὕτω καὶ παρὰ Λατίνοις ἐν τοῖς εἰς *andus* ἢ *endus* τὸ ποιητικὸν αἷτιον τίθεται κατὰ δοτικὴν, οἷον: *epistola mihi scribenda est* (καὶ ὄχι: *a me*) = γραπτέα μοί ἐστιν ἡ ἐπιστολή (ιδ. § 40).

220. Οὐδέποτε ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος λαμβάνει αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ λογικὸν ἀντικείμενον τρέπεται πάν-

τοτε εἰς ὑποκειμενικὴν ὀνομαστικὴν καὶ πρὸς αὐτὴν συμφωνεῖ ἡ μετοχὴ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν. "Οθεν ὄχι *mihi bibendum est aquam*, ἀλλὰ *aqua mihi bibenda est*—ὄχι *mihi legendum est libros*, ἀλλὰ *libri mihi legendi sunt*.—*Diligentia in omnibus rebus plurimum valet: haec praecipue colenda est nobis, haec semper adhibenda* (Κικέρ.). 223

221. Μετὰ τῶν ῥημάτων *curare, dare* (tradere) — *mittere* (permittere), *concedere*—*accipere* (suscipere), *locare* (=ἐκμισθοῦν) καὶ *conducere* (=μισθοῦσθαι), ἢ εἰς *dus* μετοχὴ δηλοῖ τὸν σκοπὸν. *Pueris sententias ediscendas damus* (Σενέκ.).—*Erpaminondam pecunia corrumpendum susceperat* (=εἶχεν ἀναλάβῃ). Κορν. Νέπ. Ἑσπερ. 4.

Σημ. Σπανίως κεῖται ἐν τῇ τοιαύτῃ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος χρήσει ἢ πρόβεισι *ad Caesar oppidum ad diripiendum* (=diripiendum) *illis permisit* (Καῖς.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΟΥ.

222. Τὸ γερουνδιον ἢ πρῶτον θετικὸν κατὰ μὲν τὸν τύπον ὁμοιάζει πρὸς τὰς τέσσαρας πλαγίας πτώσεις τοῦ οὐδετέρου τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος, ἥτοι γερουνδίβου, κατὰ δὲ τὴν σημασίαν εἶναι πάντοτε ἐνεργητικόν. Συντάσσεται δὲ τὸ γερουνδιον πρὸς τὴν πτώσιν καὶ τὸ ἐξ οὗ παράγεται ῥῆμα.

"Οθεν οἱ τύποι τοῦ γερουνδίου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πλάγιαι πτώσεις τοῦ ἀπαρεμφάτου¹ καὶ οὕτω μεταχειρίζονται αὐτοὺς οἱ Λατίνοι.

Ὀνομαστ. *scribere*=τὸ γράφειν, γεν. *scribendi*=τοῦ γράφειν, δοτ. *scribendo*=τῷ γράφειν, αἰτιατ. *scribendum* (ἢ *scribere*)=τὸ γράφειν, ἀφαιρετ. *scribendo*=(τῷ) γράφειν.

223. "Οταν τὸ γερουνδιον ἔχη τὸ ἀντικείμενόν του κατ' αἰτιατικὴν τρέπεται συνήθως ἢ ἐνεργητικὴ σύνταξις εἰς παθητικὴν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἀντὶ τοῦ γερουνδίου τίθεται (ἢ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, ἥτις συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ γένος πρὸς τὸ

(1) Τὸ ἀπαρέμφατον παρὰ τοῖς Λατίνοις δὲν δύναται νὰ σχηματίσῃ ὡς παρ' ἡμῖν πλαγίας πτώσεις διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρθρου.

τὸ ἀντικείμενον

ἀντικείμενον, τοῦτο δὲ τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος, ἥτις ἀντικαθιστᾷ τὸ γερουνδίον, οἷον *Consuetudo immolandi homines* = *Consuetudo immolatorum hominum* (Κικέρ.). Ἡ πτώσις τοῦ *immolandi* δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ μεταβληθῆ, διότι ἡ σύνταξις ἀπαιτεῖ γενικὴν, οὐδὲν ὅμως κωλύει ἡ γενικὴ αὕτη νὰ εἶναι πληθυντικὴ, τὸ δὲ *homines* πάλιν δὲν ἠδύνατο μὲν φυσικὰ νὰ μεταβάλλῃ τὸν ἀριθμὸν του, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ τὴν πτώσιν του. *Studium matris amandæ* — *Studere revocando* (δοτικὴ ἔνεκα τοῦ *studere*) *reges* = *studere revocandis regibus*. Ἡ τοιαύτη τῆς συντάξεως μεταβολὴ ὀνομάζεται γερουνδιακὴ ἔλξις (*attractio gerundiva*).

224. Ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις σημαίνει μόνον εἰς τὰ γερουνδία τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν δεχομένων τὸ ἀντικείμενον των κατ' αἰτιατικὴν. Ἐξαίρουνται τὰ ῥήματα *utor, fruor, fungor* καὶ *potior*, ὧν τὸ γερουνδίον δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν γερουνδιακὴν ἔλξιν, διότι ἀρχῆθεν τὰ ῥήματα συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς. *Iustitiae fruendae causā videntur olim bene morati reges constituti* = *causā fruendi iustitiam* (ἐν ᾧ συνήθως τὸ *fruor* συντάσσεται πρὸς ἀφαιρετικὴν· *fruendi iustitiā*).

225. Ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς προσδιοριστικὴ ἢ μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν πρὸς γενικὴν συντασσομένων· *Sapientia ars vivendi putanda est* (Κικέρ.). *Sum cupidus te audiendi* (Κικέρ.). *Dumnōrix, insuetus navigandi, mare timebat* (Καῖς.).

Ἄν τὸ γερουνδίον ἔχῃ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις (§ 223 καὶ 224).

Σ η μ. Μετὰ τινὰς φράσεις ἀποτελουμένας ἐξ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς κατηγορουμένων καὶ τοῦ ῥήματος *est* ἢ *erat* τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ γερουνδίου τὸ ἀπαρέμφατον (ὡς ὑποκείμενον). *Quibus omnia honesta atque inhonesta vendere mos erat* (Σαλλούστ.). — *Corpora curare tempus erat* (Λιβ.).

Οἱ ποιηταὶ μετὰ μείζονος ἐλευθερίας καὶ συχνότερον κάμνουσι χρῆσιν τῆς ἀπαρεμφάτου ἀντὶ γενικῆς τοῦ γερουνδίου ἢ τῆς *ad* μετὰ αἰτιατικῆς· *Audax omnia perpeti* (Ὅρατ.). = *ad omnia perpetienda*. — *Avidus committere pugnam* (Ὁβίδ.). = *committendi*.

226. Μετὰ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, *mei, tui,*

sui, nostri, vestri τίθεται πάντοτε ἢ ἐνικὴ γενικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς εἰς *ndi* (χωρὶς νὰ ληφθῆ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ γένος ἢ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἀντωνυμίας). †*Doleo Stoicos vestros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse* (Κικέρ.). — *Non vereor ne quis hoc me vestri adhortandi causa magnifice loqui existimet* (Λίβ.). — *Copia placandi* (καὶ ὄχι *placandae* ἂν καὶ ὁ λόγος εἶναι περὶ γυναικός) *sit modo parva tui* (Ὅβιδ.). ἴδε *Συλλ. Κικέρου § 264*

227. Ἐνίοτε ἡ γενικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* εἰς δῆλωσιν τοῦ πρὸς τι χρησιμεύει τι (πρβλ. § 16 περὶ τῆς γενικῆς τῆν ιδιότητος). *Ea prodendi imperii Romani, tradendæ Hannibali victoriae sunt* (Λίβ.). — *Regium imperium conservandæ libertatis atque augendæ reipublicæ fuerat* (Σαλλούστ.).

228. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου εἶναι σπανιωτέρα, τίθεται δὲ μετὰ τῶν πρὸς δοτικὴν συντασσομένων ἐπιθέτων καὶ μάλιστα τῶν ἐξῆς: *utilis* (*inutilis*), *noxius*, *par*, *aptus*, οἶον· *aqua nitrosa utilis est bibendo*. Τίθεται ἐπίσης ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου μετὰ ῥημάτων τινῶν καὶ φράσεων (*studere*, *intentum esse*, *tempus impendere*, *operam dare*, *sufficere*, *satis esse*, *deesse* καὶ *esse* = οἶόν τε εἶναι) εἰς δῆλωσιν σκοποῦ ἢ προαιρέσεως. *Mercenarii milites non vincendo, sed prædando solent esse intenti*.

Ἄν τὸ γερονδίον ἔχη καὶ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται κανονικῶς ἡ γερονδιακὴ ἔλξις (§ 223).

Σ η μ. Μετὰ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἐπιθέτων *aptus*, *utilis* κλ. τίθεται συνηθέστερον ἀντὶ δοτικῆς τοῦ γερονδίου ἢ *ad* μετ' αἰτιατικῆς.

229. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου ἡ ἔνεκα τῆς ἔλξεως μεταβαλλομένη εἰς δοτικὴν τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος σημαίνει σκοπὸν ὅταν ἐπιφέρηται εἰς ὀνόματα ἀξιώματος σημαντικά, οἶον· *triumviri reipublicæ constituendæ* = *constituendo* (*ad constituendum* = πρὸς τὸ συντάξαι) *republicam*.

230. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ γερονδίου κεῖται μόνον μετὰ προθέσεων καὶ συνηθέστερον μετὰ τῆς *ad*, σπανιώτερον μετὰ τῆς *inter* (μάλιστα ἐπὶ ἀμεταβάτων ῥημάτων), σπανιώτατα δὲ μετὰ τῆς *ob*, *ante*, *in* καὶ *circa*. *Aristoteles ait hominem ad intelligendum et ad agendum esse natum* (Κικέρ.). — *Mores puerorum se inter luden-*

dum simplicius detegunt (Κοῖντιλ.).—*Flagitiosum est, eum, a quo pecuniam ob absolvendum acceperis, condemnare* (Κικέρ.).

Ἄν τὸ γερούνδιον ἔχη καὶ ἀντικειμένον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται κανονικῶς ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις: *Flagitiosum est, ob rem iudicandam* (=ob iudicandum rem) *pecuniam accipere* (Κικέρ.).

Σ η μ. Ἐν τῇ φράσει *interest inter* (= ὑπάρχει διαφορά μεταξύ), τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον *interest inter dare et accipere*.

231. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται ἀπροθέτως ὡς ἀφαιρετικὴ τοῦ ὄργανου, τοῦ τρόπου ἢ τῆς αἰτίας: *Hominis mens alitur discendo* (= τῷ μαθάνειν, διὰ τῆς μαθήσεως) Κικέρ.—*Senex vincendo factus* (Λίβ.).

Ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουνδίου ἀποδίδεται συχναίς ἑλληνοιστὶ διὰ τριπικῆς μετοχῆς.

Ἄν τὸ γερούνδιον ἔχη καὶ αἰτιατικὴν ἀντικειμένου, γίνεται συνήθως ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις: *Valetudo sustentatur praetermittendis voluptatibus* (=praetermittendo voluptates) Κικέρ.

232. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται καὶ μετὰ τῶν προθέσεων *in, ab, de* καὶ *ex*, τότε δὲ κανονικῶς γίνεται ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις ἂν τὸ γερούνδιον ἔχη αἰτιατικὴν ἀντικειμένου: *Multi in amicis eligendis negligentis sunt* (Κικέρ.).—*Epicūrus nihil de dividendo docet* (Κικέρ.).—*Ab oppugnandā Neapōli Pœnum absteruere conspecta moenia* (Λίβ.).—*Ex providendo appellata est providentia* (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ὙΠΤΙΟΥ ἢ ΣΟΥΠΙΝΟΥ

233. Τὸ ὕπτιον ἢ σουπίνον εἶναι κυρίως ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, ἔχει δὲ δύο τύπους εἰς *um* (αἰτιατ.) καὶ εἰς *u* (ἀφαιρετ.), ὧν γίνεται χρῆσις ὡσπερ καὶ τοῦ ἀπαρέμφατου εἰς δῆλωσιν διαφόρων σχέσεων ἐν τῷ λόγῳ.

234. Τὸ πρῶτον ὕπτιον (εἰς *um*) τίθεται μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων εἰς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἡ κίνησις γίνεται: *Lacedaemonii Agesilāum bellatum miserunt in Asiam* (Κορν.

Νέπ.).—Hannibal patriam defensum revocatus est (Κορν. Νέπ.).

235. Ὁ σκοπὸς ἦτοι τὸ τελικὸν αἷτιον ἐκφέρεται λατινιστὶ κατὰ τοὺς ἐξῆς τρόπους, περὶ ὧν ἐλέχθησαν τὰ δέοντα ἐν τοῖς εἰδικoῖς κεφαλαίοις.

Castra oppugnatum missus est.

Ad oppugnanda castra missus est.

Castrorum oppugnandorum causā missus est.

Missus est ut oppugnaret castra

Missus est qui oppugnaret castra.

(Oppugnaturus castra missus est).

Oppugnare castra missus est (παρὰ ποιηταῖς).

236. Τὸ ὑπτίον χρησιμεύει καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου, ὅστις εἶναι σύνθετος ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ῥήματος *eo (iri)*, οἷον *datum iri—scriptum iri*.

237. Ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ῥήματος *esse* γίνεται ἐνίοτε χρῆσις (ὄχι ὁμως ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος), τοῦ ὑπτίου καὶ τοῦ ῥήματος *ire*, οἷον *In mea vita tu tibi laudem is quaesitum* (= *quaesiturus es*) Τερέντ. Καθ' ὃν δὲ τρόπον λέγεται *factum eo* = ποιήσω, *factum ire* = ποιήσεις, οὕτω καὶ *factum iri* = ποιηθήσεται.

238. Λίαν περιορισμένη εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ δευτέρου ὑπτίου (εἰς *u*), ὅπερ τίθεται εἰς ὄρισμὸν τῶν ιδιοτήτων, αἵτινες κατηγοροῦνται κατὰ τινος ἀντικειμένου ἐν ὄρισμένη τινὶ σχέσει καὶ ὄχι ἀπολύτως. Ἔχει δὲ καὶ ἐνεργητικὴν ἐνίοτε διάθεσιν ἂν καὶ ἀναγράφεται συνήθως εἰς τὸν παθητικὸν τοῦ ῥήματος τύπον.

Γίνεται δὲ χρῆσις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιθέτων *honestus, turpis, optimus, iucundus, facilis, difficilis, proclivis, incredibilis, memorabilis, utilis, dignus, indignus* κτ., οἷον *facile dictu—iucundum cognitu atque auditu—optimum factu*. Ὡσαύτως δὲ γίνεται χρῆσις τοῦ δευτέρου ὑπτίου μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν *fas, nefas* καὶ *opus* (§ 80 σημ., οἷον *si fas est dictu—quod scitu opus est*).

Σημ. α'. Ἑλληνιστὶ ἀποδίδεται δι' ἀπαρεμφάτου τὸ δεύτερον ὑπτίον, οἷον *mirabile visu* = θαυμαστὸν ἰδεῖν.

Σημ. β'. Τὰ συνθέστερα ὑπτία εἰς *u* εἶναι τὰ ἐξῆς: *auditu, cognitu, fa-*

+ Συμ. α' β' γ' δ' ε' ζ' η' θ' ι' κ' λ' μ' ν' ξ' ο' π' ρ' σ' τ' υ' φ' χ' ψ' ω' Ως
γ/μ γ' α' β' γ' δ' ε' ζ' η' θ' ι' κ' λ' μ' ν' ξ' ο' π' ρ' σ' τ' υ' φ' χ' ψ' ω' Ως

ctu, inventu, memoratu, usu. Τὸ δὲ natu κεῖται πάντοτε μετὰ τῶν ἐπιθέτων
grandis, maior, minor, maximus, minimus.

Σημ. γ'. Τὰ ἐπίθετα facilis, difficilis καὶ iucundus λαμβάνουσιν
ἀντὶ τοῦ δευτέρου ὑπτίου, τὴν ad μετὰ γερουνδίου (res facilis est
ad intelligendum) ἢ (εἰάν κεῖνται κατ' οὐδέτερον γένος) ἀπαρέμφα-
τον (facile est invenire).

ΤΕΛΟΣ

Διαγραμμα τῆς κατ' ἔφοδον ἀναγωγῆς ἐν ταῖς ἐπισημασμέναις προτάσει.

Α' Ἐπισημασμένη ἐν προτάσει ἐπισημῶν.		Β' Ἐπισημασμένη ἐν προτάσει ἐπισημῶν.	
α' Ὅταν πρὸς τὴν ἐπισημασμένην ἐπισημῶν εἴη ἀπὸ τοῦ κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν			
ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν
ἐπισημῶν α'			
ἐπισημῶν β'			
β' Ὅταν πρὸς τὴν ἐπισημασμένην ἐπισημῶν εἴη ἀπὸ τοῦ κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν			
ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν
ἐπισημῶν α'			
ἐπισημῶν β'			
γ' Ὅταν πρὸς τὴν ἐπισημασμένην ἐπισημῶν εἴη ἀπὸ τοῦ κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν			
ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν
ἐπισημῶν α'			
ἐπισημῶν β'			
δ' Ὅταν πρὸς τὴν ἐπισημασμένην ἐπισημῶν εἴη ἀπὸ τοῦ κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν			
ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν	ἐπισημῶν ἐπισημῶν
ἐπισημῶν α'			
ἐπισημῶν β'			

Κατασκευαζόμενα

quero	} quid facias = εἰ ποῦν κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν ἐπισημῶν.	
quasi		
quam		
quasi vero		
β' α'		
querebam	} quid faceres = εἰ ποῦν κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν.	
quasi		
quam		
quasi vero		
Α' β'		
quero	} quid faceris = εἰ ποῦν κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν ἐπισημῶν.	
quasi		
quam		
quasi vero		
β' β'		
querebam	} quid faceris = εἰ ποῦν κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν ἐπισημῶν.	
quasi		
quam		
quasi vero		
Α' γ'		
quero	} quid facias	} εἰ ποῦν κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν ἐπισημῶν.
quasi		
quam		
quasi vero		
β' γ'		
querebam	} quid faceres:	} εἰ ποῦν κατ' ἔφοδον ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν, ἐπισημῶν ἐπισημῶν.
quasi		
quam		
quasi vero		
Α' δ'		

(Αναγωγή)

N. d.

quæro }
 quæsit } quid feceris: 2: } = 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 quæram } quid futurum sit ut feceris: } 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 quæsero }

D. d. 2
 quærebam }
 quæsebam } quid fecisses: 2: } = 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 quæseram } quid futurum esset ut fecisses } 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Συζητήσας. Ἀρχικὸν ἔπος ἐστὶν ἐπιθετικόν, ὡς καὶ ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔργου, ὡς καὶ ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου, ὡς καὶ ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ νοήματος. Ἐπιθετικὸν δὲ τὸ ἔπος ἐπὶ τὸν ἀρχικόν, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔργου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ νοήματος. Ἐπιθετικὸν δὲ τὸ ἔπος ἐπὶ τὸν ἀρχικόν, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔργου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ νοήματος.

Ἐπιθετικὸν δὲ τὸ ἔπος ἐπὶ τὸν ἀρχικόν, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔργου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ νοήματος. Ἐπιθετικὸν δὲ τὸ ἔπος ἐπὶ τὸν ἀρχικόν, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔργου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ νοήματος.

Ἐπιθετικὸν δὲ τὸ ἔπος ἐπὶ τὸν ἀρχικόν, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔργου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ νοήματος. Ἐπιθετικὸν δὲ τὸ ἔπος ἐπὶ τὸν ἀρχικόν, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔργου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου, ὡς ἐπιθετικὸν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ νοήματος.

ΠΙΝΑΞ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ο αριθμὸς δηλοῖ τὴν παράγραφον.

Α.

Ad μετὰ αἰτ. εἰς τὸ interest 30.
 Agens μετὰ αἰτιατικῆς ἡλικίας 58 σημ. γ'.
 Alienus 81 σημ. α'.
 An 151 — an non 152 σημ.
 Antequam 143 καὶ ἐξῆς.
 Appositio ἰδ. παράθεσις.
 Αἰτιατικὴ μετὰ τῶν μνήμης καὶ λήθης
 σημαντικῶν ῥημάτων 22 — μετὰ τῶν ἀνα-
 μνηστικῶν 23 — ἀντὶ δοτικῆς τοῦ σκοποῦ
 μετὰ τῶν ὁδῶσεως σημαντικῶν ῥημάτων 43
 σημ. — ἀμέσως ἀντικειμένον 45 — μετ'
 ἀμεταβάτων ῥημάτων λαμβανόντων μετα-
 βατικὴν σημασίαν 46 — αἰτιατικαὶ δύο
 μετὰ τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν συν-
 θέτων μετὰ τῆς trans 48 σημ. — αἰτια-
 τικὴ δηλοῦσα τὸ πῶσον τῆς ἐκτάσεως τοῦ
 τόπου καὶ τῆς διαρκείας τοῦ χρόνου 58
 — τὸ πῶσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος
 ἄλλου 63 — τὸ πῶσον μακρὰν ἀπὸ τινος
 τόπου γίνεται ἢ ἐγένετι 63 σημ. — αἰτια-
 τικὴ μετὰ τῶν ἐπιφωρημάτων 64 — αἰ-
 τιατικὴ τοῦ κατὰ τι 70 σημ.
 Ἀκρίθεια τῶν Λατίνων περὶ τὴν χρῆσιν
 τῶν χρόνων 98.
 Ἀναφορικὰ μεθ' ὑποτακτικῆς 154 καὶ
 ἐξῆς — ἀναφορικὰ δηλοῦντα αἰτίαν 158
 — δηλοῦντα σκοπὸν 159.
 Ἄντωνυμίας συμφωνία 12.
 Ἄντωνυμιῶν συντάξεις 88 καὶ ἐξῆς.
 Ἄδριστοι ἄντωνυμίαι (aliquis, aliqui,
 quispiam, quidam, quisque) 94 καὶ
 ἑξῆς.
 Ἀπαγόρευσις πῶς ἐκφράζεται 175.
 Ἀπαρέμφατον 177 — ἱστορικὸν 178 —
 παρῆμφατον τοῦ μέλλοντος περιφραστικῶς
 80 — ὀνοματικὸν 183 — ἀπαρῆμφατικὴ
 ῥότασις (ῥήματα συντασσόμενα πρὸς ἀπα-
 ἔμφ. πρότασιν ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ
 συ ἢ κτ.) 185 καὶ ἐξῆς.
 Ἀπρόσωπος χρῆσις τῶν παθητικῶν τῶν
 μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ῥημάτων 44.
 Ἀφαιρετικὴ συντασσόμενη ἐνίοτε πρὸς
 τὴν γενικὴν τῆς ἐνοχῆς 25 σημ. α'. — ἀ-
 φαιρετικὴ τῆς ποιητικῆς 25 σημ. β'. — ἀ-
 φαιρετ. θηλυκαὶ τῶν κτητ. ἄντωνυμιῶν ἀντὶ
 τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν μετὰ τοῦ

interest 27 — μετὰ τοῦ referat 28 — ἀ-
 φαιρετικὴ ἀντὶ αἰτίας. εἰς δῆλωσιν τοῦ πό-
 σον χρόνον 58 σημ. α'. — ἀφαιρετ. δη-
 λοῦσα πῶσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος
 ἄλλου 63 — πῶσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου
 γίνεται ἢ ἐγένετι 63 σημ. — ἀφαιρετ. τοῦ
 ποιητικοῦ αἰτίου 66 — τῆς καταγωγῆς 66
 σημ. — τῆς αἰτίας 67 — τοῦ ὄργανου 68 — τοῦ
 κατὰ τι 70 — τῆς ἰδιότητος 71 — ἀφαιρ.
 τοῦ τρόπου 72 — ἀφαιρ. δηλοῦσα διαφό-
 ρους σχέσεις τοῦ χρόνου 73 — 75 — ἀφαι-
 ρητικὴ τοῦ τόπου 76 — τοῦ δευτέρου ὄρου
 τῆς συγχρίσεως 77 — ἀφαιρ. δηλοῦσα τὸ
 κατὰ πῶσον 78 καὶ σημ. — τῆς ἀπομακρύνσεως
 82 — ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος 216 — 218.

C. K.

Celare 52 καὶ σημ. β'.
 Certiore facere aliquem 23 σημ.
 Circumdare 37 — circumfundere 37.
 Collectiva ἰδ. περιληπτικά.
 Conditionalis (coniunctivus) 118.
 Cum ἰδ. quom — cum primum 100.
 Κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν τίνα ῥή-
 ματα δέχονται 14 — κατηγορούμενον 3.
 Κίνησις εἰς τόπον καὶ κίνησις ἀπὸ τόπου
 59 καὶ 76 σημ. β'.
 Κλητικὴ 86 καὶ 87.
 Κτητικὴ ἄντωνυμία ἀντὶ γενικῆς ὑποκει-
 μενικῆς τῶν προσωπικῶν 15 α' σημ. —
 ἀντὶ γενικῆς ἀντικειμενικῆς 15 β' σημ. β'

D. Δ.

Decet καὶ dedecet 51.
 Delectat 51 σημ.
 Dignari 81 σημ. β'.
 Disco 53.
 Dissimilis ἰδ. similis.
 Docere 52 καὶ σημ. γ'. — doctus 53.
 Domus πῶς τίθεται εἰς δῆλωσιν τῶν σχέ-
 σων τοῦ τόπου 61 καὶ σημ. α'. καὶ β'.
 Donare 37. *denec*. 14 |
 Dubito καὶ non dubito 131.
 Dum 99, 140, 141, 142. — dummodo
 142.
 Δεικτικὸν ἀντὶ τοῦ προαγγελθέντος οὐσι-

ικοῦ 93 — δεικτικά ἀντωνυμίας 92.
 Διάβασις διὰ τόπου 62.
 Δοτική χαριστική ἢ ἀντιχαριστική 31.
 — τοῦ ἐμέσου ἀντικειμένου 32. — μετὰ
 τίνων ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων τίθεται 33
 — μετὰ ἀμεταβάτων ῥημάτων 34 — μετὰ
 ῥημάτων λαμβανόντων ἐλληνιστὶ αἰτιατικὴν
 34 σημ. α'. — ἄλλα ῥήματα πρὸς δοτικὴν
 συντασσόμενα 35.
 Δυνητικὴ ἰδ. potentialis.

E.

En καὶ ecce 64 σημ.
 Esse καὶ fieri μετὰ γενικῆς κτητικῆς 26
 — esse μετὰ κτητικῆς δοτικῆς 41.
 Expectatione = quam expectatio
 est ἢ erat 77 σημ. γ'.
 Exuere 37.
 Ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπαλλαγὴν ἢ ἀπο-
 μάκρυνσιν 82 σημ. — ἐπίθετα συντασσό-
 μενα μετὰ γενικῆς 20 — μετὰ δοτικῆς 33 —
 σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν 83 σημ.
 ἐπίθετα συνήθως μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα
 πότε λαμβάνουσιν ἀντ' αὐτῆς γενικὴν 33
 σημ. α'. — μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσόμενα
 81. — ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ 10.
 Ἐπιμεριστικῶν σύνταξις 6 σημ.
 Ἐπιρρήματα μετὰ δοτικῆς 33.
 Ἐρωτηματικά προτάσεις 148 καὶ ἐξῆς.
 Εὐκτική 120.

F.

Facere aliquid alicuius rei 26 σημ. α'.
 facere aliquid certiorum alicuius rei ἢ
 de aliqua re 57 σημ.
 Fieri καὶ esse μετὰ γενικῆς κτητικῆς
 26 — fieri ἀντὶ τοῦ reddi παθητικὸν τοῦ
 reddere 57 σημ.
 Fallit 51 σημ.
 Flagitare 54.
 Fugit 51 σημ.

Γ.

Γενικὴ ὑποκειμενικὴ 15 α'. — ἀντικει-
 μενικὴ 15 β' — τῆς ἰδιότητος 16 — δαι-
 ρητικὴ 17, 18 σημ. — μετὰ ἐπιθέτων 20
 — μετὰ μετοχῶν 21 — μετὰ ῥημάτων 22
 καὶ ἐξῆς — γεν. τῆς ἐνοχῆς, τῆς ποινῆς 25
 καὶ σημ. β' — γεν. κτητικὴ μετὰ τοῦ esse
 καὶ fieri 26 — μετὰ τοῦ interest 27.
 Γερουδίων ποιητικὸν αἴτιον 40 — γε-
 ρουδίων 222 — 232 — γερουδιακὴ ἑλξίς
 223, 224 — γερουδιθον ἢ παθητ. μετοχὴ
 τοῦ μέλλοντος 249 καὶ ἐξῆς.

H.

Heu 64.
 Hic 92.

I.

Impertire, induere, inspergere
 Intercludere 37 — interdicere 37. στ
 Interest 27.
 Interrogo ἰδ. rogo.
 Invideo 34 σημ. β'.
 Iste 92.
 Iubere (καὶ vetare) 200.
 Iuvat 51 σημ.

L.

Laborare ex capite 67 σημ.
 Loco ἢ in loco 76 σημ. α'.

M.

Miseret 50 καὶ σημ. α' καὶ γ'.
 Miseror καὶ commiseror 50 σημ. γ
 Modo 142.
 Μέλλων ὑπετακτικῆς πῶς ἀποδίδεται
 τῇ λατινικῇ γλώσσῃ 103 καὶ ἐξῆς.
 Μετοχὴ 208 καὶ ἐξῆς· μετοχὴ ἀποθε-
 κῶν μετὰ παθητ. σημασίας 240 σημ.
 μετοχὴ παθητ. παρακειμένου ἀντὶ ῥήμα-
 τοῦ ὀνόματος 245.

N.

Natus, συντάξεις αὐτοῦ 58 σημ. γ'
 Ne (τελικός, ἀποτελεσματικός), neve
 καὶ σημ. β'.
 Nomen est mihi κτλ. 42.
 Non quo — non quo non — non qu
 126 σημ.
 Non quod 126. σημ.

O.

Opinione = quam opinio est
 σημ. γ'.
 Opus est 80.
 Oro 55.

Ὄνομα πόλεως μετὰ ἐπιθέτου ἢ ἀντ
 εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως 60
 ὄνομα πόλεως μετὰ τῶν προσηγορικῶν
 pidum κλ. 60 σημ. β'.
 Ὄνομαστικὴ ὑποκειμενὸν 14 — κατ
 ρούμενον μετὰ τίνων ῥημάτων 14.
 Ὄριστικὴ 117.

P. II.

Per εἰς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου 69.
 Pertaesum est 50.

Piget, pudet, paenitet 50 καὶ σημ. α' καὶ β'.

Posco 54.

Postquam (posteaquam) 100 καὶ 102.

Potior 79 σημ.

Potentialis (coniunctivus) 118.

Precor 55 σημ.

Priusquam 143 καὶ ἐξῆς.

Propior καὶ proximus 33 σημ. γ'.

Propter εἰς δῆλωσιν αἰτίας 67.

Παθητικὴ σύνταξις τῶν ἀμεταβάτων τῶν μεταβαλλομένων διὰ τῆς προσλήψεως αἰτίας. ἀντικειμ. εἰς μεταβάτ. 46, 1 σημ. — παθητ. σύντ. τῶν ἀμεταβάτ. τῶν μετὰ προθέσεων συντεθ. καὶ μεταβαλ. εἰς μεταβάτ. 49 σημ.

Παράθεσις 11.

Παρακείμενος λατινικός 96 σημ.

Περιληπτικῶν σύνταξις 6 σημ.

Περιφραστικὴ συζυγία 97.

Πλάγιος λόγος 167 καὶ ἐξῆς, 182.

Ποιητικὸν αἴτιον 66 — κατὰ δοτικὴν 39 καὶ σημ.

Προθετόπρωτα ἀντὶ γεν. διαίρετ. 18 — ἀντὶ ἀφαιρετ. τῆς καταγωγῆς 66 σημ.

Προστακτικὴ 173 καὶ ἐξῆς.

Προσωπικῶν ἀντωνυμ. οἱ τύποι τῆς γεν. πλ. nostri καὶ vestri τίθενται εἰς δῆλωσιν τῆς ἀντικειμ. γενικῆς, nostrum καὶ vestrum τῆς διαίρετικῆς 15 β' σημ. α'.

Q.

Quam συγκριτικός 77 σημ. α'.

Quia 147.

Quidam τί διαφέρει τῆς aliquis 94 σημ.

Quin 129 καὶ ἐξῆς καὶ 133 καὶ ἐξῆς.

Quippe 158 σημ.

Quisque πότε τίθεται 95.

Quo = ut eo 126. *αμοαδ. 141*

Quod 140.

Quod (σύνδεσμος) 147 — ἀντὶ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως πότε τίθεται 203 καὶ ἐξῆς.

Quom (quum) ἢ cum χρονικός 136, 137 — αἰτιολογικός 139.

Quominus 127 καὶ 128.

R. P.

Reddere ἀντὶ τοῦ facere 57 σημ.

Rēfert 28.

Rogare aliquem sententiam 56 σημ.

Rogo 55 καὶ 56.

Reposco ἰδ. posco.

Rus 61.

Ῥήματα μνήμης καὶ λήθης σημαντικά 22 — ἀναμνηστικά 22 καὶ 23 — σημαί-

νοντα λογίζεσθαι, τιμᾶσθαι, κτλ. 24—

μαίνοντα ἐνέχεσθαι, κατηγορεῖσθαι, κτλ.

— ῥήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσ. ante, cum κτλ. πῶς συντάσσονται 36 —

ῥήματα τὰ ὁποῖα μεταβάλλοντα σύνταξιν

συμμεταβάλλ. καὶ σημασίαν 38 — μετὰ δύο

δοτικῶν (τίνι καὶ διὰ τί) 43 — ἀμετάβατα

λαμβάνοντα μεταβατ. σημασίαν καὶ δεχό-

μενα αἰτίατ. ἀντικειμ. 46 — κινήσεως ση-

μαντ. μετὰ τῶν προθέσ. circum, per κλπ.

48 — μεταβατικὰ σύνθετα μετὰ τῆς

trans 48 σημ. — ἀμετάβατα κινήσεως

σημαντ. σύνθετα μετὰ προθέσεως 49 —

λαμβάνοντα δύο αἰτιατικὰς (ἀντικειμένου καὶ

κατηγορουμένου) 57 — συντασσόμενα πρὸς

ἀφαιρετ. 79 — λαμβάνοντα τὸ quin 130

— φόβου σημαντικά 125 σημ. α' — ση-

μαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέργουσιν 83 — ση-

μαίνοντα ἀγοράζειν ἢ πωλεῖν ἐπὶ κυρίας

σημασίας 84 — συντασσόμενα πρὸς δοτικὴν

34 καὶ 35.

S. Σ.

Similis 34 σημ. β'.

Simulac, simulatque 100 καὶ 101.

Spe = quam spes est 77 σημ. γ'.

Suadeo 35 καὶ σημ.

Σουπίνον ἰδ ὕπτιον.

Στάσις ἐν τόπῳ 60 καὶ 76 καὶ σημ. α' καὶ β'.

Σύνδεσμοι φερόμενοι πρὸς ὑποτακτικὴν 146.

Συγκριτικῶν σύνταξις 77 — συγκριτικὰ οὐδέτερα (εἰς us) δὲν τίθενται κατὰ γεν.

διαίρετικὴν 19 σημ. α'.

Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως 4 καὶ ἐξῆς.

T.

Taedet 50 καὶ σημ. α'.

Τριτοπρόσωπα ῥήματα piget, pud-

paenitet, taedet (pertaesum est) καὶ i-

seret 50 — decet καὶ dedecet 51.

U. Y.

Ubi (χρονικόν), ubi primum 100, 101.

Ut (χρονικόν), ut primum αὐτόθι.

Ut τελικός καὶ ἀποτελεσματικός 124.

Utqui καὶ utpote 158 σημ.

Υποθετικοὶ λόγοι 164.

Υποτακτικὴ 118 καὶ ἐξῆς.

Υποτακτικὴ δηλοῦσα παραχώρησιν τοῦ

λέγοντος (coniunctivus concessivus) 121

— ὑποτακτικὴ ἀντὶ προστακτικῆς 122

— ὑποτακτικὴ ἐπὶ ἀπορηματικῶν λόγων

123. — ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλη-

κας προτάσεων 160 καὶ ἐξῆς.
 Ὑπτιον 233 καὶ ἐξῆς.

V.

Vae 64 σημ.
 Verbum finitum 3.
 Videri (προσωπικὴ σύνταξις) 14 σημ.

X.

Χρόνος τοῦ ῥήματος πῶς διαιροῦνται
 καὶ 97— Χρόνων χρήσις ἐν ταῖς ἐπιστο
 104 καὶ ἐξῆς — Χρόνων ἀκολουθία
 καὶ ἐξῆς.